YESH GVUL

Her Şeyin Bir Sınırı Vardır!

BAŞKALDIRAN İSRAİL ASKERLERİ

Önsöz
Susan Sontag

Derleyen
Peretz Kidron

aykırı
GÜNCEL

YESH GVUL

Her Şeyin Bir Sınırı Vardır!

BAŞKALDIRAN İSRAİL ASKERLERİ

Derleyen
Peretz Kidron

Türkçesi
Neşe Olcaytu

aykırı
GÜNCEL

© PEGASUS AJANS
YESH GVUL
Başkaldıran İsrail Askerleri
Peretz Kidron

KİTABIN ÖZGÜN ADI
Refusenik!
•Zed Books•

TÜRKÇESİ
Neşe Olcaytu

YAYIN YÖNETMENİ
Saim Koç

EDİTÖR
Seyfi Öngider

YAYINA HAZIRLAYAN
Selma Sürücü

KAPAK VE SAYFA DÜZENİ
Mahmut Hakan Güngör

İstanbul, Ocak 2005
ISBN 975-6154-01-2

Kitap Matbaası'nda basılmıştır

GÜNCEL -16
AYKIRI YAYINCILIK
Caferağa Mah. Sakız Sok. 6/7 34710 Kadıköy-İstanbul
Tel: 0216 449 98 05 Faks: 0216 348 00 69
email: aykiri@aykiri.net
www.aykiri.net

Tal, Danya, Amit ve Yonatan'a

İÇİNDEKİLER

Türkçe Baskıya Önsöz
•7•

Kitap Hakkında
•9•

Editör Peretz Kidron Hakkında
•11•

Önsöz: Susan Sontag
•13•

Giriş: İsrail'in Retçiler Hareketi
•27•

İlk Retçiler
•41•

Birinci İntifada
•57•

Seçici Reddediş Felsefesi
•101•

Yuval ve İmad'ın Öyküsü
•109•

İkinci İntifada
•121•

Kapanış Sözlerimiz
•177•

TÜRKÇE BASKIYA ÖNSÖZ

Yüzlerce İsrail askeri ve subayı, asıl ve yedek askerler, işgal topraklarında görev almayı ve Filistin halkına baskı yapmayı kabul etmediklerini kamuoyuna açıklamış bulunuyorlar.

İşgalin her iki halk için de, hem İsrailliler hem de Filistinliler için, felaketten başka bir şey getirmediğine inandıklarını haykıran bu askerler, askeri emirleri bilerek ve açıkça çiğnerken ağır cezalarla karşılaşmayı ve toplumsal olarak baskı görüp, tecrit edilmeyi göze alıyorlardı.

Bu cesur tavır, Yesh Gvul Hareketini İsrail içindeki işgal karşıtı muhalefetin en ön saflarına yerleştirdi. Bunun yanı sıra İsrail'in politikalarını oluşturan generaller ve politikacılar üzerinde de derin bir etki yarattı. Çünkü artık ordunun verilen her türlü emri yerine getiren robotlardan oluşan akılsız bir "askeri makine" olmadığını akıllarının bir köşesine yerleştirmek zorundaydılar. Bugün bu cesur askerlerin sayısı 1400 ise yarın ikiye, belki üçe katlanabilir ve en seçkin savaş birliklerinin her birine sızabilirdi. Bu, ülkeyi yönetenlerin artık hesap etmesi gereken bir şeydir.

İsrail'deki bu hareket Filistinlilerle süren çatışmanın sona erdirilmesi açısından çok büyük önem taşıyor. Ama aynı zamanda evrensel düzeyde de çok anlamlıdır. Nerede bir ordu varsa, bu ordu bazen meşru ulusal savunmayla hiçbir ilgisi olmayan amaçlar doğrultusunda kullanılabilir. Orduların ülke içindeki

baskılar veya komşu ülkelere saldırılar için kullanıldığı örnekler bütün dünyada vardır. Birçok asker ve subay da kendilerine verilen emirlerin yasalara ve ahlaka aykırı olduğunu bildikleri halde, yine de bunları yerine getirmekten kaçınmaz. Ama bazıları da vardır ki, açıkça itiraz ederler ve bazen büyük bedeller ödeme pahasına da olsa, verilen bu yasadışı görevlerde yer almayı, emirlere uymayı reddederler. Böylece her türlü kötülüğü, saldırıyı da kendi üzerlerine çekmekten korkmazlar. Ama aynı zamanda unutulmamalıdır ki, bu bilinçli ve cesur askerler hem ülkelerinin, hem de ordularının onurlarını korumuş ve yüceltmiş olurlar.

Bu kitap, dünyanın her yerindeki bu cesur askerlere ithaf edilmiştir...

15 Aralık 2004
Peretz Kidron

KİTAP HAKKINDA

Asker olmak ve demokratik olmak, birlikte kolayca yürüyen ilkeler değildir. Devletin vatandaşları üzerinde bir yaptırımı vardır; ancak, her birey kendi ahlaki ve politik değerleri doğrultusunda karar verebilme hakkına da sahiptir. Dolayısıyla, devletin yaptırımı bireyin bu haklarıyla ve görev anlayışıyla çelişebilir.

İsrail'i ele alalım; 1982 Lübnan işgali ya da 1967'den bu yana Filistin topraklarında bir 'polis devleti' kurma politikası çerçevesinde, çeşitli askeri operasyonlar için vatandaşlarına çağrıda bulunmuştur.

Nitekim, ordunun bu tartışmalı görevler için çağrısını reddeden yüzlerce asker olmuştur. Günümüzde Filistin çatışmalarını reddedenlerin sayısı ise resmi kayıtlara göre, bini aşmıştır. 'Retçiler' olarak anılan bu vicdanlı askerlerin çoğu, Filistin topraklarında yasadışı Yahudi yerleşiminin savunmasında yer almaktansa hapse girmeyi yeğlemiştir. Retçiler, hiç de haklı olmayan bir işgalin İsrail'in kendi halkının varlığını ve içindeki barışı tehdit ettiği görüşündedir.

Peretz Kidron, bu zor seçimi yapanlardan biri olarak, ülkesini seven ancak sınırlarının dışında izlediği politikayı

onaylamayan, cesur askerlerin öyküleri, deneyimlerini, bakış açılarını hatta şiirlerini bu etkileyici kitabında bizlere aktarıyor. Çok geniş bir yelpaze içinde bize İsrail insanını tanıtıyor. Üstünden astına, subayından erine, her sınıftan ve etnik yapıdan kadınıyla erkeğiyle *Yesh Gvul* örgütünün öyküsünü bizlere sunuyor. "*Her şeyin bir sınırı vardır*" anlamına gelen örgütün adında '*ordunun askerlerinden isteyeceklerinin de bir sınırı vardır*' mantığı gizlidir. Uzun yıllardır 'Retçiler'in sesi olan örgüt, bu mücadelesini yeni katılanlarla birlikte sürdürmektedir.

İsrail yetkililerinin örgüte karşı son derece ihtiyatla, belki de utanarak önlem almaya çalıştıklarını kitapta görüyoruz. İsrail askerinin bu seçici reddediş eylemi pasifizm olarak görülmemelidir. Pasifizm, zorunlu askerliğin uygulandığı her ülkede vicdan sahibi bireyler için uygun bir felsefe olabilir ama bu kitapta ele alınan eylemler farklıdır. Ve hiç kuşku yok ki, bu eylemler, hem İsrail hem de dünya ölçeğinde barış hareketleri için gerçek bir modeldir.

EDİTÖR PERETZ KİDRON HAKKINDA

Peretz Kidron 1933 yılında Viyana'da doğdu. Avusturya'nın Naziler tarafından işgalinden birkaç ay sonra ailesi İngiltere'ye kaçarken Kidron ortaokuldan mezun olur olmaz İngiltere'den ayrılarak, kibbutz bölgelerinde görev almak amacıyla İsrail'e gitti. 20 yıl Gazze Şeridi'ne yakın bir sınır bölgesi olan Zikim'de portakal bahçelerinde çalışan ve öğretmenlik yapan Kidron daha sonraları gazetecilik ve yazarlıkta karar kılmıştır. Çevirileri arasında İzak Rabin ve Ezer Weizman'ın anıları ile David Ben Gurion'un biyografisi de vardır. 1976 yılında da, *My Home, My Prison* adlı kitapta Filistinli eylemci Raymonda Tavil'in anılarını ortak bir çalışmayla yayınlamışlardır.

1960'ların sonuna doğru radikal sol kanatta aktif rol aldı ve barış hareketine katıldı. İsrail-Filistin barışı adına faaliyet gösteren *İsrail Konseyi*'nin kurucu üyelerindendir ve insan hakları gözlemcisi *B'tselem Komitesi* yönetim kurulunda da görevlidir.

İşgal altındaki Filistin topraklarında askerlik yapmayı reddeden Peretz Kidron, halen *Yesh Gvul* örgütünün uluslararası ilişkilerini yürütmektedir. '*Ordunun askerlerinden*

isteyeceklerinin bir sınırı vardır' mantığına dayanan örgüt, 1982 yılında Lübnan işgali sırasında kuruldu. 'Retçiler' yoklamalarını yaptırdıkları halde, anlayışlarına uymayan görevleri kabul etmeyen İsrail askerleridir.

ÖNSÖZ*

Susan Sontag

Milyonlarca kahraman arasından sadece ikisini anmama izin verin.

Birincisi: Oscar Arnulfo Romero; San Salvador Başpiskoposu. Yirmi üç yıl önce, 24 Mart 1980'de bir ayin sırasında, görevi başında tören giysileriyle öldürüldü, çünkü 'adil bir barışın savunucusu olmuş, şiddete ve baskıya açıkça karşı çıkmıştı.'

İkincisi: Rachel Corrie; Washington, Olympia'dan yirmi üç yaşında bir üniversite öğrencisi. 17 Mart 2003'te Refah'ta, Gazze'nin güneyinde Mısır sınırına yakın bir kasabada öldürüldü. İsrail güçleri tarafından işgal topraklarında düzenli olarak gerçekleştirilen ev yıkma operasyonuna sekiz kişilik bir 'canlı kalkan' grubuyla birlikte karşı durmaya çalışıyordu. Üzerinde, canlı kalkanların eylemler sırasında göze çarpmak ve biraz da güvenlik amacıyla giydikleri, fosforlu turuncu şeritleri olan bir kıyafet vardı. Corrie, Filistinli bir doktorun evine doğru ilerleyen D-9 model zırhlı bir buldozeri durdurmak amacıyla yola çıkıp,

* 30 Mart 2003'te, Teksas, Houston'daki Rothko Kilisesi'nde Yesh Gvul'un Başkanı İshai Menuchin'e verilen Oscar Romero Ödülü'nün töreninde yapılan açılış konuşması.

kolunu kaldırdı. Bir yandan da, megafonuyla sesini duyurmaya çalışıyordu. Birden dev buldozerin önünde dizlerinin üzerine düştü... buldozer yavaşlamadan yoluna devam etti.

Büyük bir özverinin simgesi olan bu iki kahraman, şiddete ve baskıya karşı asla şiddet içermeyen, ilkeli ama tehlikeli bir direniş sırasında öldürüldü.

Hepimiz askeriz

Önce risklerden başlayalım: Cezalandırılma riski, dışlanma riski, yaralanma ya da ölme riski ve aşağılanma riski.

Şu ya da bu anlamda, hepimiz birer asker sayılırız. Hepimiz için değerlerimizi bir çırpıda silip atmak zordur; farklı bir sadakat anlayışıyla ezilmiş bir çoğunluğun uğradığı şiddete ortak olmak, insanları aşağılamak, doğru bulmadığımız bir amaca hizmet etmek, bütün bunların bir parçası olmak. Bizi, benzer görüşlülerden oluşan çok daha küçük ve güçsüz, yeni bir topluluğun üyesi yapsa da, sığındığımız değerler çok yüksektir, çok büyüktür; adalet, barış, uzlaşma gibi. Gösteriler, protestolar, sivil itaatsizlik eylemleri için seferber oluruz; tören meydanları ve savaş alanları için değil.

İçinde yer aldığımız gruptan ayrılır, daha üstün değerleri olan ama sayıca üstün olmayan başka bir gruba katılırız. Eğer başkaldırmak size göre değilse, bu seçiminizle oldukça karmaşık ve zorlu bir sürece girersiniz.

Diğer yandan, grubun zihniyetine karşı çıkmak da zordur: Grubun kendi üyelerinin yaşamı diğer grupların üyelerinin yaşamlarından üstündür. Böyle bir grup içinde, başkalarının yaşamları da kendi üyelerimiz kadar değerlidir demek hiçbir zaman iyi karşılanmaz; ihanet olarak algılanır.

Tanıdığımız, gördüğümüz, içinde yer aldığımız, korkuyu paylaştığımız kişilere bağlılık ve sadakat göstermek daha kolaydır.

Karşı çıktığımız gücü küçümsemeyelim. İnsanların korkuları tarafından mazur gösterilen baskı ve vahşeti reddetme cesaretini gösterenlere yönelik saldırıları küçümsemeyelim.

Hepimiz etten kemikteniz. Bedenimize bir süngü saplanabilir, bir intihar saldırısıyla parçalanabiliriz. Bir buldozerin altına ezilebilir, kilisede duamızı yaparken vurulabiliriz.

Korku insanları bir araya getirir, yakınlaştırır. Aynı şekilde, dağıtıp ayırır da. Cesaret, toplulukların esin kaynağı olur; ve cesaret de korku gibi bulaşıcıdır. Ancak bazı cesaret türleri cesur insanları dışlayabilir de.

İlkelerin değişmez kaderi şudur: Herkes ilkeleri olduğunu iddia etmekle birlikte, ağır gelmeye başladığında bu ilkelerinden ödün verir. İlke sahibi olanlara karşı olanlar, 'Elimden gelenin en iyisini yapıyorum' diye sızlanır. Koşullar da buna göre şekillenir elbette.

Hayır, hizmet etmeyeceğim

Diyelim ki, ilke şunu söylüyor: Bir topluma baskı yapmak ve aşağılamak yanlıştır. Bir halkın sistematik bir biçimde evsiz barksız, gıdasız bırakılması, yaşam ve geçim kaynaklarının elinden alınması, eğitimden yoksun bırakılması, sağlık koşullarının oluşturulamaması ve insanların bir arada yaşama ortamının ortadan kaldırılması gibi uygulamalar, her türlü kışkırtılmaya rağmen yanlıştır. Ancak, kışkırtma vardır. Bu da yadsınamaz.

Erdemli bir yaşamın ve manevi hayal gücümüzün merkezinde büyük direniş örnekleri vardır; 'Hayır, buna hizmet etmeyeceğim,' diyen insanların büyük öyküleri.

Nasıl örnekler, hangi öyküler? Bir Mormon, çokeşliliğin yasadışı kabul edilmesine karşı direnebilir. Kürtaj karşıtı bir militan, kürtajın yasallaştırılmasına karşı direnebilir. Bunu yaparken, toplumun hükümlerine karşı kendi dini (ya da inanç) ve ahlaki değerlerine dayanırlar. Adalet adına en soylu mücadeleye soyunarak, suçu haklı gösteren devlet yasalarına karşı çıkabileceğimiz yüksek mahkemelere başvururlar.

Cesaretin ahlaki bir tarafı yoktur, çünkü cesaret ahlak açısından bir erdem değildir. Aşağılık bir hırsız ya da haydut, bir katil ve bir terörist de pekala cesur olabilir. Cesareti bir erdem olarak tanımlayabilmek için yanına bir sıfat getirmemiz gerekir; biz 'erdemli cesaret'ten bahsediyoruz, çünkü erdemsiz cesaretten ancak bu şekilde ayırt edebiliriz. Direniş de aynı şekilde kendi içinde bir değer değildir. Direnişin değerini, ahlaki gerekliliğini *içeriği* belirler.

Örneğin, canice bir savaşa direniş; örneğin, başkasına ait toprakların işgaline, ilhakına karşı direniş.

Direnişin de, özünde üstün hiçbir özellik yoktur. Bir direnişin haklılığını savunabilmemiz, direnişçilerin adalet adına eylem yaptıkları iddialarının doğruluğuna bağlıdır. Davalarının adil olup olmadığı ise, bunu öne sürenlerin iddialarıyla belirlenmez. Direnişi haklı kılan, adaletsiz bir durumun gerçekten var olmasıdır.

Önümüzde, tam da böyle bir durumun tanımı var. Bunu kabullenmem yıllar aldı; belirsizlik, bilgisizlik ve acıyla geçen yıllar.

Yaralanmış ve korku içinde bir ülke. İsrail inişli çıkışlı tarihinin en büyük krizini yaşıyor. Bu, 1967 yılında Araplara karşı kazandığı zaferden sonra eline geçirdiği topraklar üzerindeki yerleşimi sürekli genişletme ve güçlendirme politikasının getirdiği bir sonuç. Değişen İsrail hükümetle-

rinin Batı Şeria ve Gazze'de kontrolü asla bırakmamak konusundaki kararlılığı ve buna bağlı olarak komşuları Filistin'i bir devlet olarak tanımamaları bir faciaya yol açmıştır. Ahlak açısından, insanlık açısından ve politika açısından her iki taraf için de bir facia yaşanmaktadır.

Filistinlilerin bağımsız bir devlete ihtiyacı var; İsrail'in de, bağımsız bir Filistin devletine. İsrail devletinin yaşamasını isteyen bizler, varlığını ne pahasına olursa olsun sürdürsün diyemeyiz, dememeliyiz. Burada cesur İsrailli Yahudilere çok şey borçluyuz. Onlar, işgal ve baskının giderek artan acımasızlığı altında yaşam savaşı veren Filistin'in durumunu gören, belgeleyen, protesto eden ve bu uğurda eylemlere katılan gazeteciler, mimarlar, yazar ve şairler, profesörlerdir.

En çok hayranlık duymamız gereken kişiler ise İsrail'in cesur askerleridir. 1967 sınırlarının ötesinde savaşmayı reddeden İshai Menuchin'in temsil ettiği bu vicdan sahibi askerler, İsrail'in önünde sonunda bu toprakları terk etmek zorunda kalacağının bilincindedir.

Bu Yahudi askerler, 1946 Nuremberg duruşmaları sonucunda alınan kararı kendilerine ilke edinmişlerdir: Bir asker, adil olmayan, savaş kurallarına uymayan emirlere itaat etmek zorunda değildir, hatta bu emirlere itaat etmemek gibi bir yükümlülüğü vardır.

Emirlere itaat etmeme yükümlülüğü

İşgal altındaki Filistin topraklarında savaşmayı reddeden İsrail askerleri, aslında belli bir emre karşı çıkmış değiller. Onlar sadece yasadışı emirlerin verildiği bir alana girmeyi reddediyorlar -yani, Filistin halkına baskı amacıyla verilecek emirlere boyun eğmeyi istemiyorlar. Bu emirlerle evler yıkılıyor, ağaçlar köklerinden sökülüyor, pazar

yerindeki tezgahlar talan ediliyor, bir kültür merkezi yağmalanıyor; ve artık hemen her gün her yaştan sivil ateş altında kalıyor, öldürülüyor. Bir Filistin devletinin kurulacağı eski İngiliz bölgesinin yüzde 22'sinde yaşanan İsrail işgalinin tırmanan vahşeti tartışma götürmeyecek kadar açıktır. Bu askerler de benim gibi İsrail'in işgal ettiği topraklardan koşulsuz olarak geri çekilmesi gerektiğine inanıyorlar. Onlar, 1967 sınırlarının dışında kalan topraklarda yaşayan halkı 'ezmek, sürgün etmek, açlığa terk etmek, aşağılamak' amacını güden bu savaşa devam etmeyeceklerini toplu halde açıklamış bulunuyorlar.

Şu anda sayıları iki bini geçen ve iki yüz elliden fazlası hapiste olan bu askerlerin eylemi, İsrail ve Filistin arasındaki barışın nasıl sağlanacağı konusuna katkıda bulunmuyor. Onların değişmeyen talebi, yasadışı yerleşimin önüne geçilmesiyle sınırlı. Bu kahraman azınlığın eylemleri, Filistin yönetiminde reformlar yapılmasına, demokratikleşmesine de bir katkıda bulunamaz. Onların duruşu İsrail'in toplum olarak ırkçı ve dinci zihniyetini ortadan kaldıramaz ya da mağdur olmuş Arap dünyasındaki yoğun Yahudi karşıtı propagandanın gücünü azaltamaz, intihar saldırılarını durduramaz.

Onlar sadece bir tek sözcükle kendilerini ortaya koyuyor: Yeter!

Her şeyin bir sınırı var. *Yesh Gvul*. Bu bir direniş biçimidir. Bir itaatsizliktir. Her zaman için cezalandırılacak bir eylemdir.

Bu cesur askerlerin katlanmak zorunda kaldığı şeyleri henüz hiçbirimiz yaşamadık. İsrail'in şu anki durumunda bir barıştan söz etmek, dalga geçilecek (Akademi Ödülleri töreninde gördüğümüz gibi), taciz edilecek, kara listeye alınacak (Dixie Chicks'in güçlü radyo kanallarında yayın-

hainin kara listeye girecek), kısacası, vatan hainliği olarak yorumlanacak bir davranıştır.

'Birlikte Ayaktayız' ya da 'Her Şey Kazananındır' sloganları, vatanseverliğin ortak bir toplumsal görüş olduğu Amerika Birleşik Devletleri'nin bir özelliğidir. ABD'nin halen en büyük düşünürü sayılan Tocqueville, o zamanlar henüz yeni bir ülke olan Amerika'da örneğine rastlanmamış bu fikir birliğinin varlığını saptamıştı. Aradan geçen yüz yetmiş beş yıl, onun bu gözlemini sadece doğrulamıştır.

Son yıllarda Amerika'nın dış politikasındaki köklü değişimi göz önüne alırsak, ülkenin bir süper güç olduğu konusundaki fikir birliğini aynı şekilde gözlemleyebiliriz. Bu konsensus, inanılmaz bir kendine dönüklük içinde, ulusal üstünlüklerini keyfi olarak kullanabilecekleri noktasındadır. Günümüzde yaşanan savaşlar, Amerika'nın dünyaya hükmetme hakkına sahip olduğuna, hatta bunun Amerika için bir görev olduğuna inandırılmış çoğunluğun onayladığı savaşlardır.

Ya şeytan durdurulamazsa?

İlkeleriyle hareket eden insanlara, haksızlığa karşı er ya da geç kazanılacak bir zaferin öncüleri oldukları söylenir.

Ama ya öyle olmazsa? Ya şeytan durdurulamazsa? En azından kısa dönemde durdurulamazsa? Ayrıca, kısa dönem bile şimdilik çok uzun süreceğe benziyor.

Filistin işgaline hizmet etmeyi reddeden İsrail askerlerine duyduğum hayranlık, onların üstün geleceği günün daha çok uzakta olduğuna yönelik inancım kadar güçlü.

Şu sıralar, ilkelerle hareket etmek konusu kafamı kurcalıyor.

İlkeler, güç dağılımını, büyük adaletsizliği, barış adına

değil de ülke güvenliği adına yürütülen bir devlet politikasının caniliğini değiştiremiyor.

Askerler orada çünkü 'biz' saldırıya uğradık; ya da tehdit altındaydık. Önce bizim saldırmış olmamız o kadar önemli değil. Şimdi artık onlar da bize saldırıyor, kayıp verdiriyor. Savaş kuralları yok sayılıyor. Bir toplumun diğer bir toplumu her zaman suçladığı gibi, 'vahşiler' gibi davranılıyor. Sonuç olarak 'vahşi' ve 'kuralsız' saldırılar, yeni saldırılara bir gerekçe oluyor. Dolayısıyla, hükümetin uyguladığı saldırganlığa karşı çıkanları bastırmak, onları ezmek ve onlara zulmetmek için şiddet dürtüsüne de gerekçe oluyor.

Karşı çıktığımız güçleri küçümsemeyelim. Bu dünya hepimiz için var. Ve bu dünyanın tamamını kontrolümüzde tutmak mümkün değil. Sağduyumuz ve kendimizi koruma sezgimiz, bizlere, değiştiremeyeceğimiz koşullara uyum sağlamamız gerektiğini söyler.

Pek çoğumuzun savaşın gerekliliği ve adaleti konusunda ne kadar kolayca ikna olabildiğimiz ortadadır. Özellikle de, daha güvenli bir dünya için, barış adına sınırlı bir askeri harekat olarak düzenlenmiş bir savaşa inanmak çok daha kolaydır; bir silahsızlanma eylemi olarak ortaya konmuş bir savaşa -tabii, söz konusu olan, düşmanın silahsızlanmasıdır ve maalesef bu da zor kullanmayı gerektirir. Resmi ifadesinde özgürlük olarak adlandırılsa da, bu bir işgaldir aslında.

Güç, zenginlik, silah ya da insan sayısındaki eşitsizlikler hiç önemli değildir. Irak nüfusunun 24 milyon olduğunu kaç Amerikalı bilir? Hele bu nüfusun yarısının çocuk yaşta olduğunu? (Amerika'nın nüfusu, bildiğiniz gibi 286 milyondur.) Düşman ateşi altındaki insanları desteklememek vatana ihanet gibi görünür.

Söz konusu tehdidin gerçek olduğunu varsayalım. Böyle bir durumda, ahlaki ilkelere sahip olan kişi, hareket halindeki bir trenin yanı sıra koşarak durması için ona bağıran birine benzer.

Peki, treni durdurabilir mi? Elbette durduramaz. En azından şu anda. Trendeki insanlar, onun uyarısıyla kendilerini camdan atabilir mi? Belki bazıları bunu göze alabilir, ama çoğu almaz. (Gerçekten ciddi bir tehlikeyi fark edene kadar, çoğu harekete geçmeyecektir.)

'İlkeli hareket etmenin' kurgusu şudur: İlkeli davranmak doğrudur, gerisini sorgulamayız. İlkelere göre davranmamızın sonucunda kazançlı çıkacağımıza güvenebilir miyiz diye kuşkulanmayız bile.

Bize söylenen, ilke sahibi olmanın iyi bir şey olduğudur.

Ancak, yine de bunu kendiniz için yapmadığınızdan politik bir davranıştır bu. Bunu sadece doğru olduğu için ya da kendi vicdanınızı rahatlatmak için yapmazsınız. Burada amacınıza ulaşacağınıza güvenerek ilkeli davranırsınız. Bir dayanışma adına direnirsiniz. İlkeleri uğruna başkaldıran topluluklarla bir dayanışma adına bunu yaparsınız. Burada ya da başka bir yerde; bugün ya da gelecekte.

Bir dayanışma eylemi olarak direniş

Thoreau'nun 1849 yılında Amerika'nın Meksika'ya açtığı savaşı protesto ettiği için hapse atılması, savaşı durduramadı. Gerçi sadece bir gece hapiste tutulmuştu; bu, tarihte görülen en hafif, en kısa süreli cezaydı. Ne var ki, bu olayın yankıları yirminci yüzyılın ikinci yarısına ve günümüze kadar esinlendirici etkisini sürdürdü. Thoreau, ilkeli direniş hareketlerine örnek oldu. Son yüzyılda, Nevada'daki nükleer silah deneme alanının kapatılması için eylemler yapıldı. Bu eylemler de amacına ulaşamadı. Protestolar

bölgedeki faaliyetleri hiç etkilemedi. Ancak, bu olay dünyanın bir diğer köşesinde, Alma Ata'da başarılı protesto hareketlerine yol açtı. Kazakistan'da Sovyetler'in nükleer silah deneme alanının kapatılması, Nevada anti-nükleer eylemcilerini örnek alan ve Amerika'daki eylemcilerle dayanışmayı sergileyen bir olaydır.

Direniş eylemlerinin başarılı olamaması olasılığı vardır; ancak bu, toplum için en iyisi olduğuna inandığımız yolda ilerlememize engel olamaz.

Buna göre, İsrail'in baskıcı tutumu kendi toplumu için en iyisi değildir.

Yine buna göre, Amerika'nın dilediği ülke üzerinde kendi iradesini kabul ettirebilen bir hiper-güç olması, kendi toplumu için en iyisi değildir.

Modern bir toplum için en iyisi adalettir. Sistematik bir biçimde komşu ülkelere baskı yapıp kısıtlamalar getirmek doğru değildir. Cinayet, sürgün, işgal ve ilhak gibi eylemlerin güven ve barış sağlayacağı görüşü aldatmacadan başka bir şey değildir -başkalarını bağımlı kılmak, yoksulluğa itmek ve acıya boğmak kimseye yarar getirmez.

Bir ABD başkanının kendisini gezegenin başkanı gibi görmesi, Amerika'nın yanında olmayanlar, 'teröristlerin' yanındadır, şeklinde açıklamalar yapması kabul edilemez davranış ve ifadelerdir.

İsrailli cesur Yahudiler, kendi ülkelerinin politikasına canla başla karşı çıkmaktadırlar; bir anlamda, Filistin halkının haklarını savunmaktadırlar. Ama gerçekte İsrail için en iyi olanı yaptıkları muhakkaktır. Global bir hegemonya kurma planları içindeki ABD hükümetine karşı çıkanlar da, ülkeleri için en iyisini düşünen vatanseverlerdir.

Tutkulu bağlılığımıza yaraşan bu mücadelelerin ötesinde, politik direniş programlarındaki sebep-sonuç ilişkisinin

iç içe geçtiğini ve bu ilişkinin genellikle dolaylı olduğunu unutmamak gerekir. Bütün bu mücadele, bütün bu direniş somut olmalıdır. Bu mücadelelerin mutlaka küresel bir yankısı olur.

Burada değilse, orada... Bugün değilse, yarın... Burada ve her yerde...

Başpiskopos Oscar Arnulfo Romero ile Rachel Corrie'nin anısına.

İshai Menuchin ve izinden gidenlere.

Teşekkürler.

ONLARIN SAVAŞINA KATILMA*

İzak Laor

Küçük kardeşim Eliyahu
Savaşa gitmeden,
Düşün bir öncekini.

Yoksa, dedemizin dişlerinin
Nasıl söküldüğünü anlatmam gerekir sana.

Katılma onların savaşma,
Eliyahu, benim küçük kardeşim...

* 1978 yılında yayınlanmıştır.

İŞGAL CİNAYETTİR

Editöre mektup*

Yeshayahu Leibovitz

Profesör Yeshayahu Leibovitz tanınmış bir akademisyen olarak 1994 yılındaki ölümüne kadar 'Retçilere sonsuz destek vermiştir. Pek çok retçi kendisini manevi önder olarak görür.

İsrail devletinin politik ve askeri yetkililerinin emriyle İsrail Savunma Güçleri (İSG) tarafından kana bulanmış işgal topraklarında, 25 iyi niyetli Yahudi, 'İSG askeri'ne On Emrin altıncısını hatırlatıyor: '*Öldürmeyeceksin*!'

Bu askerler çok mu saf, yoksa masumu mu oynuyorlar?

Bir işgal rejiminin kaçınılmaz ve tek rasyonel sonucunun cinayet olduğunun bilincinde değiller mi?

Açıkça ifade etmeseler de, böyle bir rejimi uygulayanların bir yandan askerlerine cinayet işlemekten kaçınmalarını söylemeleri, Talmud'un şu sözlerini hatırlatıyor: 'Kafasını kes ama öldürme.'

Cinayet anlamına gelen bu işgali ve baskıcı politikayı kınayan herkes, İsrail Savunma Gücü askerlerine şu uyarıyı yapmalıdır: 'İşgal altındaki topraklarda askerlik yapmayı reddedin ki, kumandanlarınız sizi birer caniye dönüştürmesin.'

* Ha'aretz, 13 Mayıs 1982

GİRİŞ
İsrail'in Retçiler Hareketi

Peretz Kidron

1967 yılındaki 'Altı Gün Savaşı' ile İsrail, Şeria Irmağı'nın batı kıyısını ve Gazze'yi işgal etti. İsraillilerin meşru müdafaa iddiasına karşın, Arapların saldırı olarak nitelendirdikleri savaşın haklılığı ve haksızlığı üzerine çok tartışıldı. Bu işgal harekatının ardındaki nedenleri kim, nasıl değerlendirirse değerlendirsin, sonuç olarak Filistin'in bu bölgesinde yaşayanlar o tarihten bu yana İsrail askeri yönetimi altında ezilmektedir. İsrail tam bir baskı yönetimi uygulamaktadır. İsrail askeri hükümeti adına tam yetkili bu yönetim, Filistin halkının en temel insani ve vatandaşlık haklarını elinden alırken, Filistin topraklarına da geniş çapta el koymuş, buradaki İsrail varlığını sürdürmek amacıyla Yahudi yerleşim birimleri kurmuştur. Filistin'in işgale direnişi, İsrail sivil halkını hedef alan terör eylemleri dahil, şiddetli tepkilerle sürmektedir. Filistin'in tek talebi, bu işgalden kurtulup kendi devletlerini kurma hakkını geri alabilmektir.

Pek çok İsrailli, ahlaki ve politik açıdan bu işgale karşı çıkmıştır. Ulusal hakları için mücadele eden yabancı bir halk üzerinde baskı kurmanın İsrail'e asla barış getirmeyeceğini savunan bu tepkiler sonucunda, yedeklerle birlikte yüzlerce asker işgal bölgesinde görev yapmayı reddetmiştir. 'Retçiler' adıyla anılan bu eylemcilerden çoğunun as-

keri hapishanelere atılmasına karşın, direniş giderek güçlenmektedir. Bugün direnişçilerin sayıları bini aşmıştır.

Bu kitapta retçilerin öyküsünü sizlere anlatmaya çalışacağız.

'Kanunsuzluğun Siyah Bayrağı'

29 Ekim 1956 günü akşam üzeri saat beş ila altı sularında İsrail sınır nöbetçileri, Filistin'in Kafr Kasem köyünde tam 47 kişiyi nedensiz yere öldürdü. Tarlalarından evlerine dönmekte olan köylüler, İsrail ordusu tarafından köyde sokağa çıkma yasağı ilan edildiğinden habersizdiler. Kafr Kasem katliamından sorumlu askerlerin davası sırasında, İsrail hukuk anlayışına yepyeni bir kavram girmiştir. Bugün artık çok iyi bilinen "kanunsuzluğun siyah bayrağı" ifadesiyle, bu davanın yargıçları "askerin emirlere uyma yükümlülüğünü kaldırıp, kendi davranışlarından sorumlu tutularak suçlu addedileceği" hükmünü getirmişlerdir. "Uyulmaması gereken emirlerin" bir tanımı olarak bu hüküm retçiler için bir başlangıç noktası kabul edilmiştir.

2003 yazında, askerlik çağına gelen bini aşkın İsrailli genç, Filistin halkına yönelik sürdürülen baskı operasyonlarına katılmayı reddettiklerini deklare ettiler. Bunlardan 500'ü, işgal altındaki topraklara çağrıldıkları halde gitmemişlerdi. 600 tanesi ise göreve çağırıldıklarında gitmeyeceklerine dair yemin ediyorlardı. Yaygınlaşan direniş, elbette cezasız kalmayacaktı. 2000 yılı Eylül ayında başlayan İkinci *İntifada* hareketinden bu yana 200 asker ve subay çeşitli düzeylerde emirleri reddetmek suçundan hapis cezasına çarptırıldı.

Retçiler grubundan bazı yüksek okul mezunları, ya pasifist oldu ya da politik ilkelerinden dolayı zorunlu askerlik hizmetini tümden reddetti. Ancak çoğunluğu, 'seçici reddetme' hakkını tercih eden daha yaşlı yedek askerler oluşturuyordu. Bu askerler, etik ya da politik nedenlerle uygun bulmadıkları bir görev ya da operasyona katılmayı reddetmekle birlikte, uygun görev ve operasyonlara katılabileceklerini belirtiyorlardı. Ordu, cinsiyetleri nedeniyle yargıdan muaf tutulmayacaklarını göstermek istercesine son yıllarda kadın retçileri de hedef almaktan kaçınmamıştır. 2003 yılı Kasım ayında, Gush Shalom'un ifadesine göre, bir kadını 14 gün demir parmaklıkların ardında tutmuştur.

Retçilerin sayısı oldukça anlamlıdır. İsrail'in nüfusu 6 milyondur, yani ABD'nin kırkta biri, İngiltere'nin onda biri, Japonya'nın yirmide biri oranında nüfusu var. Amerika'da 40 bin askerin Afganistan, Panama ya da Irak'ta sürmekte olan operasyonlara katılmayı reddetmesi halinde, bunun yaratacağı politik etkiyi düşünün. Ya da İngiltere'de 10 bin İngiliz askerinin Kuzey İrlanda'daki operasyonlara katılmadığını düşünün.

İsrail'deki direniş hareketinin etkisi niceliğinin çok üstündedir. Retçiler arasında, orduda seçme birliklerde görev yapmış bir hayli savaşçı asker bulunmaktadır. Bu türden seçkin askerler, Filistin'e karşı girişilen operasyonların insanlık dışı olduğu, dahası ulusal çıkarlara doğrudan zarar verdiği inancıyla, hapis cezasını göze alabiliyorsa, onların bu davranışını ve sözlerini ciddiye almak gerekir. Gerek nitelik, gerekse nicelik açısından İsrail ret hareketinin ahlaki ve politik etkisi hayli büyük olmuştur.

1970'lerin ilk yılları

Seçici retçilik İsrail'de bir geleneğe dayanır. 1970'lerin başlarında, barış eylemlerine aktif olarak katılan İsrail va-

tandaşları yılda bir ay yaptıkları zorunlu askerlik görevleri için yasal başvurularını yapmışlar, ancak hemen ardından, komutanlarına sadece işgal toprakları dışındaki görevlere katılabileceklerini bildirmişlerdir. Bu, İsrail'in 1967 yılında ele geçirdiği Arap topraklarında sürmekte olan işgale ve Filistin halkı üzerindeki baskıya yönelik protestonun ilk adımıydı.

İlk retçiler büyük bir şok yarattı. Şüphesiz bu, genç devletin en kutsal kurumuna bir meydan okuyuştu. 1940'larda Nazilerin toplu kıyımı karşısında savunmasız Avrupalı Yahudilerin durumundan sonra, İsrail halkı için bir ordu çok kutsal bir anlama sahipti. Yaşanan dehşet yılları henüz belleklerde taptazeydi. 1948'de İsrail'in kuruluşundan itibaren ellili ve altmışlı yıllarda askerlik onurlu ve kutsal bir görevdi. Askerler son derece saygı görüyordu; öyle ki, askerlik mesleğinden sonra dilediği sivil kuruluşta dilediği işi seçebiliyor, politikaya atılıp süratle yerel ya da ulusal yönetimin en yüksek kademelerine çıkabiliyorlardı. Ordu, yeniden doğan Yahudi ulusunun bir simgesi olmuştu.

Askeri ve politik hiyerarşiye bir başkaldırı eylemi olarak seçici retçilik, kutsal değerlere saygısızlık olarak görülüyordu. Medyadan olumsuz tepkiler aldılar, ordu kumandanları tarafından pek çoğu hapse atıldı ve bazıları aileleriyle yakınları tarafından dışlandı, reddedildi.

Ordunun tepkisi

Bununla birlikte, ordu bu 'itaatsizliğin' cezalandırılması konusunda çok temkinli bir yol izledi. İsrail Savunma Gücü (İSG), direnişçilerin askeri mahkemeye verilmesini yasakladı, onun yerine birlik kumandanları tarafından yargılanmalarına karar verdi ve cezalar en fazla 35 gün hapisle sınırlandı. Bu, oldukça şaşırtıcı bir durumdu. Gelenek-

sel olarak askeri disiplin anlayışında, bilinçli bir itaatsizliğe asla göz yumulmazdı, özellikle de, bireyin ahlaki ve politik görüşlerine dayalı itaatsizliğe. Nitekim bazı İSG generalleri, bir grup seçkin retçinin askeri mahkeme tarafından daha sert yöntemlerle cezalandırılmasını, aylar hatta yıllar süren hapis cezalarına çarptırılmasını istiyordu. Bu uzlaşmaz ve katı generallerin umudu, birkaç acı örnekle direnişin gücünü kırmaktı.

Ancak, daha temkinli olmak gerekiyordu. Askeri mahkemede cezaların daha ağır olmasına karşın, sanıkların avukat tutma ve tanık gösterme hakları da doğuyordu. İSG böyle bir yüzleşmeden çekiniyordu. Generaller, Lübnan'ın işgali ya da Filistin isyanının bastırılması sırasında verdikleri emirlerin hem ulusal hem de uluslararası hukuk açısından yasal sayılmadığını savunan avukatların karşısına çıkmaktan kaçınıyordu. Bu nedenle, uzun yıllar direnişçiler askeri mahkemelere çıkarılmamıştır.

2003 yılında yeni ve alışılmadık bir ret yöntemiyle karşılaşan ordu, geleneksel tutumunu değiştirdi. Bir yıl önce, Başbakan Ariel Şaron'a lise öğrencileri tarafından bir mektup gönderilmişti. Askerlik çağı yaklaşan bu gençler 'işgal ordusuna' katılmayacaklarını bildiriyorlardı. Mektubun altında imzası bulunan üç yüzden fazla öğrenci, üç yıllık zorunlu askerlik görevine çağrıldıklarında, sözlerini tutarak üniforma giymeyi reddettiler. Hapis cezaları gençleri yıldırmıyordu. Bunun üzerine grubun altı lideri askeri mahkemeye verildi. Bu arada, yedek ya da asıl askerlerden diğer retçiler rutin cezalarını çekmeye devam ediyordu.

Yesh Gvul; 'Her şeyin bir sınırı var'

Protestoların ilk günlerinde olay kamuoyu tarafından hafife alındı. Örgütlü bir güçleri, destekleri olmaksızın bi-

reysel olarak eylem yapanlara Donkişot gözüyle bakılıyordu. Direniş politik açıdan etkisizdi. Geniş çaplı hareketlere bir kıvılcım çakacak kadar önemli görünmeyen bireysel gösteriler olarak algılanıyordu. Gerçekten de pek çok solcu, ahlaken ve politik olarak rahatsız da olsa, bölgedeki askeri görevine devam ediyordu.

1982 yılı Haziran ayında, dönemin başbakanı Menahim Begin ve Savunma Bakanı Ariel Şaron'un kararıyla Lübnan işgali başlatıldı. Bir süredir işgal altındaki Filistin topraklarında savaşan pek çok asker, aslında vicdanlarıyla savaşıyordu. Bir komşu ülkeye saldırı planlarına tekrar alet olacakları düşüncesiyle, "Bu kadarı da fazla" demeye başladılar. İbranice 'Yesh Gvul', 'Her şeyin bir sınırı var' ifadesi, böylece, seçici reddetme hakkıyla ortaya çıkan örgütün de adı oldu.

Lübnan'da görev yapmayı reddedenlerin imzaladığı bir dilekçeyle, örgüt ilk eylemini başlattı. Üç binin üzerinde imza toplandı ve ardından daha geniş eylemlere girişildi. İçlerinden biri hapse atıldığında, örgüt tutuklanan üyesine ve ailesine maddi manevi destek sağlıyor, cezaevinin dışına nöbetçiler koyuyor, protestolarını halka duyuruyordu. Dünya çapında bir destek ağı kuran örgütün gönüllüleri Begin-Şaron hükümetiyle kanlı Lübnan işgalini protesto eden gösteriler düzenliyorlardı.

Yesh Gvul desteğiyle 'seçici reddetme', İsrail barış eylemlerinin tetikleyicisi ve odak noktası, kısaca keskin ucu haline geldi. 168 asker hemen tutuklandı, bazıları defalarca hapse atıldı. Buna karşın, Lübnan'daki işgal güçlerine katılmayı reddeden her tutuklu için Yesh Gvul tarafından geniş çapta duyurular yapılıyor ve bu eylemler savaş karşıtı duyguları besliyordu. 'Barış için eğitim' kampanyalarını askeri ulaşım merkezlerine bildiriler dağıtarak sürdü-

ren örgüt, İsrail barış hareketinin en büyüğü değildir ama inançları uğruna hapse girmeyi göze alan insanların sözcüsü olarak, Yesh Gvul boyutunun çok üstünde bir ağırlıkla, barış koalisyonuna önemli bir güç katmıştır.

Kamuoyunu ve karar mekanizmalarını çift yönlü olarak aynı anda etkileyen ret hareketi, oldukça özgün bir hareketti. Lübnan Savaşı sırasında sokaktaki savaş karşıtı hareket doruğa tırmanırken, hükümetteki tartışmaları da doğrudan etkiliyordu. İlkelerini savunarak başkaldıran askerlerin sayısı arttıkça, ordu, politikacıların o çok sevdiği sadık 'savaş makinesi' olmaktan çıkıyordu. Emirleri bir süzgeçten geçiren askerlerin varlığını kabul etmek gerekiyordu. Artık karşılarında, asker üniforması giymiş vatandaşlar olarak görevlerine kendi değerlerini getiren bir ordu vardı. Asker artık körü körüne her söyleneni yapmıyordu.

Seçici reddetme hakkı

Seçici retçilik, kısmen, 'sadece emirlere itaate' dayalı bir askerlik anlayışının Yahudilere çektirdiklerine karşı bir tepkidir. Bu acı tarihi ders, daha çok Avrupa'daki soykırımdan kurtulan bir kuşağın çocukları tarafından cesur bir başkaldırışa dönüştürüldü. Nitekim, resmi konferanslarda bu, ciddiyetle göz önünde tutulan bir konudur. Bütün politik liderler, orduyu tepeden gelen emirleri itirazsız uygulamaya hazır bir robot gibi görmek ister. Bu emirler üzerinde düşünmeye başlayan ve emirlerin yasallığını sorgulayan askerlerle gelen bu ani değişim, sonuçsuz kalmamıştır. 1984 yılında, iki yıl süren acı dolu bir savaşın ardından, İsrail askeri liderleri Lübnan'dan geri çekilmeyi önerdiler. Dönemin Genelkurmay Başkanı Tümgeneral Moshe Levy'nin kamuoyuna yaptığı açıklamada da belirttiği gibi, bu geri çekilme kararı, üst düzey subaylar arasın-

daki retçilerin sayısının yüzlere ulaştığı ve giderek binlere, on binlere yükseleceği kaygısının bir sonucuydu. Levy'nin bu gerçeği kabul edişi, ret hareketinin etkisinin bir göstergesidir.

Birkaç yıl sonra milliyetçi Başbakan Benyamin Netanyahu, Filistin'e bazı göstermelik haklar tanımak istedi. Sertlik yanlıları tarafından sorgulanan başbakan bu davranışını savunurken, İsrail hükümetinin, görünüşte de olsa, bazı barış girişimlerinde bulunması gerektiğini, aksi takdirde, gelecekteki herhangi bir savaş durumunda, ordunun yarısının savaşa katılmayı reddedeceğini ileri sürdü. Netanyahu, Yesh Gvul örgütünü telaffuz etmemiş, ancak dinleyiciler onun retçiler hareketini kast ettiğini gayet açık bir şekilde anlamışlardı. Yesh Gvul gerçeğinin daha ileri düzeydeki kabulü, güvenlik polisi Shabak tarafından sıkı bir takibe alınmasıdır, ancak Shabak örgütle ilgili bir suçlamada bulunmamıştır.

Birinci İntifada

Yesh Gvul, 1987 Aralık ayında başlayan birinci Filistin *intifadası* ile birlikte eylemlerini artırdı. Bu sindirme harekatına katılmayı reddeden 200 kadar asker hemen hapis cezasına çarptırıldı. Aslında, benzer örneklerin sayısı bundan çok daha fazlaydı. Ordu kumandanları Filistin işgalinde görev yapmayı reddeden askerlere disiplin cezası uygulamaktan kaçınarak çoğunu 1967 öncesi İsrail sınırları içinde görevlere atadı. Bu sürede, ret hareketinin politik etkileri de görülmüş, Shamir hükümetinin 1992 Madrid Barış Konferansı'na katılmasında en büyük faktör halkın baskısı olmuştur. İsrail yetkilileri, ilk kez Filistin temsilcileriyle yüz yüze bir görüşmeyi kabul etmek zorunda kalmıştır.

İkinci İntifada

Yesh Gvul işgale son verilmesi ve İsrail'le Filistin arasında adil bir barış sağlanması amacıyla eylemlerini aralıksız olarak sürdürdü. Ancak, 2000 yılı Eylül ayında patlak veren İkinci İntifada hareketinde, *El-Aksa İntifadası*'nda, İsrail kamuoyunun ezici çoğunluğunun hükümetin baskı politikasına destek vermesi nedeniyle grup oldukça zor bir durumda kaldı. Halkın bu eğiliminde, kısmen, önceki başbakan Ehud Barak ile İşçi Partisi liderlerinin etkisi olmuştu, zira, hükümet o dönemde Filistin'e son derece adil bir barış önerisinde bulunduğuna halkı ikna etmişti. Dahası, Filistin'in bu öneriyi reddederek şiddet ve terör eylemlerini yeniden başlattığına halkı inandırmıştı.

Aradan bir yıl geçmeden, 2001 yılı Şubat ayında, savaş çığırtkanı olarak korkunç bir üne sahip olan Ariel Şaron oyların yüzde 63'ünü alarak başbakan seçildi. Kamuoyunun sertlik yanlılarına kaymasındaki en büyük faktör, Filistin'in toplu şiddet eylemleri olmuştur. Hiçbir ayırım yapmaksızın sivil halka yönelik saldırılar, İsrail halkı arasında "Araplar hepimizi yok etmek istiyor" kanısını uyandırmıştı. İşgal altındaki topraklardan 1967 öncesi sınırlara taşan bu eylemler, İsrail'in gerçekten fiziksel varlığını korumak için savaşmak zorunda kaldığı görüntüsünü yaratıyordu. Halk, Filistin topraklarında yasal olmayan işgal ve yerleşim operasyonunu göremiyordu. Lübnan Savaşı sırasında Başbakan Begin'in "Savaş bir seçenektir" sözlerinin aksine, bu sefer çoğu İsrailli'de "Seçeneği olmayan bir savaş" ölümcül bir düşman karşısında meşru müdafaa, Filistin'e karşı her türlü saldırı mubahtır, inancı hakim olmuştu.

Medyanın da körüklediği bu savaş histerisi ortamında, Yesh Gvul ve ret hareketi büyük bir düşmanlıkla karşılanır oldu. İsrailli Yahudilerin 'ayakta kalma savaşı verdiği'

inancı yaygınlaşırken, retçiler vatan hainliğiyle suçlanıyordu. Barış hareketinin diğer bileşenleriyle birlikte Yesh Gvul örgütü, İsrail ordusunun yanlışını anlatma çabası içindeydi. Halka, ordunun Filistin'i teslimiyete zorlayan bir terör hareketine giriştiğini ve işgalin sürmesinden dolayı her iki tarafta boş yere kan döküldüğünü göstermeye çalışıyordu.

Vatan hainleri

Ordu ve hükümet yetkilileri, arkalarına medyayı alarak, retçileri karalayan, vatana ihanetle suçlayan, vicdansız bir kampanya başlattılar. Yesh Gvul suçlamaları reddediyor, milliyetçi bir fanatik grubun orduyu kötüye kullanmasına engel olmaya çalıştıklarını savunuyordu. Birkaç örnek vermek gerekirse; Cezayir, Vietnam, Afganistan savaşlarında, sözüm ona asi sivil halkı zorbalıkla bastırmaya çalışan askerler, psikolojileri ve moralleri tamamen bozulmuş bir halde insan haklarını çiğneyerek kendileri asi durumuna düşmüştü. Yesh Gvul, işgalin sona ermesi için baskı yaparak, İsrail ordusunu böyle bir akıbetten korumaya çalışıyordu. İsrail-Filistin çatışmasına barışçıl bir çözüm getirebilmek için etkin mücadelesini sürdürürken, Yesh Gvul orduyu korumaya, onu yasal görevi olan savunma rolüne çekmeye uğraşıyordu. Ama her şeyin ötesinde, örgüt öncelikle Filistin'le bu çatışmaya bir an önce son vermeyi, adil ve kalıcı bir barış sağlamayı hedefliyordu.

SUÇUNUZA ORTAK OLAMAM

İsrail Savunma Bakanı'na Mektup

Sergio Yahni

Alternatif Enformasyon Merkezi Müdür Yardımcısı Sergio Yahni, uzun yıllar Yesh Gvul eylemlerine katıldı ve ilk intifada boyunca işgal altındaki topraklarda savaşmayı reddettiği için üç yıl hapis cezasına çarptırıldı. İşgal devam ettiği sürece, orduda herhangi bir yedek görevi reddetmektedir. 19 Mart 2002 tarihinde 28 günlük bir hapis cezasına daha çarptırılınca dönemin Savunma Bakanı Benyamin Ben Eliezer'e aşağıdaki mektubu göndermiştir:

Bakanlığınızın emrindeki bir subay, yedek askerlik görevimi reddettiğim için, bana bugünden itibaren 28 günlük hapis cezası verdi. Aslında ben sadece son on beş yıldır işgal altındaki Filistin topraklarında savaşmayı reddetmekle kalmayıp, İsrail ordusunda herhangi bir görev yapmayı da reddetmiş durumdayım.

29 Eylül 2000 tarihinden bu yana, İsrail ordusu Filistin yönetimine karşı 'kirli bir savaş' yürütmektedir. Bu savaşta insanlar öldürülüyor, kadın ve çocuklar katlediliyor, Filistin halkının ekonomik ve sosyal altyapısı tahrip ediliyor, tarım alanları yakılıyor ve ağaçlar sökülüyor. Bütün bu operasyonlarınızla korku ve umutsuzluk tohumlarını ektiniz belki ama nihai amacınıza ulaşamadınız; Filistin halkı egemenlik ve bağımsızlık hayalinden vazgeçmedi. Sorumluluğunu üstlenmiş olduğunuz ordunun bütün bu yıkıcı şiddetine rağmen, kendi halkınızın güvenliğini sağlayamadınız.

Bu ağır yenilginin sonucunda, İsrailliler kendi aralarında kötü bir entelektüel tartışma başlatmış bulunuyor -Filistin halkının kendi topraklarından sınır dışı edilmesi ve toplu kıyımı üzerine bir tartışma. İşçi Partisi liderlerinin başarısız barış girişimleri, bizleri, her iki halkın bedelini canlarıyla ödediği bu 'kirli savaşa' sürükledi. İnsanları sadece 'terörist' olarak gören İsrail güvenlik güçlerinin ırkçı şiddet olayları, hem Filistin'i hem de İsrail'i şiddetin kısır döngüsü içine hapsetmiştir.

Öte yandan, İsrailliler de bu savaşın kurbanı olmuştur. Onlar sizin sorumluluğunuzda olan bir ordunun sorumsuzca saldırganlığının kurbanlarıdır. Filistin halkına karşı en ölümcül saldırılarınızla, kendi halkınıza karşı görevinizi hiçe saydınız; halkınızın güvenliğini sağlama görevinizi yerine getiremediniz. Ramallah'daki tanklar, kendi yarattığınız canavarı durduramıyor; kafelerde patlayan umutsuzluk bombaları kendi insanlarınızı öldürüyor. Siz ve kumandanız altındaki subaylar, insanlıktan çıkan insanlar yarattınız. Artık bu canavar bir kere yaratıldı ve siz onu durduramıyorsunuz.

Yasa ve ahlak dışı bir işgal uğruna hepimizin hayatını tehlikeye soktuğunuzu düşünüyorum. Gush Etzion, Efrat ve Kedumim uğruna; İsrail'in sosyal benliğini kemiren bir kanserli hücre uğruna. Son otuz beş yıldır, İsrail toplumunu bir tehlike bölgesi haline getirdiniz. Filistinliler kadar İsrail devletine de umutsuzluk ve ölüm saçıyorsunuz.

Bu nedenle sizin ordunuza hizmet etmeyeceğim. Kendini 'İsrail Savunma Gücü' olarak adlandıran ordunuz, yerleşim hareketinin silahlı saldırganlarıdır. Bu ordu İsrail halkının güvenliğini sağlamak için değil, Fi-

listin topraklarının hırsızlığını yapmak için kullanılıyor. Bir Yahudi olarak, ordu bile denemeyecek güruhun Filistin'de işlediği suçlar beni tiksindiriyor.

Böyle bir orduda yer almamak, bir Yahudi ve bir insan olarak görevimdir. Ben soykırım kurbanı bir halkın çocuğuyum; çılgın politikalarınızın bir parçası olamam. Bir insan olarak, insanlık suçu işleyen herhangi bir kurumda yer alamam.

İLK RETÇİLER

Denge*

İzak Laor

İzak Laor, Tel Aviv Üniversitesi Edebiyat Fakültesi öğrencisiyken, 1972 yılı Aralık ayında işgal altındaki topraklarda 'seçici reddetme' hakkını kullanan ilk iki askerden biri olmuştur. İsrail Savunma Gücü içinde daha önce hiç rastlanmamış bu ilk reddediş eylemi, sansasyonel bir olay olarak kamuoyunda şiddetle kınanmıştır. Laor bugün İsrail'de tanınmış bir şair, roman yazarı ve edebiyat eleştirmenidir.

Hastaneyi yerle bir eden
Bir topçu askeri mülteci kampını yakarak uçup giden
Bir pilot yüreklerde ve beyinlerde canilikle kur yapan
Bir gazeteci her şeyi yeniden savaşa döndüren
Bir aktör derste kan dökmeyi savunan
Bir öğretmen cinayetleri kutsayan
Bir haham üçüncü kez aynı mülteci kampını vuran
Bir paraşütçü ve ona el eden koltukaltı ter kokan biri
Bir bakan ulusunu övgüyle anan

* 'Denge' adlı şiir 1982 yılında yazılmıştır.
Şiirler 1974-1992, Kibbutz Hameuhad Yayınevi, 2002.

Bir şair kan kokusunu alan ve Mig'i kutsayan
Bir ulus bekleyip görelim diyen
Bir eşitlikçi orduya yağ çekmeye giden
Bir dalkavuk partizan vatan hainlerinin kokusunu alan
Bir satıcı sokağın ortasında Arapları döven
Bir polis reddetmekten korkan
Bir subay kan içen
Bir başbakan.
Hiçbiri temize çıkamayacak.

Yüksek sesle ve açıkça 'hayır' diyoruz

İshai Menuchin

Yesh Gvul'un başkanı İshai Menuchin 1982'de örgütün kurucuları arasında yer aldı. İsrail Savunma Gücü'nde binbaşı rütbesiyle yedek askerlik dönemine çağrıldığında, Lübnan işgaline katılmayı reddettiği için 1983 yılı Şubat-Mart aylarında askeri hapishanede yattı. 1958 Rehovot doğumlu Menuchin, eşi Dina ve üç çocuğuyla Kudüs yakınlarında oturmaktadır. İbrani Üniversitesi'nde bilişsel psikoloji üzerine yüksek lisans yaptı. Halen 'Meşrulaştırma, Pluralizm ve Sivil İtaatsizlik' konulu doktora tezi üzerinde çalışmaktadır. Askerlere dağıtılan düzinelerce Yesh Gvul el ilam ve kitapçığı hazırlayan Menuchin, 'Demokrasi ve İtaat' antolojisinin editörlüğünü yaptı. Demokratik bir toplumda hukuk ve itaatin sınırlarıyla ilgili bu kitapta İsrailli ve yabancı pek çok ünlü düşünür, hukukçu ve yazarın makaleleriyle birlikte Menuchin'in de bir makalesi bulunmaktadır. Eşi Dina Menuchin ile 'İtaat Sınırları' adlı kitabın editörlüğünü yapmıştır. Lübnan savaşıyla ilgili itaat ve demokrasi anlayışlarını işleyen bu kitaba katkıda bulunanlar arasında Noam Chomsky ve Profesör Yeshayahu Leibovitz de yer almıştır.

Bundan yirmi yıl önce orduya yazıldım. O gün ülkemi savunmak ve üstlerimin emirlerine itaat etmek için yemin etmiştim. Dört buçuk yıl paraşüt subayı olarak görev yapacaktım. Vatansever bir gençtim, belki de biraz saflığımdan olsa gerek, bir asker olarak görevimin sadece ülkemi savunmak olduğuna inanmıştım. Bir işgale alet olacağım hiç aklıma gelmemişti, savunma adına yapılan savaşların tersine, ülkemin savaş 'seçeneğini' yeğlediği saldırılara katıl-

mak zorunda kalacağım da. Bunu anlamam için bir savaş yetti. Lübnan savaşı ve bu savaşta ölen pek çok arkadaşım, işgal topraklarında görev yaptığım birkaç yıl boyunca yanlış bir yerde olduğumu anlamama yetti. İşgal topraklarında daha fazla görev yapmayı reddettiğim için 35 gün askeri hapishanede yattım.

Demokratik bir ülkenin vatandaşı olmak, demokratik değerlere bağlı kalmak ve kişinin kendi davranışlarından sorumluluk duyması demektir. Hem demokratik bir vatandaş olarak bu ilkelere bağlı kalmak hem de sürekli olarak bu değerlere aykırı davranışlar sergilemek ahlak açısından kabul edilebilir bir durum değildir. Aynı şekilde, demokrasiye aykırı davranmış olmaktan dolayı sorumluluk duymamak da mümkün değildir. İnsanların eşitlik ve özgürlük gibi haklarını elinden almak, topraklarını işgal altında tutmak, tanım olarak 'anti-demokratik' bir tutumdur. Üç buçuk milyondan fazla Filistinliye zulmetmek, yüzlerce, binlerce İsrail vatandaşını hükümet politikasına ve orduya karşı tavır almaya itmiştir.

Demokratik görüşlerim ve kendi davranışlarımdan kendimi sorumlu hissetmem, beni de işgale karşı eylemlere itti; dilekçelere imza atmak, duyurular yapmak, gösterilere katılmak ve tutuklular adına nöbet tutmak gibi faaliyetlere katılmaya başladım. Ancak bütün bu muhalif eylemler yetersiz kalıyordu, orduda işgal dehşetinin içinde bulunma zorunluluğum ve subay olarak askerlerime bu görev için emirler verme yükümlülüğüm ağır basıyordu. Seçim hakkımı kullanarak işgal kuvvetleri dışında İsrail Savunma Gücü için hizmet verebileceğimi düşündüm. Sivil göstericilere ateş açmak ya da potansiyel teröristleri öldürmek üzere verilen 'yasadışı' emirlere itaat etmeyecektim. (2000 yılı Ekim ayından bu yana İsrail ordusu tarafından 3 bini aşkın Filistinli zaten öldürülmüştü. Bunların arasında çok

sayıda çocuk ve 18 yaşın altında genç bulunuyordu. Aynı sayıda da, idam edilen olmuştu.) Filistin'de sokağa çıkma yasağı hiç bitmiyordu. Sivil halkın bir bölgeden diğerine geçişi engelleniyor, üstleri aranıyordu. Bu tür görevler için nöbet tutmak ya da ev yıkmak gibi 'daha az şiddet içeren' olaylara da katılmayacaktım. Filistin topraklarında hiçbir baskı hareketine katılmayacaktım.

Ne var ki, benim şahsen bu korkunç olaylara katılmamam bir şey ifade etmiyordu. Kendi vatandaşlarım Filistin'i işgal altında tutarken, ben temiz bir şekilde bir kenarda duramazdım. Bu da, demokratik değerlere uymayan bir davranış olurdu. 'Seçici ret' hakkının bir seçenek olabileceğine ve bir politik bildiri olarak duyurulması, bu konuda bilincin artırılması gerektiğine inanıyordum. Filistin'de insan haklarının ciddi boyutlarda çiğnenmesiyle ilgili olayları duydukça, bir vatandaş olarak bütün bunlara açıkça 'Hayır' demek en doğal hakkım ve görevimdi.

İşgal kuvvetlerine hizmet etmiyorum, çünkü ben bir İsrail vatandaşıyım ve bu vatandaşlığımı fazlasıyla ciddiye alıyorum. Hem bu konuda yalnız da değilim. Bini aşkın İsrailli, ülkesini savunmaya hazır olduğunu ancak işgale katılmayacağını resmen açıklamış durumda. İkinci çatışmadan bu yana iki yüz kadar İsrailli bu nedenle hapse atılmış olabilir. Bizim bu dehşet politikasına katılmayı reddetmemiz, diğer İsraillilere de örnek olacaktır. İşgale katılmanın dışında bir seçenekleri olduğunu onlara gösterecektir.

Askerlerimiz yurtlarına dönsün!

1982 yılı Temmuz ayında İsrail'in Lübnan işgalini protesto amacıyla 3000 kişinin imzaladığı bir Yesh Gvul ilanı:

İsrail Devleti'nin refahını ve güvenliğini savunmaya ant içtik. Bu andımıza sonsuz kadar bağlı kalacağız. Dolayısıyla, yedek askerlik görevimizi İsrail Devleti sınırları içinde yerine getirmemize izin verilmesini rica ediyoruz, Lübnan topraklarında değil.

Ansar'da bir sanatçı

Zvi Goldstein

Zvi Goldstein Kudüs'te Bezalel Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğretim üyesidir. Lübnan'da görev yapmayı reddettiği için hapis cezasına çarptırılmıştır.

Davamın yarattığı fırtınalı olaylar nedeniyle, Lübnan'da görev yapmayı neden reddettiğimi gerekçeleriyle açıklamak istiyorum.

Yesh Gvul'un dilekçesine imza atarak Lübnan'da görev yapmamak üzere ricada bulunanlar arasında ben de vardım. İtirazımı özel bir tavır içinde ortaya koymamıştım. Filistin ve Lübnan'da yargısız olarak gözaltına alınanların kapatıldığı Ansar Kampı'nda göreve çağrılana kadar buna gerek görmemiştim. Ancak Ansar'da gördüklerim beni hem insani açıdan hem de sanat açısından fazlasıyla kışkırttı.

Çağdaş Alman ressamlardan Anselm Kipfer, kendi insanlarının tarihini analiz etmek amacıyla mitolojiden esinlenen bir sanatçıdır. İsrailli bir Kipfer, sanırım bizim tarihimiz için iki esin kaynağına ihtiyaç duyardı. Biri Kudüs'teki Ağlama Duvarı (Yahudiler'in kutsal saydığı ve Romalılar tarafından 2000 yıl önce yıkılmış olan Tapınak'tan bir kalıntı); diğeri ise, Ansar Kampı ('aydın' Lübnan işgalinin ve insanın insana hükmedişinin sembolü).

Benzer bir deneyim yaşamanızı istemem. Sadece, bir inanca zihnen sarılmanın yeterli olmadığını söylemek istiyorum; düşünüş ve inançlarımıza görsel bir ifade verebilmenin önemini vurgulamak istiyorum.

Bugün insan olarak ifade edemediğimiz görselliği, yarın bir aydın ve bir sanatçı olarak da ifade edemeyiz. Yesh Gvul'un desteğiyle benim davam İsrail'de sanat çevrelerine kadar taşındığı için şanslıyım. Fakat hapislerde yatan başkaları da var, hem de çok daha uzun sürelerle hapiste yatanlar. Onlar adları duyulmayan, vicdanlarıyla baş başa kalmış kişiler.

Filistinlileri tanımak

Mike Levine

İsrail'in ileri gelen sağcı ailelerinden birinin oğlu olan Mike Levine, 1982-84 Lübnan işgalinde savaşmayı reddettiği için hapis cezasına çarptırılmıştır. Bundan sonra Yesh Gvul'e katılmış ve örgütün sözcülüğüne kadar gelmiştir. Halen Ulaştırma Bakanlığı'nda Sendika Başkanlığı yapmaktadır.

Ailem, Zeev Jabotinsky hayranıydı. Bu sağcı Siyonist yazar, düşünür ve ideolog için övgü dolu konuşmalar için-

de, İşçi Partisi'ne nefret duyulan bir evde büyüdüm. Babam Rusya'da Siyonist bir eylemci olarak hapis yatmış, İsrail'e geldiğinde de Milliyetçi Devrim Partisi'ne katılarak önde gelen üyelerinden biri olmuştu. Milliyetçi duygularla yetiştim, ancak ailem son derece liberal bir yaklaşımla ırkçılığa karşıydı. Annemle babamın Filistin'in milli duygularını pek dikkate aldıkları söylenemezdi ama bana hiçbir düşmanlık aşılamadıklarını da takdir etmek gerekir. 1950 yılında babam sağcı Herut Partisi'nden Knesset'e seçildi.

Annem de politikanın içinde, Devrimci Hareket adına faaliyetleri olan bir kadındı. Dahası, Jabotinsky'nin sekreteriydi. 14 yaşına kadar ben de Betar (Devrimci Gençlik) üyesiydim. Kuzey Tel Aviv'de okuduğum okulda, aşırı sağcı olarak tanınan üç çocuktan biri de bendim.

1967 savaşından sonra, Kudüs İbrani Üniversitesi'nde okurken görüşlerim değişmeye başladı. Solcuların toplantılarına katıldığım o yıllarda, Filistin'de yaşananlar konusunda ilk kez bilinçleniyordum. Ailem beni 'tek taraflı' bir bakış açısıyla yetiştirmişti: Sadece Yahudi taraftarı olarak. Ancak ben, birdenbire, bu topraklarda kendi haklarını arayan ortak bir toplumun daha varlığını keşfetmiştim.

Artık 'düşüşe' geçiyordum, ama bir Herut üyesi olarak tümüyle onların davasına hizmet etmek zorundaydım. 1969 seçimlerinde sandığa boş bir oy pusulası attım. Gençlik yıllarımda bağlanmış olduğum bir partiye karşı oy kullanmak, o kadar kolay değildi.

Babam benim bu değişim dönemimi göremedi. Onu o yıllarda kaybettik. Ne var ki, annemle çok ciddi tartışmalarımız oldu. Aydın bir kadındı, liberal bir insandı; ama nedense bu topraklarda kendi haklarına sahip çıkmaya çalışan bir Filistin halkının varlığını kabul edemiyordu. Bu, onun edindiği tüm değerleri çökertecek bir görüştü.

Orduya karşı ilk tepkim Lübnan savaşı sırasında oldu. İlk askere çağrılışımda göreve hazırdım ama ikinci kez atandığım görevi reddederek Yesh Gvul'a katıldım. Burada şunu özellikle vurgulamak isterim: Yesh Gvul faaliyetlerim hiçbir şekilde İsrail devletine karşı cephe aldığım anlamına gelmemelidir. Sadece ülkemde olup bitenlerin kaygısı ve dehşeti içinde bu örgüte katılmayı seçtim. Askerlik görevimi de, İsrail ordusunun acımasız kıyımlarında yer almayı istemediğim için, kişisel bir protesto olarak reddettim. Dahası, bu reddedişimin bir vatanperverlik olduğunu düşünüyorum. Davranışlarım ve inançlarımla barış içindeyim. Aynı zamanda da, Milliyetçi Sağlık Sigortası Fonu'nda bir üyeyim, Kudüs'ün (sağ kanat simgesi olan) Betar futbol takımının koyu bir taraftarıyım.

Badem ağaçlarıyla dayanışma

Peretz Kidron

Tepeye vardığımızda soluklanmak için bir an durduk. Sina Dağı'nın yumuşak kum yüzeyinde ilerlemek epeyce yorucu olmuştu. Bedevi rehberimiz sıkı bir tempo tutturmuş, bizler artık pek genç sayılmayan bir yaşta hafif yağ bağlamış vücutlarımızla silahlarımızı yüklenmiş halde, çöl sıcağında ona ayak uydurabilmek için soluk soluğa kalmıştık.

Şöyle bir durup yüzümdeki teri silerken, bir motor gürültüsü duydum. O tarafa döndüğümde, kum tepelerinin ardında bir buldozerin ağaçları kökünden söküp atarak ilerlediğini gördüm. Şaşkınlıktan donakalmıştım. Buldozerin arkasında sıra sıra kökleri sökülmüş ağaç gövdelerini fark ettim; buldozerin önünde uzanan tüm ağaçları da aynı akıbetin beklediği anlaşılıyordu. Hepsi de badem ağacıydı.

Dehşet verici bir sahneydi. İsrail o günlerde çöl bir ülkeyi cennete dönüştürmekle övünüyordu. Oysa gözlerimin önünde bir meyve bahçesini aynı İsrail yok ediyordu. İnsan emeğinin insan gücü tarafından yok edilişine tanık olmak acı vericiydi. Rehberimize, neler oluyor böyle, diye sordum. Buldozere şöyle bir bakıp elini salladı. 'Yahudiler için bir yerleşim bölgesi daha hazırlıyorlar işte' dedi umursamaz bir şekilde.

1974 yılındaydık. İsrail yedi yıl önce Sina Yarımadası'nı ele geçirmişti. Dönemin İsrail hükümeti bölgedeki Arap halkı yerinden ederek, stratejik noktalarda İsrail yerleşim bölgeleri kuruyordu. İşgal ettiği topraklarda kontrolünü güçlendirmeye kararlıydı. Medyada yerleşim hareketine dair yazılar okuyordum. Ben de, işgale karşı yoğun ama etkin olamayan protestolarla sesini duyurmaya çalışan eylemcilere katılmıştım. Bütün olup bitenler kafamda henüz soyut fikirler olarak gezinirken, gerçeği o gün somut olarak gördüm.

O akşam kampa döndüğümüzde, çadırda transistorlu bir radyodan haberleri dinledik. Ana başlıklar hafifletilmiş cümlelerle devam ediyordu: "İsrail askeri yetkililer son aylarda Sina Yarımadası'nda Bedeviler'in topraklarımıza yasadışı yerleşimine karşı önlemlerini sürdürüyor. Bedeviler bu topraklarda hak iddia etmek amacıyla badem fidanları dikmiş, ancak fidanlar bölgeden taşınmıştır."

Bu, düpedüz yalandı. Beynime bir balyoz inmiş gibi oldum. İsrail kibbutz bölgelerinde meyve ağaçları yetiştirmek için yıllarımı vermiştim. Ağaçlar konusunda epeyce bilgim vardı. Buldozerlerin bile zar zor yerlerinden söktüğü bu koskoca ağaçların birer fidan olduğuna beni kimse inandıramazdı. Kök salmış, meyve vermiş bu ağaçların çöl ortamında yetiştirilmesi özenli bir bakımla onlarca yıl al-

mış olmalıydı. Dolayısıyla, bölgede yaşayan Bedeviler uzun yıllardır buralarda yerleşik bir topluluktu, bu toprakları ele geçirmeye çalışan yeni gelenler filan değildi. İsrail hükümeti, işlediği tüm günahların ötesinde, yalan haberlerle yaptıklarını örtbas etmeye çalışıyordu.

Her yıl yedek askerlik görevimi beklerken, vicdanımla hesaplaşır olmuştum. Her yoklamada işgal altındaki bölgelerden birine gönderileceğim korkusunu yaşıyordum. Ben savaşmaktan kaçan bir insan değilim. Zorunlu askerlik görevimi yapmış bulunuyorum. Kibbutz bölgelerinde ülkemi dışardan gelecek herhangi bir saldırıya karşı korumaya hazır, silahlı bir asker olarak görev yaptım. Ancak, Arap topraklarında bir polis devleti kurmak, 'ülke savunması' olarak adlandırılamaz. İsrail'in başka insanlara ait topraklar üzerinde egemenlik kurması adına -isteksizce de olsa- görev yapmıştım; bu amaca destek vermiştim, az da olsa, katkıda bulunmuştum. Bunu yapan bir tek ben de değildim. Binlerce asker günlük görevleri içinde bu emirleri yerine getiriyordu. 'İsrail Savunma Güçleri' (İSG) süratle İsrail *İşgal* Güçleri'ne (İİG) dönüşüyordu.

Ne yazık ki, bunun bir parçası olmuştum. Çok rahatsız edici bir bilinçlenmeydi bu. İşgal karşıtı hareketlere kendimi adamış bir insan olarak görüşlerimle taban tabana zıt bir duruma düşmüştüm. Yılın on bir ayını işgal karşıtı hareketlere katılarak geçirdikten sonra on ikinci ay işgalci olmak! Peki, ne yapabilirdim? Emirlere karşı mı gelecektim?

İtaatsizlik kavramı benim için o kadar da yabancı değildi. Bazı yakın arkadaşlarım ve meslektaşlarım işgal topraklarında görev yapmayı reddetmiş, bu nedenle hapislerde yatmış ve kınanmıştı. Yedek askerlik, yasal bir zorunluluk olduğu kadar da toplumsal bir uygulamadır. Bir zamanlar askerlik kutsal bir görevdi ve askerlikten kaçınmak di-

ye bir şey düşünülemezdi; bunun için bahaneler bulmaya çalışanlara kötü gözle bakılırdı. Özellikle de politik amaçlı, bilinçli bir reddediş, kutsal bir göreve saygısızlık, sadakatsizlik sayılırdı. Ülkeyi sırtından vurmaktı.

Bense, reddetme fikrine sıcak bakmaya başlamıştım. Yakın çevrem de aynı görüşleri paylaşıyordu. Ne var ki, askeri geleneklerimizle yetişen kibbutz bölgesindeki iki çocuğumu düşünmek zorundaydım. Askerlik görevinden kaçan bir babaları olduğu için, onlara insanların dudak bükmesine izin veremezdim.

İki arkadaşım işgal topraklarında görev yapmayı reddettikleri için tutuklanmıştı. O gün, Tel Aviv Üniversitesi'nin mermer duvarlarına onların serbest bırakılması için boy boy sloganlar yazmaktan kimse beni alıkoyamadı. Onlar gibi cesur davranamadığım için utanç duyuyordum; dayanışma adına yapabileceğim en iyi şey buydu. Henüz aynı cesareti gösterecek noktada değildim, sonuçlarından korkuyordum. İnançlarım ve korkularım arasında gidip geliyordum.

Bu karışık duygularla bir kez daha askerlik yoklamasına gittim. Sina'ya atanmıştım. Görevlerimi yarım gönülle yerine getirirken, aynı çadırda kaldığım sağcılarla bağrışa çağrışa tartışmalara girişerek öfkemi çıkarıyordum. Bu, beni biraz rahatlatıyordu ama henüz karmaşık duygularıma bir çözüm getiremiyordu.

Sonunda badem ağaçlarının sökülüşü ve radyo spikerinin en tatlı sesiyle verdiği yalan haber, dengeyi kurmamı sağladı. Kararımı vermiştim. Her şeyden önce, bir hümanisttim; kendi insanlarım için endişe duyuyordum. Ne var ki, beni harekete geçiren olay insanlara yapılan kötülükler değil de, badem ağaçlarına yapılanlar oldu. Nedense, o olayla alevlenmiştim. Daha sonra, bunun o kadar da garip

bir durum olmadığını anladım; dostlarımın çoğu önemsiz görünen nedenlerle bu direnişe katılmak üzere kamçılandığını anlatıyordu.

Kaderim yazılmıştı. Tekrar göreve çağrıldığımda birliğime şu mektubu gönderdim: 'Bir vicdan ve inanç meselesi olarak, işgal topraklarında görev yapmayı reddediyorum.' Görev tarihime kadar mektubuma bir cevap gelmedi. Ben gününde birliğime giderek, 'yeşil çizginin ötesinde' görev yapmayacağımı açıkladım. Hiçbir şey korktuğum gibi olmadı. Buna şaşırmıştım; hatta, bu yüzden düş kırıklığına uğradım diyebilirim. Beni razı etmek için yarım ağız ısrarlardan sonra 1967 öncesindeki sınırlar içinde bir göreve gönderdiler. Her yoklamaya çağrıldığımda aynı sahne tekrarlanıyordu.

Benim ısrarcılığım giderek artan dozlarda tehditlere yol açıyordu ama cezalandırılacağım ve askeri mahkemeye verileceği şeklindeki tehditler boş çıktı. Ortada anlaşılmaz bir durum vardı: Birliğimdeki subaylar istisnasız aşırı sağcıydılar. Belki de, bu yüzden, benim tavrım istemeye istemeye bana bir saygı duymalarına neden olmuştu. Öyle ya da böyle, defalarca ve ısrarla görev yapmayı reddetmeme karşın, bana hapis cezası verilmedi.

Korkularımı yenmiştim ama fazla bir şey başardığımı da söyleyemezdim. Protestomun etkisiz kaldığını görmek beni kahrediyordu. Yakın çevrem ve birliğimdeki diğer yedek askerlerin dışında, kimsenin haberi bile olmamıştı. Hapse girseydim de arkamda kimse olmayacaktı. Hepimiz bir araya gelip organize olmadıkça, sesimizi duyuramayacaktık.

Bu koşullarda, sadece bir 'Donkişotluk' yapmakla kalmıştım. Ne var ki, vicdanım rahattı ve aynada kendi yüzüme rahatça bakabiliyordum. Zaman içinde, benimki gibi

bireysel protestolar radikal barış hareketinin içlerine kadar sızdı. Sekiz yıl sonra, itaat etmenin sınırına geldiklerini söyleyen bir grup genç davaları uğruna bayrak açtı. İbrani dilinde, 'Yesh Gvul' sözlerinde ifade bulan örgüte, ilk fırsatta ben de katıldım.

Generalim, tankınız güçlü bir araç

Yesh Gvul'un ilk yayınlarından biri, Nazi karşıtı Alman şair ve oyun yazarı Bertolt Brecht'in aşağıdaki şiirinden yapılan posterdir. Retçilerin felsefesini yansıtan ve 'düşünen' askere seslenen bu şiir Yesh Gvul'un gayri resmi andı olmuştur.

Generalim, tankınız güçlü bir araç.
Ormanları ezer geçer; yüzlerce insanı altına alır.
Ama tankınızın bir kusuru var:
O da sürücüsü.

Generalim, bombardıman uçaklarınız çok güçlü.
Rüzgardan hızlı, filden ağır.
Ama bir kusuru var:
O da pilotu.

Generalim, insanoğlu çok işe yarar.
Uçmayı bilir, öldürmeyi bilir.
Ama insanoğlunun bir kusuru var:
O da düşünebilmesi.

BİRİNCİ İNTİFADA

İlk çatışma 1987 yılı Aralık ayında patlak verdi. Yirmi yıldır işgal altındaki Filistin halkı artık bu eziyete dayanamaz noktaya gelmişti. Büyük çapta protestolarla başlayan eylemler, İsrail birlikleriyle şiddetli çatışmalara dönüştü. Dönemin Savunma Bakanı İzak Rabin ordu kumandanlarına 'Filistinli protestocuların kollarını, bacaklarını kırın' şeklindeki emirleriyle acımasız bir uygulama başlattı. İnsan haklarını çiğnediği için tepki gören bu emir, yeni bir retçi dalgasına yol açtı ve İsrail Savunma Güçleri'nden 200 kişi tutuklandı. Aslında gerçek sayıları bunun çok üstündeydi.

Yesh Gvul da işgali protesto eden eylemlerini hemen başlatmıştı. Shabak Güvenlik Polisi'nin tepelerine inmesine aldırmaksızın, tutuklular için nöbet tutmaya ve çeşitli gösterilere devam ettiler. Askeri ulaştırma merkezlerine dağıttıkları bildirilerle, eğitim kampanyası da başlatmışlardı. Askerin kendi davranışlarından sorumlu olduğunu hatırlatan mesajları hedefe ulaşmıştı; birliklerde orduya tepkiler görülüyordu.

Şehit olmayacağım

Hanoch Livneh

Hanoch Livneh 1998 yılı Ekim ayında hapse atıldı. Evli ve iki kız çocuğu olan Livneh bir bankacı, aynı zamanda sendika başkanıdır. Uzun yıllar Yesh Gvul grup sözcüsü olarak örgütte çalıştı. Halen politik ve sendikal faaliyetlerini sürdürmektedir.

Günlerce, özellikle de gecelerce, kendi kendimle bir iç hesaplaşma süreci yaşadım. Çok zor bir karar aşamasmdaydım. Hapiste yatanların sayısına bakarak, 'çoğunluğun hala sağ görüşlü' olduğunu düşünüyordum. Şehitliğe soyunacak değildim. Hapse girmek ya da kafama bir kurşun yemek istemiyordum. Ama orduya çağrılırsam ve Gazze Şeridi'ne gönderilirsem, biterdim.

Hapisten çıktıktan sonra ne kazanmış olacağım? Kızlarıma, 'Televizyonda gördüğünüz o adam ben değildim' mi diyeceğim? Bana bunun ne yararı olacak? Yani, doğru tarafta olmam bana ne sağlayacak? Tarih ve adaletin suçladığı ben olmayacağım. Beni insanlara cop sallamaya zorlayanların suçlanması gerekir. Bense, herkesin 'sen doğru olanı yaptın' demesiyle rahat mı edeceğim? Bundan kuşkuluyum. Ama başka seçeneğim yok, doğru olanı yapacağım.

Ne pahasına olursa olsun

Rami Hasson

28 kuşaktır Kudüs'te yaşayan Sefardi Yahudilerinden bir ailenin oğlu olan Hasson 9 yıl çocuk suçluların eğiti-

miyle ilgili görev yaptıktan sonra kendi sağlık merkezini kurdu. Onbaşı olarak askerliğini yaptığı sırada atandığı korkunç bir üne sahip Fara Esir Kampı'nda görev yapmayı reddetti. 1988 Mayıs ayında ilk hapis cezasından sonra beş kez daha tutuklanarak toplam 146 gün demir parmaklıkların arkasında kaldı. Davası kamuoyunu uzun süre meşgul etti, Yesh Gvul'un baskıları sonucunda Hasson davası kapandı.

Sağlığımı öne sürerek ya da seyahat bahanesiyle askerlikten kaçmayı hiç aklıma getirmemiştim. Vatani görevimi yapmaya hazırdım, sadece bugünlerde korku saçan Batı Şeria ve Gazze operasyonlarına katılmak istemiyordum. Askerlik yapmayı kabul etmeyenlere bir para cezası uygulanıyordu. Amerika'dakine göre daha hafif bir miktardı belki, ama bence para yerine hapis cezası çok daha ağır bir bedeldi. Tekrar içeri atılmam konusundaki tehditlere dayanabileceğimi umuyorum. Ne var ki, bedeli ne olursa olsun, askerlik yapmak istemiyorum.

Sorun Yahudi toplumunda

Menahem Hefetz

Irak ve Rusya'dan Kudüs'e göç etmiş bir ana babanın oğlu olarak 1961 yılında doğan Menahem Hefetz, matematik öğretmenidir. Aynı zamanda Tel Aviv Üniversitesi'nde öğrenci olan Hefetz, 1988 yılında işgal topraklarında görev yapmayı reddettiği için hapis cezasına çarptırıldı.

Henüz okuldayken Yahudi-Filistin sorununu farkındaydım. 17 yaşındayken sınıf arkadaşlarımla birlikte Menachem Begin'e bir dilekçe göndermiştik. Askerlerimizin

işgal topraklarından geri çekilmesi için verdiğimiz dilekçede, bundan sonraki bir savaştan kendisinin sorumlu tutulacağını da belirtmiştik.

1982'deki Lübnan Savaşı başladığında ben zorunlu askerlik hizmetimi tamamlamak üzereydim. Terhisim üç ay geciktirildi; bizim tabur olduğu gibi Lübnan'a gönderildi. Orada çok sayıda arkadaşımızı kaybettik.

İşgalin büyük bir hata olduğunu düşündüğüm halde, o anda görevimi reddetmek hiç aklıma gelmedi. Bu zor durumda arkadaşlarımı terk edemezdim. Ayrıca, emirlere itaatsizlik etmekten ve askeri mahkemenin karşısına çıkmaktan korkuyordum.

Savaştan döndükten sonra Re'ut Yahudi-Arap gençlik örgütünün kuruluşunda çalıştım. Yaşanan sorunların esası Yahudi toplumunun içindedir; eğitimle iki toplumun bir arada varlığını sürdürmesi konusunda bilinçlenme her şeyi çözebilir. İtaatsizlik etmekten korktuğum için işgal topraklarında birkaç kez çağrıldığım görevleri reddedemedim. Bugün Golan ve Lübnan'daki sahneler hala gözlerimin önünden gitmiyor.

Artık Yahudi toplumunun Filistin'le anlaşmazlıklara bir çözüm getirmekten kaçındığını görüyorum, sanki bir çözüm bulunmasından korkuyorlar. Tüm olayı bir 'ulusal güvenlik' sorunu olarak ortaya koyuyorlar ve böylece hem çözümden hem de önemli iç sorunlarla yüzleşmekten kaçıyorlar.

1987 yılında işgal altındaki topraklara gitmiştim. Pek çok aydınla tanıştım, sıradan insanlarla sohbet ettim. O arada çatışmalar başladı. 1988 yılı Temmuz ayında, bazı çekincelerime rağmen, Yesh Gvul'a katılarak birliğime Ramallah'taki yeni görevimi reddettiğimi bildiren bir mektup gönderdim. Ama birliğime teslim oldum. Kumandan,

operasyona katılmamakta ısrar ettiğimi görerek, beni kampta bıraktı. Bana bir asker kaçağı ya da vatan haini gözüyle bakmayı tercih ediyorlardı. Sınırlarımızın ötesinde savaşmayı kabul etmeyen bir asker olduğumu anlayamıyorlardı.

Duruşmaya çıkarıldığımda albay rütbeli bir yargıç, beni uzlaşmaya zorladı ama bunu reddederek askeri yasaların gerektirdiği şekilde yargılanmak istediğimi söyledim. 21 günlük hapis cezası verdiler. Bir daha işgal topraklarında herhangi bir göreve çağrılmadım. Şu anda Yesh Gvul ve Re'ut ile faaliyetlerimi sürdürüyorum. Araplarla bu soruna bir çözüm bulma çabaları içinde ortaklaşa çalışmalar yürütüyoruz. Orduya kesin tavrımı koymuş bulunuyorum: Yesh Gvul!

İşbirliğine yanaşmamak

Dudu Palma

Soykırımdan kurtulan Yahudi bir ailenin oğlu olan Dudu Palma, Kfar Hanassi Kibbutzunda yaşamaktadır ve dört çocuk babasıdır. Palma, 1970 yılına kadar üç yıllık zorunlu askerlik görevini paraşütçü olarak yaptı. Grafik sanatçısı olan Palma aynı zamanda şiir, oyun ve kısa öyküler yazıyor.

Sidon ve Beyrut'taki çatışmalarda bulunmuştum. İlk kez 1983 yılında Lübnan'da savaşmayı reddettim ve 35 günlük hapis cezasına çarptırıldım.

Daha sonra işgal topraklarında savaşmayı reddettiğim için ikinci kez hapse girdim. Daha Lübnan Savaşı'nın başında kararımı vermiştim; eğer ülkemde bir demokrasiye

inanıyorsam, savaş suçu addedilecek, demokratik olmayan eylemlere katılamayacaktım.

İki seçeneğim vardı: Ya gergedan (Ionesco'nun tanınmış oyunundaki konformist tiplemesi) gibi oyuna devam edecektim ya da başkaldıracaktım. Aşağılayıcı bir işgal eylemini ve bu operasyonun çirkin yüzünü sindiremeyecektim. Böyle bir işbirliğine yanaşamayacaktım. Bu, en doğrusuydu. Evet, kendi ulusal bağımsızlığına henüz kavuşmuş bir ülke olarak, bir başka ülkenin bağımsızlığını tanımamak akıl alacak gibi değildi. Böyle bir karar almakla, milliyetçilik ve radikal dincilikle giderek dar boğaza sürüklenen sallantıda bir demokrasi yerine hala bizlerin varlığıyla ayakta duran bir demokrasi anlayışını savunduğuma inanıyorum.

Ben bir Arap Yahudi'yim

Meir Amor

Faslı göçmen bir ailenin oğlu Meir, Golan tugayında görev yaptıktan sonra yüzbaşılığa yükseldi. Ordudan ayrıldıktan sonra Tel Aviv Üniversitesi'nde sosyoloji okuyarak Ortadoğu kökenli çocukların eğitim olanakları konusunda bir dernekte aktif olarak çalışmaya başladı. Ortadoğu'da Arap toplumunun bu şekilde 'soyutlanması' ile Arap topraklarının işgal operasyonları arasında bir bağ olduğunu gören bir aydın olarak bölgede savaşmayı reddetti. Yargısız olarak tutuklanan Filistinlilerin bulunduğu Megiddo Esir Kampı'nda görev yapmayı reddettiği için 1988 yılı Şubat ayında 21 gün hapis cezasına çarptırıldı. Serbest bırakıldıktan kısa bir süre sonra Peretz Kidron ile birlikte Yesh Gvul sözcüsü olarak Kuzey Amerika'ya gitti.

İşgal topraklarında bizden yapmamızı istedikleri şeyleri, politikacılar kendileri yapsın. Bizler bu görevleri reddediyoruz ve topu onlara atıyoruz: 'Bu, politik bir sorundur. Filistin liderlerini bulun ve gidip onlarla konuşun.'

Filistin halkının varlığını yadsıyamayız. Onların egemenliğini kabul edip etmemek bize kalmamış. Filistin halkı diğer Araplardan farklı bir toplum. Lübnan savaşında, Lübnanlıların ve Suriyelilerin Filistinlileri öldürdüğüne tanık oldum. Şu gerçeği kabul etmek zorundayız: Filistinliler Arap değildir, Yahudilerin İsrailli olmadığı gibi.

Bir İsrailli sayılabilmek için orduya hizmet vermeniz gerekir. Orduya hizmet vermek demek, Araplarla savaşmak demektir. Araplarla savaşmak demek, kendi kimliğiniz için savaşmak demektir. Bizler Yahudi'yiz, Müslüman değil. Ne var ki, benim ailem Fas'ta 500 yıldan bu yana Araplarla bir arada yaşamıştır. Aldığım kültürün bir parçası Arap kültürüdür. İsrail'de Araplar 'düşman' olarak damgalandığı için, Arap kültürüne sahip biri de Arap yanlısı demektir. Bu, çok büyük bir çelişkidir.

Ben bir Arap Yahudi'yim. Bundan dolayı hiçbir kompleksim yok. Araplarla bir arada yaşamak cennette yaşamak kadar güzel değildi belki, ama Hıristiyanlarla bir arada yaşamaktan çok daha güzeldi. Filistinlilerle konuşmanın bir yolunu bulmamız gerekir. Biz aile içinde Arap kültürümüzü sürdürüyoruz, Arapça konuşuyoruz, Arap yemekleri yiyoruz ve Arap müziği dinliyoruz ama bunları duygusallıkla söylemiyorum.

Ben Ortadoğu (Sefardi) Yahudilerinin İsrail'le bütünleşmesi hareketinin bir temsilcisiyim. Bu ülkede lise ve üniversite eğitimi yaptım, askerlik görevime gittim, orduya katıldım, savaştım. Ama şu anda kafamda sorular var. İşte bu nedenle retçilerden biriyim.

Yesh Gvul ve Beit Sahour halkının ortak bildirisi 2 Aralık 1989

Beit Sahour, Beytlehem'in dışında yer alan küçük bir Filistin kasabasıdır. İlk intifada sırasında İsrail işgal kuvvetlerine vergi ödemeyi reddeden kasaba halkı, şiddet içermeyen bir eylem kararı aldı. Yetkililerin aşırı baskı ve yıldırma politikalarına rağmen halk kararından dönmedi. Kasaba halkının bu şiddet içermeyen protestosunu kendi felsefesine uygun görerek Yesh Gvul, kasaba halkıyla temasa geçti. Eylemi desteklediklerini ifade ederek dayanışma gezilerini sürdürdüler ve 2 Aralık 1989 tarihinde ortak bir bildiri yayınladılar:

İşgal topraklarında süregelen acımasız baskı politikasına vicdani nedenlerle karşı duran biz, Yesh Gvul üyeleri ve Beit Sahour halkı,

işgal harcamaları için hiçbir şekilde ödeme yapmayı kabul etmediğimizi açıklıyoruz. Bizler, İsrail ve Filistin sorununu çözecek ciddi ve samimi bir amaç için toplanmış bulunuyoruz.

Kan dökme, toplu tutuklama, sürgün gibi olaylara son verebilmenin tek çözümü karşılıklı diyalogdur. Bu diyalog kurma çabamızın amacı, karşılıklı anlayış içinde bir çözüm geliştirmektir.

Uzun süredir devam eden bu işgal sadece Filistin halkının sorunu değildir. Filistin halkı için, İsrail devletinin hemen yanında bağımsız bir devlet kurmak ulusal bir amaçtır. Bu durumda, topraklarının işgal edilmesi, demokratik esaslar üzerine kurulmuş özgür İsrail'in

özgür bir toplum olarak varlığını da tehlikeye atmaktadır. İşgal altında baskı gören bir tek Filistinli bile kalsa, hiçbir İsrail vatandaşı tam anlamıyla özgür sayılamayacaktır.

Bu vahim durumda, İsrail ve Filistinliler olarak hepimiz önyargı, düşmanlık ve nefret geleneği gibi geçmişten gelen duygularımızdan arınıp ortak geleceğimizi, karşılıklı saygı ve şeffaflık içinde hazırlamak zorundayız. Her ulusun kendi bağımsız sınırları içinde yaşayabilme hakkını karşılıklı kabul edersek, bu şiddet ve nefret çemberinden kurtulabilir, her iki toplum için güvenli bir gelecek hazırlayabiliriz.

Her iki toplumun geleceğinin sadece ve sadece barışla sağlanacağına inanıyoruz. İşgal daha uzun savaşlara neden olacak bir felaketten başka bir şey değildir.

Baba oğul retçiler

Carlos ve Amit Levinhoff

Carlos Levinhoff 1946 yılında Hollanda'da doğdu. 6 yaşındayken ailesiyle Uruguay'a göç eden Carlos, eğitimini burada tamamlayarak tanınmış bir politikacının kızı Irene Bleier ile evlendi. Irene'in babası 1975 askeri yönetimi tarafından tutuklandı ve diğer pek çok kişi gibi 'ortadan kayboldu'. 1967 yılında Irene ile İsrail'e göç eden Carlos komünist bir dergi olan Zu Haderech'de, Irene ise hemşire olarak çalışmaya başladı.

Batı Şeria'da askerlik hizmeti yapmayı reddeden Carlos Şubat 1989'da hapse girdi. 35 günlük cezasını tamam-

ladıktan beş gün sonra oğlu Amit aynı nedenle hapse girdi. 1988 yılı Ağustos ayında askere giden Amit 3 yıllık zorunlu hizmeti sırasında, işgal topraklarında görev yapmayı reddettiği için dört kez hapis cezası aldı. Askere gitmeden önce, Savunma Bakanı İzak Rabin'e açık mektup gönderen 15 lise öğrencisinin sözcüsü ve grubun kurucularındandır. Henüz bir lise öğrencisiyken, İsrail televizyonunda ve yabancı basınla yaptığı görüşmelerde bu grubu temsil etti.

Carlos Levinhoff'un kalemiyle:

Yanardağın patlayacağı günün er geç geleceğini anlamalarını beklemiyorum. İyi ve temiz yürekli ya da kutsal insanlar olmaları gerekmez. Sadece adil ve dengeli olmak, çılgın olmamak yeter. Bunu da dünyanın her yerinde her İsrail insanının kapasitesi alır.

İşgal altındaki topraklarda görev yapmayacağımı bildiren ilk mektubumu 1973 yılı Temmuz ayında göndermiştim -Ekim'deki Yom Kippur Savaşı'ndan birkaç ay önceydi. Beni hapse atmadılar ve bir süre normal görevlerimi sürdürerek askerliğime devam ettim. Yom Kippur şokunun geçmesini bekliyorduk.

İşin acı tarafı, artarda gelen İsrail hükümetleri benim itiraz gerekçelerimin hiçbirini 'aydınlatacak' bir şey yapmazken 'aydınlatılmış' işgallerini sonuna kadar sürdüreceklerdi.

Askerlik görevini reddetmek çok zor bir karardır. Diğer askerlerle birlikte olmak, birlikte ateş etmek, birlikte ağlamak istersiniz. Bu çok güçlü bir toplumsal dürtüdür. Ama barışsever, uluslararası bir asker olarak işgal topraklarında İsrail ordusuna hizmet etmek aynı şey değildir; bunu yapmayacağım.

Bir seçenek mutlaka vardır. Tüm politik seçeneklerde olduğu gibi, bunun da riskleri, belirsizlikleri ve kuşkulu tarafları olacaktır. Bir sonraki savaş kesin olarak güvenliğimizi sağlayacaktır, hem de tüm dünyada! Çözüm, bu sözlerde değildir. Şimdilik bu lafları bir kenara bırakıp, sadece iki devlet ve iki toplum arasındaki meseleyi halledelim. İsrail ile Filistin'e bir barış gelsin bakalım, önce onu görelim.

Retçiler ve soykırım üzerine çok spekülasyon yapılmıştır. Auschwitz'in benim için bile bir anlamı olduğunu söylemek tuhaf kaçabilir ama annemle babam bu Nazi kampında birkaç yıl geçirmiş olduklarından, anne karnından bana da bir şeyler geçmiş olmalı. Bir şeyleri haklı göstermek, gerçeği gizlemek ya da bir şeyler açıklayabilmek için Auschwitz'i kullanmamalıyız. Bu bir bumerang gibi sorunu ileri götürüp tekrar geri getirir. Ve en kötüsünü yaşayanlara da hiç adil olmaz. Şamir, Şaron, Netanyahu, Rabin ve onlar gibilerin soykırım adıyla anılmasına izin vermeyin.

Daha ne diyebilirim? İsrailli bir oğlum var. Aynı üniformayı giyiyor ve aynı ikilemi yaşıyor. Suç onun değil, bu politikayı getirenlerin. 'Bir milim toprak vermeyiz' ve 'Asla bir araya gelip görüşme yapmayız' diyen; vicdanlarında binlerce tutuklu, yaralı, ölü ve sakat Filistinliyi taşıyan bu insanların oyununa katılmaya hazır değilim. Bana ait olmayan topraklarda ve en azından bu üniformayla bu oyunu oynamayacağım.

Kötülük sarmalı

Stephen Langfur

1941 ABD doğumlu Stephen Langfur, Vietnam Savaşı sırasında Vicdani Retçiler arasındaydı. Çeşitli üniversite-

lerde öğrencilik yaptıktan sonra 1977 yılında Syracuse Üniversitesi'nde doktorasını tamamladı. Tezinin başlığı 'Ölümün İkinci Yarısı: Heidegger'in Var Olmanın Anlamı Sorusuna Buber'in Bakışı ve Freud'un Bulgularıyla Yanıt'tı. 1979 yılında İsrail'e göç ederek turist rehberliği yapmaya başladı. Vietnam Savaşı'ndaki tutumuna karşın, İsrail Savunma Güçleri'ne girdi. Ancak, Batı Şeria'da görev yapmayı reddettiği için 30 Ekim 1989 tarihinde 21 günlük hapis cezasına çarptırıldı.

Bir kişinin diğer bir kişiyi yönetmeye kalkışması doğru olur mu? Üstelik de, yönetilen buna razı değilse?

'*Ein Breira*' ('Seçeneksiz') bir durumda bile, işgal insanlık dışıdır ve ahlaki değildir. Yönetimin süratle yeni ve daha iyi bir çözüm için çaba sarf etmemesi halinde, kasıtlı bir durum ortaya çıkar. Biz İsraililer 27 yıldır sadece ayak sürüyoruz. 1967 savaşından 1987 yılına kadar Filistin'in bu duruma sessiz kalması, bize işgalin normal bir şey olduğunu düşündürttü. Oysa hiç de normal değildi. Anormaldi. Bir insan diğerinin tepesine binerse, tepki doğaldır. Dolayısıyla, her geçen yıl Filistinliler arasında aşırı uçlar güç kazanırken, işgal bizi ABD ve Batı Avrupa'dan soyutlamıştır. Zaman bizim aleyhimize çalışıyor. En başından beri aleyhimize çalıştı. Eğer soyutlanma tehdidi bizi zorlayacak noktaya gelirse, verebileceğimizin fazlasından vazgeçmek zorunda kalacağız. Kaybeden biz olacağız.

Burada ahlak yasası, antikçağın Yahudi filozofu Hillel'in sözlerinde gizlidir: 'Sana kötü gelen şeyi başkalarına yapma.' Bu sözün içinde gizli olan ilke ise şudur: 'Bir başkasının yaşamı, kendi yaşamım kadar önemlidir. Ben kendi varlığımı başkalarının varlığına borçlu olduğum sürece insanım demektir.' İnsan olarak hepimiz bu yasayla varız;

bunu ihlal ettiğimiz anda suçluluk duyarız. Ancak, başkalarına baskı yapıp kendini suçlu hissetmemenin de bir yolu vardır. Ahlak yasaları insanlar içindir, dolayısıyla, ezilen tarafın insan olmadığına kendini ikna eden biri, bu suçluluk duygusundan kurtulur. Arapların bu sınıf içinde görülmesi, bizler için tam yol hız alan bir doktrindir. Çekirgeler, hamamböcekleri, bir Yahudi'nin binde biri, bir 'hayvan'. Onlar dünyanın en pis yaratıklarıdır. Ne var ki, suçluluk duymasak da onların intikamı karşısında dehşete kapılırız. İnsanlıklarını bilinçaltına itmiş olduğumuz için, onlar bize sadece hayvan gibi görünmez, şeytani güçlere sahip ejderler gibi görünür. Korkuyla onları daha çok ezmeye çalışırız. Aslında, bunun üzerine daha çok suçluluk duymak gerekir; ama suçluluk duymak istemeyiz. Tek çözüm onları daha da alt sınıflara itmektir. Böylece kötülülük çemberi içinde sistem devam eder. Karşı tarafı ezebilmek için insan olmadığını düşünmek zorundasınızdır. Benim sınırım da bu: Arapları insan sınıfının altında görmeyi reddediyorum.

Sınırın başladığı yer insan yaşamıdır

David Ovadia

İran'dan göç eden bir ailenin oğlu olarak İsrail'de doğan David Ovadia evli ve üç çocuk sahibidir. Elektrik mühendisi olarak Ortadoğu topluluklarının geliştirilmesi konusunda faal olarak çalışmaktadır. İşgal topraklarında görev yapmayı reddettiği için 1989 yılı Temmuz ayında 28 günlük hapis cezasına çarptırıldı.

Askerlik görevim sırasında Likud yanlısı, koyu ve ateşli bir sağcıydım. 1973 savaşında ambulans şoförlüğü yap-

mıştım ve savaşın dehşetini o zaman gördüm. Yine de hemen o anda görüşlerim değişmedi. Ateşkes görüşmeleri yapılırken, buna karşı çıkanlar arasındaydım. Ordudan ayrılışımdan birkaç yıl sonra değişmeye başladım. Düşündükçe, savaşın bir anlamı olmadığına daha çok inanıyordum. Onca kan dökmenin anlamı neydi? Bütün bunlar ne içindi? Sadece bir avuç toprak ve slogan için.

Sina Yarımadası'ndaki yedek görevim sırasında Lübnan Savaşı patlak verdi. Oraya ilk kez atandığımda, görevi reddettim. Bunun üzerine beni güneye gönderdiler. Derken bir gün durup dururken Gazze'ye atandığımı bildirdiler. O anda, içgüdüsel olarak bu görevi reddettim. O bölgede görev yapamazdım, aklımın yatmadığı bir şeyi yapamazdım.

Ordunun yaptığı bazı şeylere hiç aklım yatmıyor ve bunlardan hiç hoşlanmıyorum. Çünkü istenilen sonucu vermiyor. Bense sonuç alacak şeyler yapmayı isterim. Öte yandan, ordunun yaptığı bazı şeyler vardır, kabullenirsiniz. Çünkü yasa bunu gerektirir. Ancak, her şeyin bir sınırı vardır! İşte bu sınır, insan hayatıdır. Ben böyle düşünüyorum ve böyle hissediyorum. Ordu beni bu eylemler için göreve gönderirse, böyle bir görevi kabul edemem. Baskı operasyonlarına katılmayacak bile olsam, işgal topraklarına gitmeyeceğim.

Orduyla politikayı birbirine karıştırmamak gerekir, derler ama bunun da bir sınırı var: Bu sınır insan yaşamıdır. Bir insanın politik görüşü ordunun görüşüyle uymuyorsa ve orduya çağrılıyorsa, o insanı ortadan ikiye bölemezsiniz. İnsan öyle bir makine değil... düğmeyi çevirince düşünceleri yok olsun!

Benim açımdan bu kararın zor tarafı maddi yöndendi. Hapiste yattığım sürece maaş alamıyordum. Yine de, bu

maddi sıkıntıya razıydım çünkü hapishanede başımı yastığa koyduğumda, hiç değilse huzur içinde uyuyabiliyordum. İşgal topraklarında hizmet yapıp geceleri uyuyamamaktan çok daha iyi.

Peki, bir insanı hapse atarak düşüncelerini nasıl değiştirebilirsiniz? Başkalarına zarar vermemesi için, bir suçlu bu şekilde kilit altına alınabilir; ama kilit altında düşünceler değişmez. Bunun için insanları *eğitir* ya da *ikna edersiniz*. Bir asker kaçağıyla 'retçi' askeri kıyaslayalım: Asker kaçağı hapse atılır çünkü bir suç işlemiştir. Bu suçu bir daha işlememesi gerektiğini öğrenir. Öte yandan, askerliği reddeden biri -suç işlediğini kabul etmediği için- hapisten çıktıktan sonra aynı şeyi tekrar yapacaktır. Hapis onun bu inancını değiştirmek için hiçbir şekilde çözüm olamaz.

Eşim benim retçi olmamı onaylıyor. Çocuklar henüz küçük ama onlardan askerlik görevimi reddettiğim için hapis yattığımı gizlemedim. Ölü bir atı kırbaçlamanın anlamı yoktur. Retçiler de ordu açısından birer ölü attır.

Yom Kippur Bağışlanma Bayramı

Filistin'in ilk intifadasının ardından girişilen acımasız operasyonları protesto amacıyla Yesh Gvul tarafından Yom Kippur Bayramı arifesinde bir ilan yayınlandı. Bu dini bayram Yahudiler için bir 'kefaret ödeme' günüdür. Geleneklere göre, özellikle Tanrıya karşı işlenmiş günahların bağışlanması için dua edilir ve oruç tutulur; insanlık suçlarının bağışlanmasına gelince, bunun bedelini ödeyip ödememek tamamen kişiye bağlıdır. Yom Kippur dualarından en önemlisi olan ve doğrudan Tanrıya bir yakarışı ifade eden bu ilanda İsrail devletinin işlediği günahlar sıralanmıştır:

Senin huzurunda bir topluma baskı yaparak işlediğimiz günahlar için;

Senin huzurunda çocuklar dahil yüzlerce Filistinliyi öldürerek işlediğimiz günahlar için;

Senin huzurunda on binlerce insanı yaralayarak işlediğimiz günahlar için;

İnsanların kollarını bacaklarını kırarak işlediğimiz günahlar için;

O insanları tutuklayarak işlediğimiz günahlar için;

Yasalar önünde eşitsizlik adına işlediğimiz günahlar için;

Senin huzurunda aileleri parçalayarak işlediğimiz günahlar için;

Toprak kazanmak için işlediğimiz günahlar için;

Kendi insanlarımız ve o insanları küçük düşürdüğümüz için;

Genç askerlerin temiz ruhlarını saptırarak onları yozlaştırdığımız için;

Senin huzurunda kendimizi haklı çıkarmaya çalışarak 'seçeneğimiz yoktu' diye kendimizi savunarak işlediğimiz günahlar için;

Sorumsuz ve kayıtsız davranarak işlediğimiz günahlar için;

Baskı rejimine hizmet eden emirlere itaat ederek işlediğimiz günahlar için;

Bütün bu günahlarımız için bağışlanmayı istemeye hakkımız yoktur, çünkü biz başkalarını insan yerine koymadık.

'Hayır!' diyebilme ayrıcalığı

Adi Ofir

İşgal topraklarında görev yapmayı reddettiği sırada Tel Aviv Üniversitesi'nde genç bir okutman olan Ofir, bugün Felsefe Profesörü olarak mesleğini sürdürmektedir. İlk Filistin intifadaya karşı başlatılan işgali protesto amacıyla oluşturulan '21. Yüzyıl' örgütünün kurucu üyelerindendir. Ofir, dönemin Savunma Bakanı İzak Rabin'e aşağıdaki mektubu göndermiştir:

Yarın, 27 Temmuz Pazartesi günü, dönemsel askerlik görevim için 252. Tümen Topçu Bataryası olarak belirlenmiş birliğime yoklamamı yaptıracağım. Bize gönderilen bildiride, Batı Şeria'da 'polislik' görevi için 'halktan insanlarla temas halinde' görev yapacağımız yazıyor. Bura-

da şunu üzülerek ifade etmek zorundayım ki, böyle bir göreve katılmayı kabul edemeyeceğim. Yedek ve asıl askerlik hizmetim boyunca savaş birliklerinde yirmi yıl görev yapmış bir asker olarak, ilk kez bir emri reddetme kararı alıyorum.

Kararım aceleyle verilmiş bir karar değildir. Çok uzun süre düşündüm ve yüreğimde bir sızıyla bu kararı aldım. Bir orduya karşı itaatsizliğin ciddiyetinin farkındayım, özellikle de, İsrail Savunma Güçleri'ne itaatsizliğin. Böyle bir itaatsizliğin yaygınlaşması halinde ordunun dayanma gücünü ve İsrail toplumunun bütünlüğünü zedeleyeceğinin bilincindeyim. Yine de, bu görevi reddediyorum, çünkü, siz Sayın Savunma Bakanı, hizmet ettiğiniz hükümetle birlikte bana başka bir seçim hakkı bırakmıyorsunuz.

Şimdi nedenlerimi açıklayayım: Sizler, yedi ay kadar önce İsrail işgal yönetimine karşı ayaklanan bir halka zor kullanarak 'yasa ve düzen' getirmekle kendinizi savunuyorsunuz. 1967 savaşından bu yana ilk kez, İsrail işgaline karşı Filistin direnişi, halkın çoğunun katıldığı sistematik bir seferberlik hareketi şeklinde gelişmiştir. Filistin'in Siyonizm düşmanlığı yıllardır biliniyor; bu çok derin düşmanlık tehdit edicidir ve ileride söz konusu olacak görüşmelerde dikkate alınması gereken bir konudur. Ancak, onların bu hareketi bir özgürlük mücadelesidir. İsrail devletinin yok edilmesine yönelik olması, tamamen İsrail'in kontrolünden kurtulma amacını taşımasındandır.

Filistin direnişine karşı, sizin emirlerinizle İsrail Savunma Güçleri tarafından Yahudi ulusunun belleklerinden asla silinmeyecek bir baskı uygulanmaktadır. Savunulması gereken topraklarımız ile işgal edilen topraklar arasındaki sınır kavramı artık belirsizleşmiştir. Binlerce insan yargısız olarak tutuklanmaktadır ve bu tutuklamalar keyfi bir hal

almıştır. Toplu suçlamalarla masum insanlara acı çektiriliyor, ayaklanan Filistin halkına ağır bir şiddet uygulanıyor; çocuklar gözyaşı bombalarıyla boğularak ölüyor, bebekler plastik kurşunlarla kör ediliyor. İnsan hakları çiğneniyor, yetkililerin resmi desteğiyle çeşitli düzeylerde cinayetler işleniyor. Baskı ve işgal rejiminin yeşil çizginin ötesinde kanun ve kanunsuzluk arasındaki ince çizgiyi aşarak yarattığı tehlike, artık bizim tarafımıza da sıçramıştır.

İsrail Savunma Güçleri işgal topraklarında emirleri uyguluyor ama bu emirlerin çoğu yasadışıdır. Savaş yasalarına aykırı tutuklama ve ateş açma yetkisiyle hareket eden neredeyse başıboş askerleriniz arasında adaletin terazisi dengesizce sallanıyor. Bu durumdan, orkestra şeflerinizle birlikte tamamen siz sorumlusunuz. Bugün bu konsere benim de katılmam istendi. Ben ise, bunu reddediyorum; savaş suçlarına katılmayı reddediyorum.

Son günlerdeki demeçlerinizden, ABD himayesindeki askeri dikta rejimleri gibi sizin de 'insan hakları' ve 'ahlak sınırları' gibi kalıp ifadeleri birer 'şifre' olarak kullandığınız anlaşılıyor. Retçiler ya da henüz bu kararı verememiş olan İsrailliler için olduğu gibi, benim için de bunlar demokratik bir yönetimin gerekleridir. Aynı şekilde, demokratik bir düzende yaşayan insanların davranış esaslarıdır. Bugün benden bu esaslardan vazgeçmemi istiyorsunuz. Sözüm ona temsil ettiğiniz yasalar ve İsrail demokrasisinin devamı adına, tamamen kendi yarattığınız 'ulusal güvenlik' yalanları adına bunu benden istiyorsunuz. Ne var ki, bu politika oyunu içinde, talebinizi dayandırdığınız ilkeler temelsizdir.

Eğer İsrail hükümeti Filistin sorununun çözümü ve işgalin sona ermesi adına samimi bir gayret gösteriyor olsaydı, barış görüşmelerinden kaçmaz, Filistin tarafından gelen

şöyle ya da böyle ılımlı yaklaşımlara ve uzlaşma duyumlarına kulak verirdi. Bu durumda işgal rejiminin bir 'aydınlanma' eylemiyle yakından uzaktan bir alakası olmadığı gibi, bilinçli bir kötü niyet taşıdığı görülüyor. Baskı ve işgal rejiminin, bir uzlaşma sağlanana kadar geçici bir süreç olduğunu dürüstçe söyleyebilir misiniz? O zaman işgal topraklarında göreve çağrılmamın 'ulusal güvenliğimiz' için olduğunu bana kanıtlayabilirdiniz. Ama bu dürüst konuşmayı yapamazsınız, Sayın Bakan. Sizin de bir parçası olduğunuz bu hükümet, daha önceki yönetimlerin politikasını devam ettiriyor. Bu, işgale bir son verme yerine işgale güç verme politikasıdır.

Yine geçmiş hükümetlerin yaptığı gibi, Filistin halkına hiçbir seçenek bırakmıyorsunuz. Ulusal varlığını korumak ve özgürlüğünü kazanmak için 'politika dışı araçlarla' mücadeleye zorlanıyor. Sayın Savunma Bakanı, Filistin halkı önünde, bütün ciddiyetinizle, diplomatik ve yasal yolları açacağınıza dair söz vermedikçe, beni Filistin halkı üzerinde 'düzen ve yasa' kurmak için göreve çağıramazsınız. Bu durumda, beni İsrail'in güvenliğini korumak için göreve çağırmıyorsunuz, bir başka ülke halkının tutsaklığı için görev yapmamı istiyorsunuz.

Göreve çağrılışımı, demokrasi adına gerekçelerle de haklı çıkarabilirsiniz. Plastik kurşunlar, gözyaşı bombaları ve cephaneliklerle beni donatıp demokratik İsrail'in bir buçuk milyon Filistinlinin hayatını kurtardığını söyleyebilirsiniz. Bunu, insan haklarını çiğneyen, karşı tarafa hiçbir fırsat vermeyen demir bir yumrukla sağladığınızı, siz, hepimizden daha iyi biliyorsunuz. İlk başbakanlığınız (Rabin'in ilk dönem başbakanlığı 1974-76 yılları arasındadır) ve Savunma Bakanı olarak göreviniz, bu ülkeye başkalarının hayatını yönetme zihniyetini getirdi. Bugün İsrail demokrasisinin, bir parlamento oyunu olarak sadece kırıntı-

ları kaldı. Sizin ellerinizde ve bizim gözlerimizin önünde bu oyunu gizleyen maske düşüyor. İsrail Savunma Güçleri'ne toplu tutuklama emirleri vererek ve perde arkasında Shabak polisleriyle ahlaksızca devam ettirdiğiniz bu oyunun maskesi düşüyor.

İşgal ve baskı rejiminin devamı, İsrail demokrasisi adına büyük bir tehdittir. Benim, benden öncekilerin ve benden sonrakilerin 'reddetme' eyleminden çok daha büyük bir tehdit. Demokratik mekanizmaların hiçe sayıldığı bir baskı rejiminde, bizim eylemimiz 'hassas' insanların yürekliliğidir ve ben bundan gurur duyuyorum. Bu eylem, hiç kimsenin duymadığı bir sorumluluk duygusuyla İsrail toplumunda bir rol üstelenebilmenin tek yoludur.

Bu reddediş, demokrasi ile bir diğer rejim arasındaki sınırları belirlemektir; bir yanda yüce insanla diğer yanda yozlaşmış insanın arasında bulanıklaşmaya başlayan çizgiyi çizmektir. Henüz yolun başındayız ama süratle ilerliyoruz. Bugün askeri görevimi reddetmekle haklı çıktığımı görüyorum, çünkü sizin ve hükümetinizin bu yolda ilerlememizi durduracak hiçbir şey yapamadığınızı görüyorum.

Bu koşullarda, yasaların korunması adına bile göreve çağrılmamı haklı gösterecek bir nedeniniz olmadığını biliyorum. Bugün için, işgal rejiminin sürdürülmesinde rol alan sizler, hukuk adına, retçilerden daha büyük bir tehditsiniz. Sayın Rabin, ben aydın ve uygar bir rejimin esası olan değerlere inanarak askerlik görevimi reddediyorum ve yarın yasalar gereğince mahkemeye çıkarak cezamı çekmeye hazırım. Birlik komutanlarıma bana hapis cezası vermelerini emredebilirsiniz. Bu, sizin göreviniz. Ancak benim gibi retçilerin giderek çoğaldığı bu ortamda, hak ve hukuk adına, orduyu ve ülkeyi neye sürüklediğinizi bir kez daha düşünmek de görevinizdir.

Sessizliğin çığlığı

Doron Vilner

Yesh Gvul'un kurucularından olan Vilner, Tel Aviv grubunun lideri olarak örgütte uzun yıllar aktif olarak çalıştı. Bir dönem İsrail Komünist Partisi'nin liderliğini yapan ve politik eylemleriyle tanınmış bir kişi olan Vilner'in babası, 1948 İsrail Bağımsızlık Bildirgesi'ni imzalayanlar arasında yer almış ve 5 Haziran 2003'te ölmüştür.

Neden hapse girdiğimi soranlara, 'Ben bir retçiyim' diyorum. 6. Askeri Hapisane'de uzun süredir yatanlar buna alışkın. Hemen önceki tutukluların isimlerini saymaya başlıyorlar. İçerdekilerin çoğu, dönem dönem askerlik görevi için çıkıp asker kaçağı olarak (*AWOL*) tekrar hapse dönüyor. Retçilerden biriyle ilk kez karşılaşanlar da var. Benim gibi 'yaşlı' bir adamın ilkeleri adına orduya karşı çıkarak hapse düşmesini pek anlayamıyorlar. İşgal altındaki toprakların Araplara geri verilmesi gerektiği görüşüyle askerlik yapmayı reddeden bir askerle, hiç askere gitmek istemeyenler arasında hiçbir bağ yoktur. Onlar evlerinden otobüs durağına kadar bile gönderilmek istemez.

Hapiste yatanların çoğu savaş birliklerinden. Kimisi hapse dönmeyi daha kolay bir hayata geçiş ya da eve dönüş gibi algılıyor. Terhis olmuş gibi. Kimisi, askeri hapishanede olmasına rağmen, birlikleriyle gurur duyuyor. Sadece onları hapse attıran üstlerine kızgınlar, tümüyle askeri bir uygulamaya karşı değiller. İşte bu, beni en çok rahatsız eden kesim.

Ortak yaşamımızda bir sorun çıkmıyor; hapishane hayatında bir paylaşım vardır. Disiplin ve zaman doldurmak

açısından tutuklulara bazı sorumluluklar yüklenir. Örneğin, battaniyelerin çok özel bir katlama şekli vardır ve bu konuda bana yardımcı oluyorlar. Bazıları ise, hapishane yetkililerine çeşitli talepler için bana dilekçe yazdırıyor; ben de onlara bu şekilde yardımcı oluyorum. Bu arada, işgal topraklarına 'dönüp-dönmemek' ya da FKÖ (Filistin Kurtuluş Örgütü) ile 'konuşup konuşmamak' konularında tartışmalarımız oluyor.

İşgal operasyonunun, bu insanları nasıl etkilediği oldukça şaşırtıcı. Görünüşte, hepsi sıradan gençler gibi havadan sudan konularla vakit geçiriyorlar, gün sayıyorlar, kızlardan bahsediyorlar. Yine de, konuşmalar dönüp dolaşıp çatışmalarda yaşadıklarına geliyor. Döve döve pelteye çevirdikleri Filistinlileri, küçücük çocuğunu kurtarmak için yalvaran bir annenin çaresizliğini gülerek anlatıyorlar. Liberal Parti'den birinin yakaladığı sivil bir Arap'ı sınır nöbetçilerine teslim etmek zorunda kaldığını, ancak onu dövmemeleri için bin bir tembihte bulunduğunu dalga geçerek, alay ederek anlatıyorlar; çünkü nöbetçilerin hemen arkasından Arap tutukluyu bir temiz dövdüklerini biliyorlar. Ben içeri girince konular hemen değişiyor.

Ne var ki, bu tür bir sessizliğin ardından kopan çığlıklar çok acıdır. Bir başka ülkede (Almanya'da) insanların bir kuşak sessiz kalarak çocuklarına yaşamlarının bu kesitinden asla bahsetmedikleri bir dönem olmuştu. Burada, işgal operasyonunun şiddet içeren emirleri, bu çocukların günlük işleri haline gelmiş maalesef.

Kenarda köşede, onları duyan birileri olmadığı zamanlarda bu marifetlerini anlatmaya bayılıyorlar. Sonra aralarından bazıları bana gelip diğerlerinden farklı olduğunu, asla onların yaptıklarını yapmadığını söylüyor. Araplar da insan, ne de olsa, diyorlar.

Cehaletin fanatikliği

Nitzan Levy

İyi bir İsrail vatandaşı olarak, işgal bölgelerinde görev yapmayı reddediyorum. İsrail'in işgal ettiği bu topraklarda ezilen sivil halkın isyanını bastırmak üzere uygulanan vahşetin bir parçası olmayacağım. Yirmi yılı aşkın bir süredir devam eden ve artık önüne geçilemeyen bu işgal, her ne kadar 'aydınlık' uğruna yapılıyorsa da, ben bunun bir parçası olmayacağım.

Bir asker olarak ben bu insanların yüzüne bakamam; yüzümde maskeyle ya da maskesiz. Artık belirsiz amaçlar için kan dökmeye devam edemem. 'Düzen sağlamak', 'Onları eğitmek ya da onlara bir ders vermek', 'Başka seçeneğimizin kalmamış olması' gibi sözler, politikacıların amacı her neyse, bu amaca ulaşana kadar işgalin sürdürülmesi için atılan yalanlardır. Bu koşullar altında orduya güvenmek, bir asker olarak inançlarıma zarar veriyor. 'Savaşçı ruhu' ya da 'savaş kuralları' gibi değerlerimi altüst ediyor. 'İsrail'in güvenliği' ifadesi bile anlamını kaybetti.

Artık şuna kesinlikle inanmış durumdayım ki, bu yıkıcı eylemlere devam etmek, İsrail'in pamuk ipliğine bağlı toplumunun iplerini tamamen koparacak. Irkçılık, aşırı milliyetçilik ve cahilce bir fanatiklik körükleniyor.

İsrail'de artık 'insanca' düşünen hiç kimseye yer yok, bizlere sadece askeri hapishanelerin dar ve aşağılayıcı koridorları açılıyor. Bununla mı ödüllendiriliyoruz?

Tipik bir 'HAYIR' şiiri

Nathan Zach

İsrailli tanınmış şair Nathan Zach, Yesh Gvul'un ve retçiler hareketinin sağlam bir destekçisidir.

Dağları yerinden oynatmaya vaktimiz olmadığından
Belki de buralara dağları yerinden oynatmak için gelmediğimizden
Şiirler yazmak için çok az zamanımız kaldığından
Burada, aşağıda olmanın ayrıcalığını ve
'Hayır' diyebilme ayrıcalığını seçiyoruz.

Ülkemi küçük düşüren bir politika

Shaul Schwartz

Shaul Schwartz, genç yaşta geçirdiği kalp ameliyatı nedeniyle askerlikten muaf tutulmasına rağmen, üç yıllık zorunlu askerliğini tamamladı. 'Olağanüstü motivasyonu ve entelektüel inisiyatifiyle mükemmel bir asker' olarak nitelendirilen Schwartz takdir belgesiyle terhis oldu. Rehovot orkestrasında viyolonsel çalan, müzik öğretmenliği yapan ve Hava Kuvvetleri yedek çavuşu olan Schwartz, dönemsel askerlik görevi için binlerce Filistinlinin yargısız olarak tutulduğu Keziot esir kamplarına gitmeyi reddettiği için üç kez hapis cezasına çarptırıldı.

Bu ülkedeki pek çok insan gibi, yargısız olarak tutuklanan binlerce insanın esir tutulduğu bu kampların varlığı

beni rahatsız ediyor. Devletin 'başka seçeneğimiz kalmadı' gerekçesine sığınarak yürüttüğü işgal politikasına karşı duran binlerce İsrail insanın askeri hapishanelerde yatması da, beni aynı derecede rahatsız ediyor. Durumu değiştirmek için hiçbir ciddi adım atılmıyor. Bu politika, iki ülke halkına da birbirlerinden nefret etmeleri için binlerce neden yaratıyor. Birbirlerini taşlamak, birbirlerine molotof kokteylleri atmak, birbirlerini bıçaklamak, vurmak, öldürmek için de.

En temel insan haklarını çiğneyen böyle bir politikaya hizmet etmeyeceğim. Bu, ülkemi küçük düşüren politikaya hizmet etmeyeceğim. Askeri görevlerimi reddederken, beni vicdanımla hesaplaşmak zorunda bırakmayacak görevleri yapmaya hazır olduğumu bildirdim. Böyle bir ayrıcalık tanınmadı ama en azından mücadele gücüm olduğu için mutluyum.

Retçiler yazarı yanıtlıyor*

Mario Weinstein ile Yizhar Smilansky'nin yazışmalarından:

Arjantin doğumlu Mario Weinstein 1965 yılında İsrail'e göç etti. Evli ve iki çocuk babası Weinstein, İspanyolca olarak basılan Aurora gazetesinde gazeteci, editör ve çevirmen olarak çalışmaktadır.

Tanınmış bir yazar olan Yizhar Smilansky, 1948 Arap-İsrail Savaşı'nı anlatan romanlarında savaş karşıtı görüşlerini yansıtmaktadır. ***Hirbet Hizat*** *ve* ***Tutuklu*** *adlı hikayelerinde, İsrail Savunma Güçleri'nden bazı askerlerin konuşmaktan kaçındığı ama tanık olduğu olayları anlatmıştır. Eleştirilerini ılımlı düzeyde tutsa da, pek çok barış yanlısı gibi, Smilansky de işgal topraklarında görev yapmayı reddetmiştir.*

* Şubat 1990'da günlük *Davar* gazetesinde yayınlandı.

Sevgili Mario,

Demek işgal topraklarında görev yapmaktansa hapse girdin? Bunu neden yaptığını çok iyi anlıyorum ve kendi adıma, bir işgalci olmaktansa neden senin yaptığını yapmıyorum, diye düşünüyorum.

Vatani görevini yapmak ve işgal ordusunda bir asker olmak arasında tercihini yapamayan bir insan, kendi kendine hiç soru sormayan bir insandır. Ya da insan değildir.

Hapis yatmak, bir asker için bir temizlik, bir arınma olabilir. Bu kişisel anlamda hijyenik bir çözüm sayılabilir ama ulusun tüm kanalizasyon çukurlarını mühürlemek için yeterli olamaz.

Şu anda, İsrail Savunma Güçleri'nin eylemlerine rağmen, askere gitmemek söz konusu olmamalı. Çünkü bu, ordunun işgale karşı çıkanlardan 'temizlenmesi' ve orduyu diğerlerinin eline bırakmaktır. Esas nokta şudur: İşgalden sorumlu olan ordu değil, orduyu oraya gönderen politikacılardır. Kişisel ve toplumsal bir mücadelenin politik ve tarihsel açıdan sorumlusu sadece ve sadece 'diğerleri'dir.

Ülke şu anda işgal konusunda gayet sabırlı davranan, bu konuda fikir birliği yapmış bir hükümet tarafından yönetiliyor. Ölüme, yıkıma ve kayıplara kayıtsız bir hükümet. Sanki bir tür Hüküm Günü'nün gelmesini bekliyorlar. Peygamber Elijah'ın gelip Filistin'i 'şartlı teslimiyete' razı edeceği günü bekliyorlar ve bunun adına 'barış' diyecekler.

Bu gereksiz ve son derece küçük düşürücü işgal çoktan bitmiş olabilirdi. Bu hükümet daha akılcı, daha cesur ve dürüst olabilseydi, en önemlisi de, barış yanlısı bir hükümet olsaydı, çoktan her şey bitmişti; hem de bizim için çok daha büyük kazançlarla. Ne yazık ki, bu hükümet akılcı davranamıyor; dürüst değil, cesur hiç değil. Karşı tarafı teslimiyete zorlamaktan başka hiçbir şey umurlarında değil.

Bence, savaşılması gereken aslında bu hükümettir. Bir aylık yedek askerlik görevimizi yaparken bu savaşı veremiyorsak, yılın diğer on bir ayı vatandaş olarak verebiliriz. Saldırmak için özgür olduğumuz süre içinde ortalığı yerinden oynatıp, ulusal bir direniş için insanları ayağa kaldırabiliriz.

Hapis yatmak ağırdır; rencide edici ve moral bozucudur. Diğer yandan, bir arınma ve bir başkaldırıştır, diğerlerine örnek olur. Ancak ulusal boyutta bir direnişe giden yol bu değildir. Büyük kararlar hapislerde alınmaz. Sokaklarda, yüksek sesle ve güçle alınır. İşgalci olmamak adına hapiste yatmayı tercih eden bu dürüst insanlar, bu cesur askerler neden dışarıda kalıp bütün güçleriyle seslerini duyurup büyük bir ulusal hareketi başlatmıyorlar? Neden Yahudi insanının beyninde bir kıvılcım çakmıyorsunuz?

İsrail Savunma Güçleri'nde görev yapıyor olman gerekirdi. Hapse girmemen gerekirdi. Konu bireysel 'hijyen' değil; ülkenin tıkanan kanalizasyon sisteminin temizlenmesidir.

* * *

Sevgili Yizhar,

Mektubunu defalarca okudum. Yayımından önce bu mektubu bana, hapishaneye göndermen çok güzel. Aslında aynı görüşü paylaşıyoruz ve aynı sonucu istiyoruz. Sadece yollarımız farklı; askeri bir deyişle ifade edecek olursak, stratejimiz aynı, taktiğimiz farklı.

İçinde bulunduğumuz bu durum, bizi iyi ve kötü, yasak ve yasak olmayan arasında, hatta insan olmakla hayvan olmak arasında bir noktaya getirdi. Bu akıl almaz durum kar-

şısında, amaç ve bu amaç için seçilen yolun pek fark edeceğini sanmıyorum. Birer ip cambazı gibi, incecik ve gergin bir ip üzerinde yürüyoruz; en ufak bir yanlış felakete yol açabilir. Bu yol amacımızla aynıdır, yani, yol aynı yere gidiyor.

Daha farklı bir şekilde açıklayayım; amacının ötesini düşünmek, düşünmeden yola çıkmakla aynı şeydir. Bugünkü politika, üniformalı bir askeri on yaşında bir çocuğun üzerine salıyorsa, bu en başından yanlıştır ve değiştirilmesi gerekir. Her şekilde reddedilmelidir.

Hangi tarafın haklı olduğunu tartışmak gereksiz. Biz mi, Filistin mi? Bu, konumuzun dışındadır. Ama öyle kesin ve somut olaylar var ki, bunlar her koşulda konumuzu ilgilendirir. Silahlı bir asker bir çocuğun karşısına dikiliyorsa, bu somut bir olaydır; bu duruma kimin neden olduğu, bu durumda kimin haklı, kimin haksız olduğu, hatta bütünüyle bu duruma neden olan anlaşmazlığın ne olduğu bile önemli değildir.

Bugün işgal topraklarında bir işgalci olarak görev yapan herkes, istemese de, kendini böyle bir durumda bulabilir. İşgal topraklarında görev yapmayı kabul edip oraya giden herkes, bilinçli ya da bilinçsiz, böyle bir durumla karşılaşacağını baştan kabul etmiş demektir. Bir Yahudi'nin yapmaması gereken şeyler vardır, bunu bana sen söylemiştin.

Askeri hapishane 'bireysel bir hijyenik çözüm olabilir' diye yazmışsın. Buna katılıyorum. Ancak, 'gerçek soruna çözüm olmadığı' için hapis cezasını küçümser gibisin. Elbette, 'ulusal' bir sorunu kast ediyorsun.

Ulusal boyutta sorunlar üstün insanların kaygısıdır. Sıradan bir insan ya da sıradan bir asker sadece kendi vicdanıyla hesaplaşır. Belki ufak bir boyutta kendi savaşımızı veriyoruz ama yapabileceğimiz bu kadar. Soylu, büyük,

yüce -biraz da soyut- ulus kavramı adına biz bencil vicdansızlıklara karşı küçük, özel bir savaş açtık.

Artık hapisten çıktım. Eve döner dönmez senin *Tutuklu* kitabını alıp son satırlarını bir daha okudum. Sevgili Yizhak, inan, sözcüklerin susuzluğumu gideren su damlacıkları gibiydi. Beni kendime getirdi ve bir tutuklu olarak inancımı daha da güçlendirdi. Ben bu şiirdeki gibi davranmayı, mektubundaki önerine göre hareket etmemeyi tercih ediyorum, dostum.

Saygılarımla,
Mario.

Özgürlük Bayramı'nda özgürlüğümden vazgeçiyorum Ya da: Kızıma ne anlatacağım?

Dubi Hayun

Dubi Hayun, Kudüs'ün güneyinde Ramat Rachel Kibbutz'unda Shdemot adıyla yayınladığı bir derginin editörlüğünü yaptığı sırada askerlik görevini reddetti ve 1990 yılında Yahudilerin 'Özgürlük' bayramını demir parmaklıklar arasında geçirmeyi tercih etti.

İnsanın sarf ettiği sözlerin bedelini ödeyeceği bir gün gelir.

Basında işgal topraklarından dönen 'iyi' askerlerin oralarda yaşananları yererek anlattığını, ancak tekrar göreve çağrıldıklarında işgal topraklarına geri döndüklerini okuyorum. 'Hem ağlarım, hem öldürürüm.'

1988 ayaklanmasından sekiz ay sonra Ağustos ayında Gazze Şeridi'ndeki Jubaliya göçmen kampında görevliydim. O sıralarda, henüz orduya katılmak ya da reddetmek arasında bocalıyordum. Aslında orduda kalırsam, olayları engelleyebileceğimi düşünüyordum, ama birkaç gün içinde yanıldığımı anladım. Oradaki dehşete hiçbir şekilde engel olabilmek mümkün değildi.

Bir buçuk hafta sonra bir Filistinlinin dövülerek öldürülüşüne tanık oldum. Belki çok acı ama buna pek şaşırmamıştım. Jubaliya kampında görev yaptığım birkaç gün içinde İsrail Savunma Güçleri askerlerinin Filistinlileri nasıl dövdüklerini görmüştüm. Çocukları bile dövüyorlardı. Copu eline alanın gözü hiçbir şey görmüyordu.

Benim gördüklerime binlerce asker tanık olmuştur. Sağcı ya da solcu, yan yana savaşarak insanlıktan çıkıyordu. Bir Filistinlinin özgürlüğünü fiziksel olarak elinden almakla, kendileri de manevi özgürlüklerinden oluyordu.

Kızıma, kimsenin bu duruma sessiz kalmaması gerektiğini anlatacağım. Hapiste yatmak pahasına sesimizi yükseltmemiz gerektiğini anlatacağım. Askeri görevimi yerine getirmeyişim ve yasalara karşı koyuşum hakkında böyle vaazlar verdiğimi sorgulayan olursa, onlara cevabım Martin Luther King'in 'Birmingham Hapishanesinden Gelen Mektup'u olacak:

'*Ben ne görevden kaçıyorum ne de yasalara karşı çıkıyorum. Bu, anarşiye neden olur. Adil olmayan yasalara karşı duruyorsanız, bunu açıkça yapmalısınız. Cezanızı kabul etmeye hazır ve istekli olmalısınız. Vicdanının sesine uyarak adil bulmadığı bir yasaya karşı koyan kişi, toplumun vicdanını uyararak, yasalara saygısını gösterir.*'

Ben seve seve cezamı ödemeye razıyım. Özgürlük bayramında, insanların fiziksel olarak özgürlüklerinin ellerinden alınışına karşı çıkarak kendi özgürlüğümden vazgeçiyorum. Adil olmayan yasaların uygulanışına karşı çıkarak, bizlerin manevi özgürlüğümüzden yoksun bırakılmamıza karşı çıkarak, bu özgürlük bayramında kendi özgürlüğümden vazgeçiyorum.

'Daima emrinizde' değilim!*

Danny Zamir

Ayelet Hashahar Kibbutzu üyelerinden yedek subay Danny Zamir, Nablus'taki askeri görevini reddettiği için 22 Nisan 1990 tarihinde 28 günlük hapis cezasına çarptırıldı. Zamir halen askerlik çağı öncesi gençlere yönelik eğitim programları yürütmektedir.

Alman düşünür Kant, "İnsanoğlunu korkulu bir şaşkınlığa sürükleyen iki şey vardır" demişti, "yukarıdaki yıldızlarla dolu gökyüzü ve kendi içindeki manevi güç."

Ne yüksek, ne soylu duygular! Ancak, bizim konumuz için çok anlamsız. Yaptıklarım, ahlak anlayışına sığmayan davranışlarla çatıştığında, günlük işlerimle içimdeki manevi güç nasıl bağdaşabilir?

Kant'tan 150 yıl kadar sonra, Doğu Akdeniz'de puslu bir kıyı kentinde, ne çok genç ne de saf denebilecek soylu bir barış yanlısı, İsrail için şunları öngörmüştü:

* 'Daima Emrinizdeyim' Yahudi elit milislerinin savaş ilahisidir. İngiltere mandası altında yasadışı sayılan Palmach milisleri 1948 çatışmalarında yeni oluşan İsrail ordusunun 'şok' birlikleri olmuştur.

İsrail devleti... İsrailli peygamberlerin ışığında barış, adalet ve özgürlük temelleri üzerinde varlığını sürdürecektir. Tüm vatandaşlarına sosyal ve politik anlamda eşit haklar tanıyacak; din, ırk ve cinsiyet gözetmeksizin inanç, vicdan, eğitim ve kültürlerinde vatandaşlarını özgür kılacak; tüm dinlerin kutsal mekanını koruyarak Birleşmiş Milletler Bildirgesi'ne bağlı kalacaktır." *

Bugün 1990 yılı baharında, 42 yıl kadar sonra, kendimi Pompei halkından biri gibi hissediyorum... yanardağ yerden kaynamaya başlamış, ağzından buharlar çıkıyor ve her an patlamaya hazır bir şekilde halkı tehdit ediyor... lav dalgaları altında tüm Pompei kenti küle dönecek...

Aptalca bir kararlılıkla, kendinden emin, her şeyi bilir pozlarda vaaz veren, ilkel ve dizginlenemeyen aşırı milliyetçiler hepimizi bir felakete sürüklüyor. Pompei halkı olarak bizler, afet üzerimize gelirken televizyonlarda boks maçı izleyerek ziyafetlerde geziyoruz. Pompei halkı, "Ne yanardağı?" diyor gözlerini denize dikmiş halde.

Ben yanardağı görüyorum; ulusal ve etnik kökenleri, coğrafi konumları nedeniyle baskı altında bir halk görüyorum. Halkının üçte birinin temel yaşama haklarının elinden alındığı, resmi emirlerle yargılanmadan süresiz hapse atıldığı bir ülke görüyorum. Askeri bir adalet sistemi adı altında gülünç bir işgal görüyorum.

Son yirmi yıldır sürekli uzatılan askerlik görevine mahkum edilmiş bir insanın hakları elinden alınmış, yaşamı kısıtlanmıştır. Aynı ülkede Yahudi ve Arap halkları için ayrı yasalar uygulanmaktadır. Böyle bir ülkede demokrasiden söz edilemez. Böyle bir devlet, kendine ve ülke insanına

* 14 Mayıs 1948 günü İsrail'in ilk başbakanı David Ben Gurion'un Birleşmiş Milletler Bildirgesi'nden alıntı yaparak halkına seslenişi.

karşı temel görevlerini bilinçli bir şekilde yerine getirmiyor, ilk başbakanlarının bildirgesine kulak asmıyor, demektir.

Şahsen beni anti-demokratik bir politikaya araç etmek isteyen, beni buna zorlayan bir hükümetle işbirliğine girmeyi yasal bulmuyorum. Bu, adil olmağı gibi ahlaklı bir davranış da değildir. Kendi felaketine ve ulusal bir çöküntüye doğru bizi sürüklerken bu hükümet, kendi temel değerlerini tümden inkar etmiştir. Bu hükümet iki olası çözümden birine doğru bir yaklaşım göstermediği sürece, durum böylece devam edecektir. 1967 yılında ele geçirilen topraklarda yaşayan halka tüm vatandaşlık haklarını tanımak ve güvenlik önlemleri alınarak, halkın kendi arzu ettiği rejim altında yaşaması için bu topraklardan geri çekilmek; çözümler bunlardır.

22 yıldır bu yönde hiçbir adım atmamış olan hükümetlerle bir işbirliği, benim görüşümce, asla kabul edilemez bir durumdur. Sadece küçük bir azınlık bunun bilincinde olsa bile ve daha da küçük bir azınlık kendi davranışının bedelini ödemeye hazır olsa bile, çoğunlukla işbirliği yapmayacağım.

Gelecek Pazar günü masum olduğum bir dava için yargılanacağım. Görünüşte, askerlik görevimi reddetmiş olmam nedeniyle yargılanıyorum, aslında, gerçek bir demokrat Siyonist olduğum için yargılanıyorum ve bu da, masum olduğum anlamına geliyor.

Çoğunluk , 'Daima Emrinizdeyiz' demeye devam edecek ve tarih -maalesef her zaman olduğu gibi- gerçek yargılama için geç kalmış olacak.

28 günlük hapis cezasından sonra serbest bırakılan Danny Zamir, kibbutz toplantısında şu konuşmayı yapmıştır:

Ben iyi bir kibbutz çocuğuyum. Özgeçmişimde, askere gitmeden önce bir yıl gönüllü komün hizmeti verdiğimi yazıyor. Sonra üç yıllık askerlik görevime ilaveten, beş yıl paraşüt birlikleri kumandanı olarak orduda kaldım ve tekrar komün bölgeme döndüm. Henüz aklımda çılgınca fikirler yoktu; çoğunlukla askerden sonra dış ülkelere seyahat eden gençler gibi de yapmadım. Yetiştirildiğim değerlere göre yaşıyordum. İşte bu yüzden, hapis cezasına çarptırılarak kumandanlık görevinden alındım. Komünde benimle ilgili hikayelerle büyüyen genç kuşağın eleştirileri boşuna değildi. Onlar, ordu gibi bir kuruma karşı çıkmanın bütünüyle düzene karşı çıkmak olduğunu düşünüyorlardı.

İşgal topraklarında savaşmayı reddetmiştim; bu direnişin sistematik bir şekilde geniş çaplı olarak yürütülmesi gerekiyordu. Bu savaşta hepimiz -tabur komutanından erine kadar hepimiz- birer piyonduk.

Tutuklanan 25 bin kadar Filistinliden sadece yedi tanesi -belki de on tanesi- suçsuz bulunmuştu. Ne fark ederdi? Bu topraklarda görev yapan herkes aynı amaca hizmet ediyordu. Hak ve hukuk. Evet, bir İsrail vatandaşı için önemli değerlerdi bunlar ama işgal topraklarında anlamı yoktu.

Komündeki gençlerin de pek üstün değerleri yoktu. Filistin'in Huwara köyünde kasıtlı olarak insanların kollarını bacaklarını kıran subaylardan üçü bizim komündendi. Onları bu tür korkunç suçlar işlemeye iten, işgal politikasıydı. Birey olarak daha farklı davranamazlardı. Hepsi böyle yetiştirilmişti.

Retçiler olarak bizim eylemimiz ne orduyu yıkacaktır ne de demokrasiyi. Tam tersine, bedelini ödemeye hazır bir insan için bu reddediş tamamen vatani ve demokratik bir davranıştır. Eğer gerçek demokratik bir ülkede yaşıyorsanız, vatandaşların dikkatini çekerek duygularına hitap edebilirsiniz. Geniş çaplı bir eylem, hükümeti Filistin'le bir diyalog kurmaya zorlayabilir.

Doğum Günü 4 Temmuz

Tom Cruise'un oynadığı 'Doğum Günü 4 Temmuz' adlı Amerikan filmi, Vietnam'da kandırıldıklarını fark eden Amerikan askerlerinin protestosunu anlatır. Filistin'le ilk çatışmalar sırasında gösterime giren film, İsrail'de ilgiyle izlendi. Yesh Gvul üyeleri, filmin savaş karşıtı mesajını ve askerlerin direnişini vurgulamak amacıyla sinema salonlarında aşağıdaki bildirileri dağıtmışlardır:

Film nasıldı? Etkileyici? Dokunaklı? Düşündürücü? 'O, 4 Temmuz'da doğmuştu. Genç yaşta savaşa gitti. Yakışıklı, güçlü, sağlıklı bir gençti.

Savaştan tekerlekli sandalyeyle geri döndü; yıkılmış bir genç adam olarak. 'Umutluydu, inançlıydı. Döndüğünde ise, umutları sönmüştü. İdealistti; ama her şeyin bir yalan olduğunu gördü. Kandırılmıştı. Ülkesi için savaşmaya gitmişti... ama bebekleri ve masum insanları öldürmek zorunda kaldı...'

'Tanıdık geliyor değil mi? O, 4 Temmuz'da doğmuştu. Sizin doğum gününüz ne zaman? Ne zaman uyanacağız?

İşgal topraklarındaki cinayetlere bir son vermek için ne zaman uyanacağız?

Askerlerimiz evlerine dönsün!'

'Kötü bir şey yapmak zorunda değilsiniz'

Daniel Padnes

Hayfa'da Yahudi-Arap işbirliğiyle kurulan kültür merkezi Beit Gefen'de aktif olarak çalışan Padnes, işgal topraklarına gitmeyi reddettiği için 1 Kasım 1990 tarihinde 28 günlük hapis cezasına çarptırıldı.

İsrail'e henüz göç etmiştik. Dolayısıyla, Savunma Güçleri'ne yoklama yaptırmadım. Aslında, üniversiteden mezun olana kadar beklememde bir sakınca yoktu. Nasılsa, vatandaşlık görevimi bir gün yerine getirecektim. Sağcı arkadaşlarımın, 'Sen ne bilirsin, daha askerliğini bile yapmadın!' şeklinde beni dışlamalarından bir gün kurtulacaktım.

Batı Kampı'nda temel eğitim göreceğimi öğrendiğimde, bu pek hoşuma gitmedi. Ne var ki, 'yeşil çizgi' içinde kalan başka bir temel eğitim üssü yoktu. Bu atamaya razı oldum.

Derken, bir cumartesi günü al-Para'a göçmen kampına gönderileceğimiz haberi geldi. Ürdün'den kaçarak ülkeye sızan teröristlerin peşine düşecektik. Tabii ki, ülkemizi savunacaktık. Al Para'a'ya geldiğimizde, bir toplama kampıyla karşılaştım. Dikenli çitlerle çevrilmiş bir tarlaya binlerce insan tıkılmıştı. Kumandanıma, 'Korkarım, emirlerinize itaat edemeyeceğim' dedim. 'Saçmalama!' diye karşılık verdi. 'Kötü bir şey yapmak zorunda değilsin. Sadece kampta nöbetçilik yapacaksın.' Beni hafifçe iterek kampın içine soktu. Yine razı oldum.

Dört aylık temel eğitimimi tamamladıktan iki ay sonra, İsrail Lübnan'ı işgal etti. Artık razı olmayacaktım. Yesh Gvul örgütüne girdim ve Lübnan'a çağrılmak üzere beklemeye koyuldum. Ama sadece İsrail'in 1967 sınırları içindeki görevlere çağrıldım. Nasılsa, beni atlamışlardı. Şanslıydım.

Solcuların işgal topraklarındaki olaylara karşı her toplantısına, her eylemine katılıyordum. O sıralar, tam olarak çizgiyi nereden çekeceğime karar vermemiştim. 1987 yılı Aralık ayında intifadanın patlak vermesiyle, ben de sınırlarımı 'yeşil çizgi' içinde tutmaya karar verdim.

Gelecek Ekim'de ülke dışına bir seyahat planlıyordum, ama tam o sırada Kasım'da göreve çağrılacağıma dair bir mektup aldım. Seyahate çıkabilmek için bir izin dilekçesi yazdım; yedek görevime zamanında geri döneceğimi bildirdim. Gönül rahatlığıyla seyahatime çıktım. Dönmeme yakın, ailemden bir haber aldım. 'Gazze Şeridi'ne çağrılacağını duyduk. Dönmekte kararlı mısın?' Elbette dönecektim. Ülkeme dönmesi yasaklanmış bir suçlu muydum ben? Derhal geri gelip üssüme teslim oldum.

'Eğitim Merkezi' tabelasını görmüştüm. Gözyaşı bombaları, plastik kurşunlar ve küçük bombalar. Derslerde anlatılanları dinliyorduk ve birbirimize bakıyorduk. Sonra, koğuşlarımıza gidip yatıyorduk.

Kumandan bana, 'Merak etme' dedi. 'Seni anlıyorum. Sivil halkla doğrudan temasın olmayacak bir göreve atanmana çalışacağım.'

'Ne iş yapacağım, peki? Kampta kalıp askerlerin semirmesi için yemek mi pişireceğim? Onları besleyip Filistinli çocukların üzerine mi salacağım? Kalsın, istemem!'

'Peki, ne istiyorsun?'

'Beni yeşil çizgi içinde bir göreve gönderin.'

'Kusura bakma, bu sefer artık yer yok.'

'Siz de kusura bakmayın. Bu sefer artık ben de yokum. Görevi reddediyorum!'

Kararımı vermiştim ama bununla bitmiyordu. Bu vic-

dan muhasebemin kumandana da bulaşacağını düşünemezdim. Merkezle telefon bağlantımız bile olmayan bir açık alandaydık. 'Bizimle Gazze'ye gelmenin bir anlamı yok' dedi bana. 'Evine dön ve yeni bir emre kadar bekle.' Bu kadar basit miydi? Eve gidecektim. Olanlara inanamıyordum.

Birlikten bir arkadaşım, 'İyi düşün, Daniel' dedi. Ona bu konuda kararımı çoktan vermiş olduğumu, ancak teknik olarak bu kararımı uygulamam gerekmeyen görevlere atanmış olduğumu anlattım.

'Herhalde hapse girmek istemiyorsun' dedi. 'Sen solcu arkadaşlarına kendini kanıtlamaya çalışıyorsun. Birlikteki diğer arkadaşlarını hiç mi düşünmüyorsun? Onlar hiç mi aldırmıyor?'

Bu konuşmalardan sonra bazı şeyleri tekrar düşündüm. Evet, solcu arkadaşlarıma uymak için bunu yapıyordum, ama İsrail ile bu anlaşmazlığın diplomatik yollarla çözümünü isteyen Filistinliler için de yapıyordum, bir arada yaşayabilmek adına yapıyordum. Dünyanın herhangi bir yerinde barış yanlısı insanların davası uğruna, şiddetle hiçbir yere varılmayacağına inanan insanlar için, en önemlisi de, kendim için bunu yapıyordum.

Görevi reddettim ve bir ay hapis yattım. O sırada hapishanede benden başka retçi yoktu. Kafamda bir soru dolaşıp duruyordu: Ya tekrar göreve çağrılırsam? Her seferinde reddetmeye devam mı edecektim? 6. Askeri Hapishanesi'nin bir 'müdavimi' mi olacaktım? Can sıkıcı bir durumdu.

Çocukları öldürmek, insanlığa sığmaz

İtamar Pitovsky

Kudüs'te İbrani Üniversitesi Felsefe Profesörü İtamar Pitovsky, 1992 yılında askeri görevini reddetmek suçuyla hapse atıldı.

'İyi bir asker ol!' Çocukken bize hep böyle dediler. 'Aynı zamanda da, düşün! İyi ile kötü arasındaki çizgiyi çizmesini bil!' Bir ruh hali ya da bir bilinçlilik adına, doğrusu budur. Düşünürlere göre, 'niyet edilen' durumlar olarak ifade edilir. Ancak, bu niyetiniz bir davranış biçimi haline geldiğinde ve bu ruh hali ya da bilinç bir uygulamaya dönüştüğünde, kristal sarayınız tuzla buz olur. Bir asker olarak ordu'ya direnmek, görevini reddetmek toplumda hoş karşılanmaz. İsrail toplumunda da bunun yeri yoktur.

'Hem vururum hem ağlarım' şeklindeki bir ruh hali, işte böyle bir anda sınanacaktır. Belki bu ilk sınama değildir ama en zorudur.

Askerin Dünyası gibi antolojilerin artık yazılmaması bir rastlantı değildir. (1967 savaşından kısa bir süre sonra İsrail Savunma Güçleri askerlerinin iç hesaplaşmasıyla ilgili oldukça dokunaklı monologlardan oluşan ve uzun süre İsrail liberalleri arasında çok tutulan bir kitap.) Ne yazabilirler ki? Gazze Şeridi'nde copunu savurup duran bir askerin beyninde sürekli olarak *Askerin Dünyası* adlı kitaptan monologlar yankılandığını düşünün. (Belki de bu adam zavallı bir çiftçiydi? Belki bir işçi?) Saçmalığın bu kadarı da olmaz!

İşte ben de, bu saçmalığın bir parçası olmak istemiyorum. Sebebim çok basit: Ben çocuk öldüremem. İnsan olan

bunu yapamaz. Diğer her şey -demokrasi, politika, kim ne der gibi kaygılar önemsizdir- bu temel bilinç yanında ikincildir. Eğer işgal topraklarında görev yapmayı reddetmekle 'ülkeme politik bir zarar' verdiğime biri beni inandıracak olsa bile, bu direnişimde ısrar ederdim. Zaten böyle bir zarar söz konusu da değil. Ancak, politik ya da demokratik değerlerin dahi söz konusu olamayacağı gerçekler vardır; çocukları öldürmek de bu gerçeklerden biridir.

Çocuklarıma bir borcum var

Dan Sagir

Bir dönem günlük Ha'aretz gazetesinde çalışan Dan Sagir, bugün Kudüs'te bir tercüme bürosu sahibidir.

1980'lerin sonunda, *Ha'aretz* gazetesinde savaş muhabiri olarak çalışıyordum. İşgal topraklarındaki Savunma Güçleri askerleriyle ve subaylarıyla çok röportaj yaptım. İlk intifadanm hararetli dönemleriydi. Askerlerin morali yüksekti ve bu konuda ordunun araştırmaları olumlu sonuçlar gösteriyordu. Henüz o yıllarda askerin direnişi pek hissedilir boyutlarda değildi. Pek çok asker, her türlü emri yerine getirmek üzere göreve koşuyordu. Ne var ki, intifadanm bastırılmasında pek başarılı olamamışlardı.

1973 Yom Kippur Savaşı'ndan sonra, zırhlı birliklere katılan binlerce lise mezunu arasında ben de vardım. Ordu ilk çatışmalarda epeyce yıpranmıştı. İstekliydim; 1987 yılında ilk Filistin intifadası patlak verdiğinde, ülke için savaşmam çok doğal görünüyordu. O yıllarda Retçiler daha çok radikal solculardı. Yine de, bazı biyografik gerçekler yaşamımda rollerini almaya başlamıştı.

İki yıl kadar Güney Afrika'da siyahların ırkçılığa karşı ayaklanmalarını bir gazeteci olarak izlemiştim. Ayaklanma, beni büyülemişti. Ayaklananlar halktan insanlardı; çocuk, kadın ve erkek. Ortada resmi politikacılar yoktu. Amaçlarını belirleyen, kararları veren, yeni bir politika getiren sıradan insanlardı. İşgal topraklarına gitmeyi kendim istedim. Olayları daha iyi anlayabilmek için yanıp tutuşuyordum. Gazeteci olmam, yaşam öykümdeki rolünü yerine getirecekti. İlk fırsatta beni savaş bölgesine göndermelerini istedim.

Politik ve toplumsal olaylara bir gazeteci olarak katılabilmek, en büyük ayrıcalığım olmuştur. İnandığınız şeyi yazabilme gücü ve yetkisine sahipsinizdir. Ya da ben öyle sanıyordum. Yazacağım yazılar yüzünden, askeri görevlerini reddedenler gibi hapse atılacağımı düşünmüyordum.

İntifada sona erdiğinde, dönemin Savunma Bakanı İzak Rabin, Filistin'le uzlaşma yolunda cesur bir adım attı. Rabin ve Şimon Perez son on yılın cesur insanları arasına katılıyordu. Güney Afrika'da Klerk ve Mandela, Sovyet Rusya'da Gorbaçov ve daha eskiler... Filistin'le anlaşmanın tamamlanacağı en kritik anda, İsrail'de hükümet değişti.

Ben hala iyimserdim. Artık barışa doğru atılan adımdan geri dönülemez diye düşünüyordum. Bu girişimi yapanların hükümetteki düşmanlarını alt edeceğinden emindim. Tabii, o günden bu yana gelişen olaylar çok farklı oldu. Her iki taraf, asker ve sivil olmak üzere, ciddi kayıplar verdi, işgal toprakları kan gölüne döndü. Benim iyimserliğimden de geriye hiçbir şey kalmadı.

Benim gibi subayları moral toplantılarına çağırmıyorlar. Buna gerek yok. Bizim gibiler göreve gidip işlerini yapar ve evlerine döner. Ama bu hafta içimde ani bir isyan koptu. Üç çocuk babası olarak, onlara daha iyi bir gelecek sağla-

yacağıma inanmıştım. Bu inancımdan da yakında geriye hiçbir şey kalmayacak. Eğer çocuklarımdan da, önümüzdeki birkaç yıl içinde Gazze'de üçüncü, beşinci intifadaya karşı savaşmalarını isteyeceklerse, çocuklarıma bir şey borçluyum: En azından bir kez işgal topraklarında bir görevi reddetmek zorundayım. Eğer bizim gibi, yedek güçlerin belkemiğini oluşturan beyinler ret dilekçeleri vermeye başlarsa, barış girişimleri tekrardan gündeme gelebilir.

Bir sonraki askerlik dönemime birkaç ay kaldı. İşgal toprakları yerine, bana 4. Askeri Hapishane'de bir yatak ayırsınlar. Çocuklarımın gözlerinin içine baka baka, onlara daha iyi bir gelecek sağlayabilmek için elimden geleni yaptığımı söyleyebilmeliyim. Sadece bir gazeteci olarak değil, bir asker olarak da çaba gösterdim diyebilmeliyim.

SEÇİCİ REDDEDİŞ FELSEFESİ

Peretz Kidron

'Seçici reddediş', İsrail barış hareketi içinde 'anti-militarist' protesto olgusuna ilginç bir boyut getirmiştir. Bu eylem, ordu gibi en olmayacak kuruma karşı vatandaşın itaat etmeme hakkını savunan Gandhi ve Martin Luther King'in çabalarının yasal bir uygulanışı olmuştur.

Devrim, genel politik statükonun her yönüne karşı bir meydan okumadır. Vatandaşın bir devlet kurumuna itaat etmeme eylemi ise, belli bir uygulamaya karşıdır; adaletsizlik ya da yetkilerin herhangi bir şekilde kötüye kullanılması gibi durumlara fırsat veren bir yasayı hedef almak, sistematik ve açık bir şekilde bu yasaya meydan okumaktır. (Güney ABD'de böyle bir eylemin hedefi toplu ulaşım yasası olmuştur, çünkü bu yasa aşırı boyutlarda bir ırk ayırımcılığına yol açmıştı. Ghandi, İngiliz sömürgeciliği altındaki Hindistan'da tuz üretimini yasaklayan yasayı hedef almıştı.) İsrail yönetimine karşı 'seçici reddediş' eylemi de, İsrail Savunma Güçleri'ni hedef almıştır; bu eylem, İSG'nin Filistin ve Lübnan işgalindeki yaptırımına karşı bir meydan okumadır.

Bir askerin kayıtsız şartsız emirlere uymasını gerektiren yasaya karşı çıkan retçiler, büyük bir ayaklanma ya da isyan sergilemiyor. Bugüne kadar hiçbir ordu içinde görül-

memiş bir tavırla seslerini duyuruyorlar; kendilerini ülkenin karar mekanizması içindeki generaller ve politikacılarla eşit sayarak, kendilerine bir seçim hakkı tanıyorlar. Yani, devletin emirlerinden hangisine uyup, hangisine uymayacaklarını kendileri seçiyorlar.

Seçici reddediş eylemine ilk kez 1951 yılı 14 Temmuz tarihinde Paris'te tanık olmuştum. Bastille Günü'nde Komünist Parti'nin yürüyüşü kent merkezinde on binlerce insanın katıldığı muazzam bir gösteriydi. Hindiçin'de (yani, bugünkü Vietnam, Laos ve Kamboçya bölgesinin tümünde) Fransız sömürgeciliğine karşı bir protesto amacını taşıyan bu gösteride yankılanan tek slogan, 'Vietnam'a Barış, Henri Martin'e özgürlük!' sözcükleriydi.

Kimdi bu Henri Martin? Henri Martin gönüllü olarak Fransız donanmasına katılan, ancak Vietnam'a gönderilmesi üzerine görevi reddeden genç bir askerdi. Kendisi hapse atılırken, bu tavrı kamuoyunda büyük bir sempatiyle karşılanmıştı. O an için Fransız ordusunda geniş çaplı bir eyleme yol açacak kadar etkili olamamıştı tabii, ama burada Henri Martin'i saygıyla anmak istiyorum, benim için o, bir ilkti.

Seçici reddediş nedir?

Seçici reddediş, İsrail'de 1967 savaşı sırasında yaratılan askeri-politik oyunların bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. İsrail Savunma Güçleri'ne ait mitlerle yetişen bir kuşak, bir gecede askerlerin ülkeyi 'savunma' görevinin Filistin halkına 'polislik' görevine dönüşmüş olduğunu görmüşlerdi. Böyle bir göreve hizmet etmek, Savunma Güçleri askerlerinden bir kesimde ciddi bir şok yaratmıştı. Yedek askerlik dönemlerinde işgal topraklarına atanan askerler arasında ufak ufak tepkiler başladı. On bir ay, sivil hayatında

işgale karşı çıkan solcular on ikinci ay kendilerini işgalin içinde buluyordu.

Bu ikilem dayanılır gibi değildi. Ahlak değerleri, işgal ordusundaki görevlerine son derece ters düşüyordu. Öte yandan bazı gerçeklere bakılırsa, ülke bir tehdit altındaydı, en azından teoride. Dış saldırılar İsrail Savunma Güçleri'ni 'savunma' görevine geri döndürebilir düşüncesiyle, çoğu asker tümden bir reddetme eylemine katılmak istemiyordu. Kaçınılmaz olarak, İsrail Savunma Güçleri'nin gerçek ve esas olan görevleriyle, işgal topraklarındaki operasyonları arasına bir çizgi çekilmesi gerekti. Askerler, 'kabul edilebilir yasal' görevlerle 'kabul edilemez' uygulamalar arasında bir seçim yapmak durumunda kalmıştı. (Güney Afrika'da ırkçılık döneminde askerler görevlerini tümden reddetmiştir; burada barış yanlısı bir görüşten ziyade politik gerçeklere bir tepki söz konusuydu. Güney Afrika'da hiçbir dış tehdit yokken, ordu ırkçı bir politikayla hareket ediyordu ve 'kabul edilebilir' görevler söz konusu bile değildi.)

1972 yılı Aralık ayında, İsrail Savunma Güçleri'nden Yossi Kotten ve İzak Laor, işgal topraklarında görev yapmayı açıkça reddederek, İsrail halkını büyük bir şaşkınlığa düşürmüştü. Kotten ve Laor, orduda diğer yasal görevlere atanmaları halinde seve seve bu görevleri yapacaklarını da açıkça belirtmişlerdi. İşte, seçici reddediş uygulaması böylece başlamış oldu.

Retçilerin ahlaki yankıları

Bu tür farklı bir protestonun yankıları da ilginç olmuştur. Askere yazılmayı tümden reddedenler 'ulusal savunma' görevini reddeden 'kaçak askerler' olarak suçlanabilirdi ama seçici reddetme hakkını kullananlar, pek çok savaş birliğinde ön cephede kahramanlıklar göstermiş askerlerdi. Lübnan Savaşı sırasında ve daha sonraki işgal dö-

nemlerinde, Yesh Gvul hem savaş karşıtı hem de işgal karşıtı duyuru ve dilekçelerle eylemlerini sürdürürken, orduya yıllarca hizmet etmiş yüzbaşı, binbaşı gibi rütbeli subayların da bu belgelerde imzaları yer alıyordu. Bu kesim ahlak değerleri ve politik yaklaşımlarıyla kamuoyunda giderek bir ağırlık kazanmaya başladı.

Retçiler, politika çevrelerinde geniş çapta yankılar yaratırken, kendi birimlerinde de doğrudan etkili oluyorlardı. Birkaç askerin ya da tek bir askerin görevi reddetmesi, birliklerdeki diğer askerleri kendi içlerinde bir sorgulamaya itiyordu; vicdanlarıyla hesaplaşarak aldıkları emirleri tartmaya başlıyorlardı.

Eylem bir diğer yönüyle de, ahlaki açıdan takdir kazanmaya başlamıştı. Herkes açıkça öne çıkıyor, askeri bir disiplin cezasına hazır bir şekilde kendini ortaya koyuyordu. Hiçbir kaçamak yola başvurulmuyordu. Askerlikten kaçmanın pek çok yolu vardır; sahte sağlık raporları düzenleyenler ya da askerlik dönemi yaklaşırken iyi bir zamanlamayla yurtdışı seyahatlere çıkanlar çoktur. Ancak, retçiler bu tür yollara asla başvurmadan, açıkça tavır koymayı ilke edinmişlerdi. Askeri disiplin cezasını kabullenmiş olmaları da, üslerine karşı çıkacak kadar güçlü bir inanç uğruna bunu göze aldıklarını vurguluyordu. Lübnan ya da Filistin işgalinde 'hem ağlarım, hem giderim' sendromu yaşayanlar, tüm protestolarına rağmen, askerlik dönemleri geldiğinde kuzu kuzu göreve gidenlerdir. Retçiler ise, protestolarının lafta kalmadığını gösterenlerdir. Onların bu açık sözlülüğü ve disiplin cezasını göze alabilmeleri, retçilere, sayıca güçlerinin çok ötesinde bir nitelik kazandırmıştır.

Meslek olarak askerlik - hizmet olarak askerlik

İsrail'de Retçilerin kısa tarihi içinde, askerliği meslek olarak seçmiş hiçbir ordu mensubunun bu eyleme katıldı-

ğı görülmemiştir. Bunda fazla şaşıracak bir şey yoktur, tabii ki. Kendi özgür iradesiyle askerliği meslek olarak seçen biri, bu disiplin ve standarda uyan, emirlere itaat eden biridir.

Ne var ki, Yesh Gvul kayıtlarında, bazı emekli ABD ordu mensuplarından askerliği meslek olarak seçmiş yüksek rütbeli subayların mektupları bulunmaktadır. Bir zamanlar itaat ettikleri emirlere hiç uymamış olmayı dileyerek pişmanlıklarını bildiren ve itiraflarda bulunan pek çok kişi vardır. Vietnam'da kopan isyanlar, büyük ölçüde ordunun bu topraklardan geri çekilmesinde etkili olmuştu ama Vietnam'daki ABD ordusu sadece toplama askerlerden oluşuyordu. Savaşın anlamsızlığını gören çoğu birlik, isteksizliğini rahatça ortaya koyabilirdi.

Vietnam Savaşı'ndan kısa bir süre sonra, 1970'lerde, ABD'de zorunlu askerlik kaldırılmıştır. ABD ordusu artık gönüllü olarak mesleki bir görev yapmak üzere başvuran askerlerden oluşan bir ordu haline gelmiştir. Bu da, Amerikan ordusunun askerlerinin politik liderlerinden gelen emirlere kayıtsız şartsız itaat etmelerini açıklar. Pek çok ülkede bu tür bir ordu anlayışının yaygınlaştığı görülmektedir. Bu noktada, görev için vatanına hizmet eden bir askerle, emirlere sorgusuz itaat etmeyi kabul eden paralı askerler arasındaki farkı dikkate almak gerekir. Liberaller ve solcular daha farklı bir askerlik uygulamasından yanadır. Alman modelinden yola çıkarak, fiilen askerlik yerine sosyal kurumlarda hizmet vermek şeklinde düşünülmüş bu alternatif, iyi niyetli fakat yanlış bir uygulamadır. Askerlik zorunluluğunun kaldırılması, insanların kuşaklar boyu vahşice kurbanı olduğu askeri geleneğinin bu şekilde yavaş yavaş ortadan kalkacağı düşüncesine dayanır. Ne var ki, pratikte böyle bir uygulama, tahminler doğrultusunda işlemeyecektir. Her ülkenin bir ordusu olmaya devam ede-

cektir ve bu gönüllü gençler hiçbir şekilde doğru ya da yanlışı ayırt etmeksizin emirlere itaat edecektir. Bir başka deyişle, 'alternatif sosyal hizmet' uygulaması gençleri sosyal bir vicdan ve politik bir bilinçle hastanelerde, huzur evlerinde çalışmaya iterken, varlığını sürdüren ordu da gözü kara militanların, dazlakların ve neo-Nazilerin eline kalacaktır. Bu da ciddi bir tehlikedir.

Öte yandan, zorunlu askerlik göreviyle orduya katılan askerlerin eğitilmesi, askerlik görevleriyle ilgili ahlaki, hukuksal ve politik sorumluluklarının öğretilmesi mümkündür. 'Üniformalı bir vatandaş' olarak, kendilerine verilen her görevin doğru bir uygulama olmayacağı konusunda askerler bilinçlenmelidir. Çağımızda savaş suçlarıyla ve insan haklarının çiğnenmesiyle dikkat çeken askeri harekatlar görüyoruz. Bazı hükümetlerin ise, iç karışıklıklar sırasında orduyu devreye sokarak ve grevleri şiddet uygulayarak bastırdığına tanık oluyoruz. Bu tür durumlarda ordunun emirlerini sorgulamadan yerine getiren bir asker, kendini dostlarının, akrabalarının karşısında bulabilir; dolayısıyla, görevini özellikle 'ulusal güvenlik' açısından değerlendirmesi gerekir. Örneğin, kendi yakınlarının çıkarlarına ters düşen bir işçi hareketine müdahale etmesinin doğru olup olmadığını bir asker tartmak zorundadır.

Bir başka ülkeye saldırı söz konusu olduğunda, bir asker işgal ya da baskı amacıyla sivil halkın üzerine sürüldüğünde, aldığı emirlerin yasallığı konusunda bilinçli olmak zorundadır. Dolayısıyla, askerin aydınlatılması hayati bir önem taşır. Yesh Gvul'un eğitim programları, İsrail Savunma Güçleri askerlerine emirlere itaat etmek konusunda kişisel bir sorumluluk taşıdıklarını vurgulaması açısından önemlidir.

İtaatin sınırı

Her orduda benzer bir eğitim gereklidir. Geçmişteki barbarlıklardan ders alan ülkelerde, askerlere uluslararası insan hakları konusunda eğitim verilmektedir. Ancak, bu eğitim için ordu mensuplarına güvenmek zordur; çünkü bu yasaları çiğneyen emirleri verecek olan da yine onlardır. Modern bir ordunun ölümcül gücü göz önünde tutulduğunda, eğitim konusunun büyük bir ciddiyet taşıdığı muhakkaktır.

Her ülkede, hükümetten ve askerden bağımsız bir eğitim sisteminin bulunması gerekir. Orduda elbette ki, hiyerarşi vardır; astların üstlerin emirlerine itaat etmesi gerektiği öğretilmelidir, ancak bu emirlere normal koşullarda itaat etmenin doğru ve uygun olacağı da öğretilmelidir. İtaat etmenin de bir sınırı olduğu, bu sınırın kişinin vicdan, ahlak ve toplumsal bilinciyle belirleneceği anlatılmalıdır.

Yesh Gvul, İbranice '*Her şeyin bir sınırı vardır!*' anlamına gelir. Bunun içinde 'emirlerin bir sınırı olduğu gibi, itaatin de bir sınırı vardır' mantığı gizlidir. Ve aslında bu ifadenin bir kavram olarak her dilde kullanılması, dünya üzerindeki tüm orduların da yararınadır...

YUVAL VE İMAD'IN ÖYKÜSÜ

Yuval Lotem 1997 yılında 40 yaşındaydı. Tel Aviv'in dışında Kfar Shmaryahu bölgesinde beş yaşındaki kızıyla yaşıyordu. Kendisi makine mühendisiydi ama film yapımcısı ve senaryo yazarı olarak hayatını kazanıyordu.

O da ordunun yedek askerleri arasındaydı. Dönem dönem askerlik hizmeti yapmış, kendince inişler çıkışlar yaşamıştı. Normal zorunlu hizmeti sırasında bir keşif birliğinde görev yapmış, bundan sonra prestijli bir görev olan pilot eğitim programına alınmıştı. Pilot eğitimini tamamlayamamış, ama paraşütçü teğmeni olarak ordudan terhis olmuştu.

Çoğu İsrailli genç gibi, o da askerlik görevinden sonra yurtdışına bir seyahate çıkmış, iki yıl Afrika'da kalmıştı. Hayatına nasıl bir yön vereceğine karar verme aşamasında, soykırım, fazlasıyla kafasını kurcalayan bir olaydı. Ailesinde bu acı deneyimi yaşamış olan kimse yoktu. Yuval, tanıdığı Almanlara hep bu olayı ve nedenlerini soruyor, bir açıklama bulmaya çalışıyordu. Konuştuğu kişilerden birinin cevabı onu dehşete düşürmüştü: "Bunu herkes yapıyor!" Yuval, soykırım ile Filistin işgalini kıyaslamayı hiç aklından bile geçirmezken, bu kısacık cümle onun üzerinde konformizmin tehlikeleriyle ilgili çarpıcı bir etki bırakmıştı.

1982 yazında İsrail'e geri döndüğünde, dönemsel askerlik hizmeti için Lübnan işgalinde bir göreve atandı. Bunu hemen reddetti. Ordudaki geçmişi göz önünde bulundurularak bu itaatsizliği cezasız kaldı. Ardından, 1993 yılında Gazze Şeridi'nde bir diğer görevi de reddetti. "Kendimi elimde silahla Gazze halkının evlerini basarken düşünemiyorum!" demişti. Bu kez, birliğe gelen yeni bir kumandan ona 28 günlük hapis cezası verdi.

1997 yılında ise, 'Yahudi yerleşim bölgelerinde nöbetçi' olarak atandığı göreve itiraz etmedi çünkü 1967 öncesi sınırlar içinde bir bölgeye gönderilmişti. Ancak, daha oradayken üstlerine asla işgal topraklarında görev yapmayacağını bildirmekten geri kalmadı. Bir süre sonra, bir başka görev için birlikten iki subaya ihtiyaç duyulmuş ve Yuval da bu görev için seçilmişti. Hangi bölgeye gönderileceğini sorduğunda, "yeşil çizgi içinde" kalacağını söylemişler, fakat Yuval daha kesin bir bilgi alabilmek için ısrar etmişti. Sonunda Meggido Hapishanesi'ne gideceğini öğrendi.

Meggido, İncil'de Armageddon olarak geçen ve Kıyamet Günü'nde olması beklenen büyük savaşın gerçekleşeceği meydanın adıdır. Hapishane 1967 sınırları içinde yer alıyordu ama Yuval buranın, aralarında politik tutukluların da yer aldığı, binlerce Filistinlinin yargısız olarak tutulduğu bir hapishane olduğunu da biliyordu. Aslında askerlik görevi için bu tür bir hizmet vermekten yana değildi ama görevi kabul etti. Önce birkaç günlüğüne evine döndü ve yanına kitaplarını alıp birliğine teslim oldu. (Bunu yapmadığı takdirde 'kaçak' sayılırdı ki, bu da onun tarzı değildi). Ne var ki, ilk gün kumandanın karşısına çıkıp, Meggido'da görev yapamayacağını bildirdi. Kumandan sakin bir şekilde, "Bunun üzerinde konuşuruz" dedi ve Yuval'a birkaç günlüğüne evine dönüp düşünmesini söyledi. Tepkisini bir gençlik heyecanı gibi almıştı. Birkaç saat sonra kumandan

onu evinden telefonla arayıp, "Sadece bir gün evinde kalabilirsin, yarın burada olman gerekiyor" dedi. "Cumartesi nöbetin var." Yuval, Meggido'da görev yapmayacağını tekrarladı ama kumandan İsrailli politikacı Benyamin Netanyahu ile özdeşleşmiş 'kaçamak' yolu seçti ve hatlardaki parazitten Yuval'ı duyamadığını söyledi. Sadece kampın etrafında nöbet tutacağını ekledi: "Tutukluları görmeyeceksin bile." Ardından telefonu kapattı.

Ertesi gün birliğe gelen Yuval, bir diğer üst rütbeli subayın karşısına çıkarak özellikle resmi kimlikli bazı kişileri yargısız olarak tutuklamanın bir suç olduğunu ve bu suça katılamayacağını söyledi.

26 Haziran günü, kumandanı onu bir kez daha uyararak, "Sana son bir şans veriyorum, iyi düşün" dedi. Yuval, düşünecek bir şey olmadığını söyledi ve sorguya alındı. Yuval suçunu kabul etmiş, ancak askerlik görevini vicdanı ağır bastığı için reddettiğini de ifadesinde belirtmişti. Sonradan, "Bunun egoistçe bir davranış olduğunu düşünüyorum" diye açıklayacaktı. "Elbette ki, Filistinli tutukluların durumunu düşünerek bu görevi reddettim ama daha önemlisi kendi özsaygımdı. Aynada yüzüme nasıl bakardım!"

Bu 'egoistçe' davranışı Yuval'a 28 günlük bir hapis cezasına daha mal oldu. "Hapishanede yatmaya katlanabilirim, bu beni rahatsız etmez" diyen Yuval bir önceki döneme kıyasla yemeklerin çok daha iyi olduğunu da belirtmişti. Haftada bir gün ziyaret günüydü ve annesiyle babasını, kardeşlerini görebiliyordu. Ziyaretçiler yiyecek de getirebiliyordu fakat her şeyin orijinal paketinde olması gerekiyordu. Bu yüzden, ailesinin bir kez ona getirdiği yemekleri geri götürmek zorunda kalışını esprili bir şekilde anlatmıştır.

Bu arada Yuval Lotem'in ikinci kez hapse girişi Yesh Gvul'a ulaşmıştı. Örgütün basın sözcüsü Yuval'ın davasını

önce *Ha'aretz*'de yayınlatmış, sonradan aynı yazı Filistin gazetesi *Al Quds*'ta Yuval'ın şu sözleri vurgulanarak basılmıştı: "Yargısız olarak tutuklanmış politikacıların kapatıldığı bir hapishanede gardiyanlık yapacağıma kendim hapis yatarım." *Al Quds* gazetesi tüm İsrail hapishanelerindeki Filistinli tutuklulara ulaşıyordu. Yuval Lotem'in bu sözleri bir Filistinlinin dikkatini çekmişti. İmad Sabi on iki aydır mahkemeye çıkarılmaksızın İsrail merkezindeki Şaron hapishanesinde yatıyordu. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün militanı olduğu gerekçesiyle tutuklanan Sabi, bir aydındı. Bissan Araştırma ve Geliştirme Merkezi Başkanı ve Zeit Üniversitesi'nde tercümandı. Hapishanede kızı Dina için günlük tutuyor ve Arapça, İbranice edebiyat çalışmaları yapıyordu. Hollanda'da ekonomi okumuş, ancak doktorasını yapacak maddi imkanları olmamıştı. 1996 yılı Eylül ayında derslerine yetişebilmek için hapishane müdürlüğüne bir dilekçe vermiş, ancak talebi geri çevrilmişti. Üniversiteye devam edebilmek için izin istediğini söyleyerek işgal topraklarına 18 ay ayak basmayacağına dair verdiği söz de işe yaramamıştı.

Al Quds'ta okuduğu bu haber üzerine İmad Sabi, 13 Temmuz 1997 tarihinde gazeteye açık bir mektup gönderdi: 'İsimsiz İsrail subayına.'

İmad Sabi'nin mektubu

Sen kimsin? Kimsin sen, subay?

Sana yazmak istiyorum ama önce kim olduğunu bilmek istiyorum. Bu davranışının nedenlerini merak ediyorum. Bu ilkeli, bu vicdanlı karara nasıl vardığını öğrenmem gerek. Bu başkaldırışı nasıl göze aldın, anlamak istiyorum; böylesine özgün ve beklenmedik bir başkaldırışı...

Kimsin?

Adın nedir? Nerede yaşıyorsun? Mesleğin nedir? Kaç yaşındasın? Çocukların var mı? Denizi sever misin? Hangi tür kitapları okursun? Şu anda hücrende ne yapıyorsun? Sigaran var mı? Orada seninle aynı görüşü paylaşan insanlar var mı? Kendi kendine, 'Hapse girmeye değer miydi?' diye soruyor musun? Çıplak duvarlar arasında neler hissediyorsun? Acaba seni tanıyor muyum? Hiç karşılaştık mı?

Hücrenin penceresinden gökyüzünü, ayı ve yıldızları görebiliyor musun? Demir anahtarların şangırtısına, demir parmaklıkların gıcırtısına kulakların alışabildi mi? Duruşmanda sana neler soruldu? O sorulara ne cevap verdin? Rüyanda buğday tarlaları görüyor musun? Başakların rüzgarla eğilişini görüyor musun? Ay çiçeği tarlaları görüyor musun... sarı, yeşil, siyah renkler gözlerinin önünde canlanıyor mu... kavurucu sıcağı hissediyor musun? Uykunda gülümsüyor musun, hapishane duvarları yıkılırken sana uzaktan el sallayan yabancıyı görüyor musun?

Kimsin sen, asker? Neden politikacıların yargısız tutuklanması meselesini bu kadar önemsiyorsun?

Lütfen, bana kim olduğunu söyle. Benim özgür kalmam senin için gerçekten bu kadar önemli mi?

Bu hapishanede gardiyanlık görevi senin için gerçekten çok mu ağırdı? Birkaç hafta katlanıp, görevini yapıp evine giderdin. Susabilirdin, öfkeni bastırabilirdin, duygularını kendine saklardın; iyi bir gardiyan olurdun, tutuklulara iyi ve kibar davranırdın, insanca davranırdın. Ne olurdu ki?

Evet, kimsin sen?

Orada gardiyanlar sana nasıl davranıyor? Karın ziyaretine geliyor mu, ya da sevgilin, anan, kardeşin, çocukların? Hiç mektup yazdığın oluyor mu? Kime yazıyorsun? Sevdiğin kadına bir mektup yazacak olsan, nasıl başlar-

dın? Beni hiç düşünüyor musun? Benim özgürlüğümün senin için anlamı ne? Genelde özgürlüğün sence anlamı ne? 'Ulusal güvenlik' daha önemli değil mi? Ya ben gerçek bir teröristsem? O zaman ne yapardın?

Hiç pişmanlık duymuyor musun? 'Onlar silahlı Filistin milislerinden, Hamas, İslami Cihad örgütlerinden tehlikeli adamlardır' dediklerinde hiç mi kendi kendine kuşkuya düşmedin? Güvenlik yetkililerine güvenmediğin için sana kızmadılar mı? 'Masumları hapse attığımızı mı sanıyorsun' diye sana çıkışmadılar mı?

Kimsin?

Şu anda acaba uyuyor musun? Yoksa sırtüstü yatmış, tavana gözlerini dikmiş düşünüyor musun? Boyun uzun mu; yoksa kısa mı? Nelerden mutlu olursun? Seni çıldırtan şeyler nelerdir? Size orada kitap okumak için izin veriyorlar mı? Günlük gazeteler geliyor mu? Gardiyanların bakışlarında neler görüyorsun? Gülmeyi sever misin? Sık sık güler misin? Şafakta kuş cıvıltılarını duyuyor musun? Hapishane battaniyeleri seni dalıyor mu? Barış olacak mı? Oslo görüşmeleri bize barış getirebilecek mi? Likud Partisi hiç barışı düşünüyor mu? Ya İşçi Partisi? Hapishanenin gerçekleri, düşündüğünden daha mı korkunç yoksa düşündüğün gibi mi?

Neden sanki seni tanıyormuşum gibi bir his var içimde? Daha önce hiç yazışmış mıydık? Politik tutuklular üzerine yazılar yazan bir dostum var. Acaba sen de onu tanıyor musun? Kadın bir avukatın var mı? (Kadın diyorum çünkü onlar erkek avukatlardan daha duygusal, daha dikkatli ve mesleklerine daha bağlı olurlar.)

Benyamin Netanyahu'nun sözleri komik değil mi? 'Suçu kanıtlanmadığı sürece suçsuzdur.' Her insan, suçu kanıtlanmadıkça suçsuz mudur yani? Yüreğindeki düşünceler

önemli. Sen insanoğlunun masumiyetine inanıyor musun? 'Ulusal güvenlik' konusunda ne düşünüyorsun? Ne diye sorun çıkartıyorsun böyle? Neden inatçılık ediyorsun? Niye sen de herkes gibi yapmıyorsun? Tanımadığın, bilmediğin insanları niye koruyorsun?

Bütün bu sorulara cevabın var mı? Ama her şeyden önce bir tek soruma cevap vermelisin: Kimsin? Sorularım seni rahatsız etti mi? Ne diye seni böyle sorularla rahatsız ediyorum ki?

İsimsiz Asker, adın ne olursa olsun, sana iyi uykular diliyorum. Vicdanı rahat bir insanın huzur içinde uyuduğu gibi uyu. Bir gün adını öğreneceğim ve sana çok uzun bir mektup yazacağım. Bir tutukludan diğerine. Mektubuma şöyle başlayacağım: 'Shalom, sevgili.....' ve şöyle bitireceğim: 'İçtenlikle, İmad.'

* * *

Yuval Lotem 1997 yılı Temmuz ayında hapisten çıktıktan sonra, *Ha'aretz* gazetesinin muhabirlerinden Dalia Karpel onunla bir röportaj yaptı. Ona İmad'ın mektubunu ilk gösteren Karpel oldu. (Mektubu çeviren Dr. İlana Hammerman tanınmış bir yazar, çevirmen ve editördür; aynı zamanda da, politik tutuklamalara karşı eylemlere katılmıştır.) Yuval mektubu okuduğunda çok duygulanmış ve ilk sözleri şunlar olmuştu: "Evet, hapiste yattığıma değdi. İşte bu mektup her şeyi haklı çıkarıyor."

Karpel aynı zamanda İmad'ın gazetede çıkan bir resmini Yuval'a göstermişti. Kasım 1996'da gazeteci Gideon Levy'nin, gözaltına alman bir aydın olarak Sabi ile ilgili yazısında yer alan fotoğraf Yuval'ı etkilemişti. Sabi'nin kucağında kızı Dina ile Ramallah'ta 1995 yılında çekilmiş

bu fotoğrafın altında şunlar yazılıydı: 'Hepimiz babayız ama Sabi son iki yıldır kızını göremiyor bile.'

İmad hapishanede İbranice öğrenmiş ve İsrail kültürü hakkında çok şey okumuştu. İsrail basınından da makalelere değinerek politikacılarla yapılan röportajlardan alıntılarla pek çok yazı yazmıştı. Gideon Levy'nin konu aldığı yazısı ise, Paul Auster, Noam Chomsky, Nelson Mandela ve kaybolan İsrail Hava Subayı Ron Arad'ı konu alan bir yazıydı.

İmad'ın bu yazılarında kişiliğinin yansıdığını söyleyen Yuval, şöyle demişti: "Yüreğinden gelerek yazmış. O uçsuz bucaksız tarlaları içinde hisseden, özgürlüğü düşleyen ve küçük kızını özleyen bir adam... duygularını ifade etmekten korkmayan olgun bir insan. Bana yazdığı mektup da öyle. Duygularını olduğu gibi dökmüş, korkusuzca. Özgürlük için mücadele veren birinin çılgınlıkları değil; korkusuzluğuyla kimsenin dikkatini çekmeye çalışmıyor. Hassas yanını, kırılganlığını ve düşlerini anlatıyor."

Yuval'ın hapisten çıkmasından bir hafta kadar sonra, *Ha'aretz* gazetesinde Karpel'in röportajıyla birlikte İmad'ın mektubu da yayınlandı. Gazetenin hafta sonu ekinde yer alan bu uzun ve ayrıntılı yazı, Yuval açısından yaptığı eylemin ardındaki nedenleri açıklamak için iyi bir fırsat olmuştu. Tutuklu bir Filistinli 'terörist' ile bağlantısının da özellikle vurgulandığı bu yazı, İsrail medyasında birkaç yıl sonra asla yer alamazdı. Retçiler basında artık fazla yer almayacaktı. Ancak *Ha'aretz* gazetesi retçilere en çok yer veren gazete olmuştur.

Yuval, İmad Sabi'ye cevap yazmakta hiç gecikmedi. Aynı zamanda, karısı Reem'i telefonla arayarak ziyaret gününde onunla İmad'ı görmeye gitti. Ardından Reem, Ramallah'taki evinde İmad'ın dostlarını davet ettiği bir öğlen yemeği verdi ve Yuval'ı da bu davete çağırdı. İşgal ve bas-

kı operasyonunun bir parçası olmak istemeyen bu İsrailli askeri herkes çok merak ediyordu.

Bu arada *Ha'aretz*'de çıkan yazı büyük ilgi görmüş ve politik tutuklamalar konusu yeniden gündeme gelmişti. Ardından yetkililere baskı yapan gösteriler başladı. İmad'ın İsrailli avukatı Tamar Peleg tam o sıralarda temyize başvurmuştu. Daha önceki başvuruları kabul edilmezken, birkaç hafta sonra yapılan duruşmada İmad serbest bırakıldı. 26 Ağustos günü, İmad'ın özgürlüğüne kavuştuğu gün Yuval'ın da doğum günüydü. "Benim için en güzel doğum günü armağanı oldu," derken Yuval kendi eyleminin İmad'ın serbest bırakılışıyla hiçbir ilgisi ya da etkisi olmadığını da özellikle belirtmişti.

İmad hapisten çıkar çıkmaz Hollanda'ya gitti ve kızıyla karısı da ardından onun yanına taşındılar. Yuval ile mektuplaşmaya devam ediyorlar, arada sırada telefonda konuşuyorlardı. Yuval, Ocak 1998'de kayak öğretmenliği için gittiği Avrupa'da Amsterdam'a da uğrayıp Sabi ailesiyle buluştu.

Sabi ailesi onu istasyonda karşılarken, Hollanda televizyon kanallarından ekipler bu duygusal buluşma için orada toplanmıştı. Sabi ailesi Yuval'ın otelde kalmasına izin vermemiş, onu evlerinde ağırlamışlardı. O günlerde güçlenen dostlukları halen sürmektedir. Yuval ondan, "En iyi dostum' diye bahseder. "Onunla her şeyimi konuşabiliyorum, en özel meselelerimi bile."

Yuval ülkesine döndükten sonra, politik tutuklularla ilgili eylemlerine devam etti. Bazı tutuklularla mektuplaşıyordu ve ilginç bir rastlantı sonucu mektuplaştığı tutukluların hemen hepsi bir süre sonra serbest bırakılıyordu. Artık tutukluların yakınları, Yuval'ın uğurlu geldiğine inanarak kendi yakınlarıyla da yazışması için ona yalvarmaya başlamıştı. Tabii, Yuval aslında böyle bir şeye inanmıyordu.

Alternatif Bağımsızlık Günü Törenleri

Yesh Gvul, İsrail'in resmi hükümetine karşı genel felsefesi içinde, 'Alternatif' Bağımsızlık Günü törenlerini geleneksel bir hale getirmiştir.

İsrail hükümetinin ayrıcalıklı simalarının katıldığı resmi tören alanından bir kilometre uzaklıkta gerçekleştirilen Yesh Gvul kutlamaları, tam tersine, ülkenin ayrıcalıksız, yoksul, özürlü halkıyla insan hakları savunucuları ve ülkedeki Filistinli azınlıkları temsil eden grupları onurlandıran bir törendir. Aşağıda, 1998 yılı kutlamaları sırasında Yesh Gvul tarafından dağıtılan bir el ilanının metni verilmiştir:

İsrail'in 50. Bağımsızlık Günü'nünde Yesh Gvul'dan
ALTERNATİF BİR MEŞALE YAKMA TÖRENİ
Emil Gruenzwig Meydanı, Başbakanlık binası karşısı,
29 Nisan 1998, Çarşamba, Saat: 19:30

Ülkenin gerçek sorunlarına değinilmeden yapılan resmi törenlere karşı, protesto amacıyla yapacağımız törende meşaleler aşağıdaki sorunları gündemde tutmak amacıyla yakılacaktır:

- Hükümetin barış çabalarını engellemesi
- Bağımsızlık Günü kutlamalarında işsiz ve sıradan halkın dışlanması
- Arap azınlığa karşı uygulanan ayırımcılık ve baskı politikası
- Yahudi ve Arap kadınlara karşı uygulanan cinsiyet ayırımcılığı

Shulamit Aloni tarafından yakılacak ilk meşalenin ardından sosyal ve etnik grup temsilcileriyle, barış hareketi temsilcilerinden tanınmış kişiler tarafından yakılacak meşalelerle tören sürdürülecektir.

Üç yıl sonra 2001 yılı Bağımsızlık Günü töreninde meşaleler aşağıdaki kişiler tarafından yakılacaktır:

Reuven Abergil, 'Kara Panterler' olarak bilinen Doğulu Yahudi eylemcilerin kurucu üyelerinden; **Hulud Badawi**, Hayfa Üniversitesi Arap Öğrenciler Komitesi Başkanı; **Neta Golan**, Batı Şeria'da Hares köyünde zeytin ağaçlarının korunması eylemlerinde tutuklanan barış eylemcilerinden; **İlan Galon**, Özürlüler Yasama Kurulu'nda faal olarak çalışan Meretz Partisi Knesset üyesi; **Yoav Hass**, askerlik görevini reddettiği için hapis cezasına çarptırılan Yesh Gvul üyelerinden; **Salem Jubran**, Filistinli İsrail vatandaşı bir şair ve yazar; **Dalia Kershtein**, Bireysel Savunma Telefon Hattı Müdürü; **Noam Kuzar**, işgal topraklarında görev yapmayı reddettiği için hapis cezasına çarptırılan İSG askerlerinden; **Moshe Negbi**, *Ma'ariv* gazetesi aleyhinde yazı yazarak işinden kovulan bir gazeteci ve hukukçu; **Haya Shalom**, İsrail Homoseksüeller ve Lezbiyenler Hareketi eylemcilerinden; **Dan Yakir**, İsrail Vatandaşlık Hakları Derneği hukuk danışmanı.

İKİNCİ İNTİFADA

İkinci Filistin intifadası, barış girişimlerinin bir sonuç vermemesi ve İsrail provokasyonlarının sürmesi nedeniyle 2000 yılı Eylül ayında patlak verdi. Aynı dönemde, muhalefet lideri Ariel Şaron'un Kudüs'te Müslümanların kutsal camisi Kubbet-üs Sahra'ya yaptığı ziyaret, bardağı taşıran son damla olmuştu.

Bu arada, İsrail ordusu uzun süredir bir çatışma için 'önlem' hazırlıklarını sürdürüyordu. Filistin köylerine baskın yapmak üzere yetiştirdiği savaş birlikleri de bu 'önlemler' arasındaydı. İsrail baskısı, bu kez, ilk intifadadan daha şiddetli ve vahşi boyutlara ulaşmıştı. Ordu, Filistinli protestoculara ateş açılması için emir vermişti. Bu ciddi saldırılara karşı ellerine geçen taşlarla ve sopalarla İSG askerlerine karşı koymaya çalışan Filistin halkı da sonunda silahlandı ama İsrail ordusu tanklarını, helikopterlerini ve savaş uçaklarını seferber etmişti. Zincirleme bir etki-tepki halinde tırmanan olaylarda, Filistinlilerin İsrail sivil halkını hedef alan intihar saldırılarıyla birlikte, İsrail'de çoğunluk, hükümetin baskı politikasını desteklemeye başladı.

İkinci Filistin intifadasına kadar, İsrail ordusunda savaşmayı reddedenlerin çoğu, dönemsel askerlik hizmetini yerine getirmek üzere birkaç haftalığına göreve çağrılan ye-

deklerdi. Üç yıllık zorunlu askerlik hizmetini yapan askerler ise, uygulanan disiplin altında sinmişti. Ancak, bu genç askerler vicdanları altında da eziliyordu. 1998 yılı Şubat ayında Dov Barak adlı bir askerin işgal topraklarında bulunduğu sırada bir gazeteye gönderdiği mektup bu ikilemi buruk bir şekilde ortaya koymaktadır:

Dov Barak'ın *Koteret Rashit* gazetesinin editörüne mektubu

Her savaşta, zor durumlarda, bir askerin hayatını feda etmeyi göze alabileceği bir an vardır. Ülkesine bağlı bir asker, değerleri uğruna bu görevi yerine getirir. Burada bizler, bir savaşın olması gerektiği gibi karşılıklı bir dengede devam edebilmesini istiyoruz ama Yahudilerin insanca anılması adına yaptıklarımız, kanla yıkanıyor. Ordu komutanlarının sizden savaş sırasında insanlığınızı unutmanızı isteme yetkisi vardır. Sizden bir makine olmanızı isterler; siz de bir makine olursunuz, tıpkı karşınızdaki düşmanın da bir makine olduğu gibi. İnsan bilincinin kendi kendini inkar etmesi sadece orduda mümkündür, savaşan bir orduda.

Şimdi kısa bir ara verelim: Baylar ve bayanlar, kahvelerinizden birer yudum alın ve keklerinizi yiyin. Bu girişin ardından gelecek olan yine bilinçtir.

Geçen yaz on dokuzuma bastım. Genç ve onurlu bir Yahudi olarak sizlerle 'demir yumruk' ya da 'makul bir güç uygulaması' hakkında konuşmak istiyorum. Bu yazı, 'İşgal Toprakları'ndan Haberler' başlığıyla bir televizyon programı için yazılmadı. Sadece, çelik miğferim ve beni koruyan zırh gibi üniformamla burada görev başında neler hissettiğimi anlatabilme çabasıyla yazdığım bir açık mektuptur.

Sağ elimde copum, sol elimde Galil tüfeğimle diğer asker arkadaşlarım gibi bölgede güvenliğin sağlanması adına görev yapıyorum. Sıkıyönetim uygulaması için yetkililerin ve üstlerimin emirlerini yerine getiriyorum.

'Filistin mülteci kamplarında güvenlik sağlandı' şeklindeki gazete haberlerinin arkasında duran benim.

Kahvenizi soğutmayın. Bir lokma kek daha yiyin ve bir sigara yakın. Siz hiç merak etmeyin. Belki olup bitenlerden dolayı öfkelisiniz, dua edip umutlar besliyorsunuz. Merak etmeyin, ben buradayım, o insanların hakkından geliyorum. Emirleri harfiyen uyguluyorum. Ve giderek kafayı üşütüyorum.

İsrail Savunma Güçleri'nde her şey üç aşamalıdır. Elimdeki cop da üç kısımdan oluşur; başı, ucu ve gövdesi. İlk kez bu copu kullandığımda, bir kadının omzuna indirmiştim. O anda dehşete düştüm ve mucizevi bir şekilde kadının bu darbeyi hissetmemiş olmasını diledim. Canını yakmamış olmayı diledim. Sonra, copun dilini öğrendim: Bloklama, direkt vuruş, kol-bacak kırma. Her biri de 'makul' darbelerdi. Sıkı bir eğitimden sonra yeteneklerimi geliştirdim. Etrafınızda ne varsa yere sermek istiyorsanız, copu havada bir daire çevirerek savurursunuz; cop hareketini arzu edilen güçle ayarlamanız gerekir, darbeyi 'makul' kılan budur.

Herpa mülteci kampında sokağa çıkma yasağı uyguluyoruz. Her yer bomboş; ortada kimseler yok, sadece askerler ve köpekler. Birdenbire, yolda bir çocuk beliriyor. İlk bakışta kendi çocuğunuz sanabilirsiniz. Ama emir emirdir; emre uymayanları dayakla yola getiririz. Usul budur. Fakat bana ne oluyor böyle? Bilincim kendine geliyor. Ne korkunç!

Bilincim bana diyor ki, 'Çocuk çocuktur. Düşman da olsa, anası babası pisliğin teki de olsa, çocuk çocuktur.' Ah,

şu yıkıcı bilinç! Bu yaşıma kadar insancıl duygularla yetiştirilmiş olmamın meyvesi. Bilincim hemen savunmaya geçiyor, çocuğa koruyucu bir tavırla sahip çıkıyor, aslında var gücüyle kendini de korumaya çalışıyor. Ama ben bir askerim. Ben emirlere itaat ederim. Copumu kaldırıyorum.

Eğitildiğim şekilde, 'makul' darbelerle bilincimi yok ediyorum. Bilincimden kurtulduğum anda artık kendimi insan değil, gözü dönmüş bir hayvan gibi hissediyorum. Yahudi tarihinin 45 yıl öncesini anımsıyorum. Çelik miğferim ve zırh gibi üniformamla orada öylece dururken, bir elimde cop diğerinde tüfek var ama bilincim yok. Çocuğu bir kamyonete atıp hastaneye kaldırıyorlar ve sokağa çıkma yasağının gereği yerine getirilmiş oluyor.

* * *

İsrail ordusu ikinci intifadayı bastırma girişimi sırasında, 18 yaşındaki genç kuşağı Filistin halkının üzerine sürdü. Acı bir çatışma oldu. Sonuç: Baskı politikasının dehşeti o gençlerin itaat anlayışını yıktı. O sıralarda çoğu İsrailli gibi, lise son sınıfta, askerlik çağı yaklaşmakta olan bir grup çocuk da retçileri duymuştu. Ariel Şaron'a toplu olarak bir mektup yazıp askerlik görevlerini işgal topraklarında yerine getirmek istemediklerini bildirdiler. Başlangıçta 62 imzayla hazırlanan bu mektuba atılan imzalar çığ gibi büyüyerek 300'ü aştı. Askere çağrıldıklarında, hepsi de sözlerinin arkasında durdu. Bazıları üniforma giymeyi reddetti. Askeri yetkililer onları yıldırmak amacıyla, çok ağır ve acımasız cezalar uyguladı.

Liselilerin Ariel Şaron'a mektubu

Aşağıda imzası bulunan bizler, İsrail'de doğup büyümüş lise son sınıf öğrencileri olarak askerlik çağına gelmiş bulunuyoruz. Bu mektupla İsrail hükümetinin ve ordusunun saldırgan ve ırkçı politikasını protesto ederek, bu politikanın bir parçası olmayacağımızı bildirmek istiyoruz.

İsrail'in insan haklarını çiğneyen bu politikasına şiddetle karşıyız. İsrail devleti önceden kabul ettiği uluslararası anlaşmaları pervasızca yıkarak hakkı olmayan topraklara el koymuştur. Tutuklama, işkence, yargısız infaz, ev yıkma, sağlık ve yaşam koşullarını yadsıma gibi tümüyle insanlığa aykırı faaliyetler, İsrail devletinin işlediği suçlardan sadece birkaçıdır.

Bu operasyonlar sadece yasalara aykırı olmakla kalmamıştır; devletin 'kendi vatandaşının güvenliğini sağlamak' şeklinde ifade edilen amacıyla yakından uzaktan ilgisi olmadığı gibi, böyle bir amaca ulaşması da mümkün değildir. İsrail'in güvenliği sadece Filistin ile adil bir barış anlaşmasıyla sağlanabilir.

Bu durumda, bizler, vicdanımızın sesine uyarak Filistin halkına karşı uygulanan bu baskı politikasında yer almayı reddediyoruz. Bu politika tam anlamıyla bir terör eylemidir. Askerlik çağına gelmiş olan gençlerin, ordudaki askerlerin ve yedek askerlerin bize katılmalarını bekliyoruz.

İmzalayanlar:

Haggai Matar,	*Reut Katz,*
Yair Hilo,	*Yoni Cohen,*
Sahni Werner,	*Amir Melanki,*
Neta Zalmanson,	*Uriah Oren,*
Ra'anan Forschner,	*Tali Lerner,*

Matan Kaminer ve diğerleri...

HAPSE ATILAN ASKERLERİN İFADELERİ

Askere yazılanlar ve yazılmayanlar

Uri Yaakovi

18 yaşındaki Uri Yaakovi askere gitmeden iki gün önce 18 Ağustos 2002 tarihinde Ha'ratez gazetesine aşağıdaki mektubu gönderdi. 'Shministim' grubunun aktif üyelerinden olan Uri, bu mektubunda ifade ettiği gibi askerlik görevini reddederek hapis yattı.

Askerlik görevim için orduya teslim olmayacağım. İki gün sonra, bizi birliğimize götürecek olan otobüse ben de bineceğim ama diğerlerinden farklı olarak, birliğime teslim olmayacağım. Büyük olasılıkla, hapse atılacağım ve orada *Shministim* grubundan pek çok arkadaşımla karşılaşacağım. Onlar, İsrail'in işgal topraklarında sürdürdüğü savaşın -tarihteki pek çok diğer savaş gibi- adil bir savaş olmadığının bilincinde olan gençlerdir. Bu savaş, 'ışığın çocuklarının karanlığın çocuklarına karşı' bir savaşı değildir.

Yabancı basından İsrail tanklarının Filistin sokaklarında dehşet saçtığına dair duyduğumuz haberler gerçeği tam olarak yansıtmıyor. (İsrail basınında bu tür haberleri nedense hiç duymuyoruz.) Olayların acı gerçeği, İsrail tanklarının Filistin sokaklarını yerle bir etmesi, hamile kadınları yollarda bekletmesi ya da Filistin halkına duyarsızlığıyla bitmiyor ne yazık ki. İsrail askeri kendini zor bir durumda hissediyor; bazıları yanlışlar yapıyor. Hiçbir eylemle ilgisi olmayan çocukları ya da yaşlı insanları sebepsiz yere öldürüyorlar, aileleri evlerinden ediyorlar ve 'terörizm' olarak tanımlanacak bir tutum sergiliyorlar. Bütün bunlar bağışlanamaz suçlardır ve hiçbirine katılmak niyetinde değilim.

Hiçbiri adil değil. Bu durumu ahlak açısından ve insanlık açısından haklı kılacak bir sebep de yok. İsrail sivil halkına yapılan saldırıları da aynı şekilde kınıyorum.

Filistin yetkililerinin barıştan yana olup olmadıklarını bilemiyorum. Sonsuza dek ayrıcalıkları elinden alınmış, yoksul bir halk olmayı mı istiyorlar? Hiç sanmıyorum. Topraklarını işgal etmemizi, sonsuza dek bir savaş içinde yaşamayı ve kan dökülmesini de istemiyorlar. Bizi topraklarını işgal edelim diye kışkırtmadıkları da muhakkak; onların yardımı olmadan bu işi çok güzel yapıyoruz.

Bu yaptıklarımızla hiç gurur duymuyorum. Kendi insanlarımla, kendi devletimle gurur duymuyorum. Benim güvenliğim adına sürdürülen bu savaş, beni gururlandırmıyor. İşgal ordusuna katılmayacağım için hapse gitmek de gurur verici değil. (Kendi inancım yüzünden ceza çekmenin, doğru yaptığım bir şeyin bedelini ödemenin gururunu bile duyamıyorum.) Ben vicdanımın sesine kulak verdiğim için gurur duyuyorum ve ancak diğerlerinin de, emirleri yerine getirmek yerine, vicdanlarının sesine kulak vermelerinden gurur duyacağım.

Faşistliğe varan bir milliyetçilik ve ırkçılık

Haggai Matar

Eylemci bir aileden gelen Haggai Matar, 'Shministim' grubunun öncülerinden. Birliğine teslim olduğu gün ret dilekçesini verdi, aynı gün hapse atıldı.

Bugün 23 Ekim 2002. Askerlik görevimi yerine getirmemi engelleyen politik görüşlerim nedeniyle hapse atılıyorum.

Henüz 18 yaşında olmama rağmen, İsrail halkının geç-

mişte yaşadıklarını yaşamamış olmama rağmen, İsrail devletinin tarihinde hiç görülmemiş bir ahlak çöküntüsü içinde olduğunu söyleyebilirim. Bu çöküntü, 'Barak'ın cömertçe teklifleri' ile başlamıştır. Filistin halkına sunulan tek taraflı bir anlaşma 'teklifi'nin ardından, bugün İsrail insanının milliyetçiliği ve ırkçılığı artık faşistliğe varmıştır. Bu politikaya karşı eleştirel görüş ve düşünceler bastırılmakta, işgal suçları doğal karşılanmakta ve ordu yüceltilmektedir. Yavaş yavaş 'etnik temizliğe' doğru giden bir yol izlenmektedir. Buraya kadar, İsrail toplumunun çöküşünün sadece bir yönünü görüyoruz. Bu listeye şunlar da eklenebilir: İsrail'de yaşayan Filistin vatandaşlarının sistematik olarak aşağılanması, barış eylemcilerine karşı kin ve nefretle uygulanan şiddet, zayıf olanı ezmek. *Tüm bunlara katılmayı reddediyorum.*

Vicdanım bana başka *bir seçenek bırakmıyor*. Geçmişte yaşanan benzer olaylardan insanlığın bir ders almış olması gerekirdi. İşte bu yüzden 'Savunma Güçleri' adı altında 'sahte' bir kavramla kandırıldığımız bir orduya katılmayı reddediyorum. İmparatorluklar döneminde bu topraklarda insanlara yapılan baskı, kölelerin çektiği işkence, Kuzey Amerika'da Kızılderililerin silinişi, Cezayir Bağımsızlık Savaşı, Güney Afrika'da ırkçılık... tüm bu haksızlıklar, seçimimi kaçınılmaz kılıyor. Dedelerimin İkinci Dünya Savaşı'nda yaptıkları, Nazi Faşizmi'ne karşı mücadeleleri, insanlığa inançları... bütün bunlar da, seçimimi doğruluyor. Biz, baskı ve adaletin ne olduğunu çok eskiden öğrendik. Burada ve bu yaşadığım çağda tanık olduğum kötülükler karşısında, kendim için başka bir çıkış yolu göremiyorum.

Hayatımın bu çok önemli gününde, ailemin ve yakın dostlarımın destekleri için hepsine teşekkür ediyorum ve bu savaşta 'görünmeyen' kahramanları anmak istiyorum.

İsrail sivil halkına misilleme yapmadan bu işgale katlanan Filistinlileri takdir ediyorum. Hakkı olan bir yaşam için umutsuzluğuna rağmen şiddete başvurmayan bu halka saygı duyuyorum. İsrail'de sürekli aşağılanmalarına rağmen, bir arada yaşamak adına mücadele veren Filistinlileri kutluyorum.

Yetiştiriliş ve kökeni ne olursa olsun, işgal güçlerine katılmayı reddedenleri, işgal topraklarında Filistin halkını fiilen savunan barış eylemcilerini burada anmak istiyorum. Bir de, sağcı bir ailenin kızı olan bir arkadaşımdan söz etmek istiyorum; bir Arap gencine aşık olduğu için ailesi tarafından reddedilen bu yürekli kadını kutluyorum. Hapiste yattığım sürece İsrail Devleti'ne ve ordusuna selam durmaya zorlandığımda, yüreğimden bu insanları selamlıyor olacağım. O cesur insanlarla kendimi asla kıyaslayamam, onlar benden çok daha fazla fedakarlıklarda bulundu.

Tutukluyum ama özgürüm

David Haham-Herson'un ailesine yazdığı bir mektup

Basında çıkan yazıları her gün burada, 6. Askeri Hapishane'de okuyorum. Resim yok, ses bandı yok. Sadece dikenli teller var. Ama dış dünyadan gelen bu acı çok derin. İntikama karşı intikam. Dişe diş, kana kan. Neden diye soruyorum: Neden Yahudiler bu kadar acıya yol açıyor; neden kendimize ve başkalarına bunca acı veriyoruz? İsrail insanının gurur anlayışı nedir? Öldürmek, nasıl oluyor da bu kadar yüceltiliyor?

İsrail ordusunun askerlerindenim; baskı operasyonlarına katılmak istemediğim için hapisteyim. Bu, bir Yahudi

için söz konusu olamayacak bir operasyon; kendisi mülteci olan bir halk bir diğer mülteci halka nasıl baskı uygular? İsrail halkı Filistin'e bir baskı yapıldığının farkında; sorun sadece İsrail'in haklı olup olmadığı. Ben Tanrıdan korkarım. Dolayısıyla, insanların özgürlüğünün elinden alınması ve işgal topraklarında görev yapmak benim için yasak. Şu anda hapisteyim ama tanıdığım birçok İsrailli'den daha özgürüm. Sebebi çok basit, bir kan davası gütmüyorum ve bu güdüyle gelen sapıkça bir keyif duymuyorum. Bu insanları inkar etmenin yükünü hiç hissetmiyorum.

Ben o insanlar için kaygılanıyorum. Yiyeceği, giyeceği, sağlığı ve umutları olmayan; benim kadar yaşayamayan insanlar için; başarılı olmanın düşünü bile kuramayan, bir arabası olmayan insanlar için; her gün, her an aşağılanarak yaşayan, çalışmak ve işine gitmek gibi en temel günlük işlerini yapamayan, kendi köyünde kendi toprağında hapis hayatı yaşayan insanlar için; evleri yıkılmış, bağları bahçeleri talan edilmiş insanlar için...

Kaygılanıyorum, çünkü o insanların bana duyduğu nefret doğrulanmış oluyor. Bu nefret, dehşet verici, çılgın olaylarla kendini gösteriyor, gencecik insanlar intihar saldırılarında ölüyor. Bu canavarlığa biz sebep olduk. Ölümlerle gelen sayısız kurbanın çığlıkları her şeyi bastırıyor. Arap ya da Yahudi, fark etmeden, kurbanların çığlıkları... dul kadınlar, öksüz çocuklar, sakat kalanlar bu dehşetin acısını yaşadıkları sürece devam edecek.

Çoğu İsrailli'nin duyduğu kaygıdan farklı bir kaygı duyuyorum. Bu kaygıyı duymak, 'düzelmeye doğru bir inanç' (tikkun) gerektirir. Diğer insanların kaygısı, daha çok bozmaktan yana. Ben bir tutukluyum ama özgürüm, ancak, acım çok derin. Umarım, tutuklanmam ve diğer

pek çok kişinin tutuklanması toplumumuzu biraz olsun düşünmeye sevk eder; Filistin halkını düşünmeye ve onları düşünerek kendimizi düşünmeye sevk eder. Bugün hapiste yatıyor olmam, bugünün İsrail toplumuna katılmanın en gerçek yoludur. Tutuklu olmam, beni sorumluluklarımdan kurtarmıyor. Orduya katılmamama rağmen, onların yaptıklarından sorumlu olacağım. Ben kurban değilim, tam tersine, kendimi onların sorumluluğunu taşıyan bir insan olarak kabul ettiğim için onların yaptıklarına katılmıyorum.

Ben bir askerim ve ülkeme hizmet edebilmek istiyorum. İsrail toplumunun bir parçasıyım, sevdiğim insanlar bu toplumun içinde. Benim inancıma ters düşen bir tutum içinde olsalar da, sağcısıyla solcusuyla benim insanlarım. Onlar için tek bir şey istiyorum: İsrailliler olarak biz, güçlü ve zafer kazanmış bir ırk olarak, o insanların gözlerinin içine bakabilmeliyiz. Zayıf olanı ezmek zafer değildir. Korkularımızdan kurtulmak istiyorsak, eşitliği kabul etmemiz gerekir. Bu temel hakları inkar ettiğimiz sürece ve baskı uyguladığımız sürece korkmaya devam edeceğiz.

Acı çektirmeyi haklı çıkarmaya çalışmaktansa, kendimizi düzelterek (*tikkun atzmi*) 'yapıcı' olmayı öğrenmemiz gerekir. Acı çektirmeye bir son vermeliyiz. Başkalarına çektirdiğimiz acı, bize de acı çektiriyor. Düzelmeye doğru (*tikkun*) bir inanç, tanklardan daha güçlü bir silahtır. Tutuklanışımı, bu inanç için bir temel atma olarak kabul ediyorum; bu yönde düşünerek değişmemiz gerektiğini anlayabiliriz ve değişebiliriz.

Şiddet yanlısı, ırkçı bir toplum

İtamar Sharar

Aşağıda imzam bulunan ben, 7015540 künye numaralı İtamar Sharar, bundan böyle İsrail Savunma Güçleri'ne hizmet etmeyeceğimi bildiririm. Son iki yıldır Gazze Şeridi ve Batı Şeria'da ordunun yürüttüğü operasyonlar yasadışı ve ahlak dışıdır. Sivil halktan yüzlerce masum insanı öldürmek ve yaralamak, eğitim ve sağlık olanaklarından yoksun bırakmak, milyonlarca insanın geçim kaynaklarını elinden almak, insanları kendi topraklarından sürmek, evlerini yıkmak, meyve bahçelerinde ağaçları kökünden sökmek; bunların hiçbiri kabul edilebilir, hoşgörüyle karşılanacak eylemler değildir. Kimse bu eylemlere ve bunları yaptıran bir kurumda hizmet etmek istemez. İsrail hükümetinin baskı, işgal ve sömürgeciliğe dayanan politikası, yaşadığımız bölgeyi bir kan gölüne çevirmiştir. Bu bölgede verilen kayıplar, her iki tarafın sivil halkıdır. Eğer onurlu, özgür ve barış içinde bir yaşam istiyorsak, her iki tarafı felakete sürükleyen işgal güçlerine karşı savaşmamız ve bu işgalin devamına hizmet edecek her türlü görevi reddetmemiz gerekir.

İsrail devletinin de, her devlet gibi, vatandaşlarının savunmasında başvuracağı bir orduya sahip olma hakkı vardır. Başka bir seçeneği kalmadığında bu orduya başvurması gerekecektir. Ben de böyle bir orduya hizmet etmek ve katkıda bulunmak isteğiyle 2000 yılı Ağustos ayında, İsrail Savunma Güçleri'nin savaşçı birliklerinde askerlik görevime başladım. İki ay sonra, Eylül sonunda, Gazze Şeridi ve Batı Şeria'da şiddet olayları başladı. Geçen iki ay süresinde, Gazze Şeridi'nde 'Katif Bloc' adıyla bilinen Yahudi yerleşim bölgesinde görev yaptım.

Gün be gün işgal operasyonunun korkunç gerçeklerine tanık oldum. İnsanları yol kavşaklarında boş yere bekletip üstlerini başlarını arıyorduk. Yahudi yerleşimciler, topraklarına el koydukları Filistinli işçileri acınacak şekilde sömürüyordu. Köktendinci inançları uğruna ya da maddi çıkarlar uğruna, bu topraklara yerleşme hırsıyla gözü dönmüş o insanları gördüm. Çoluğunu çocuğunu yerinden eden ve onların ruh sağlığını hiçe sayarak buralarda bir yaşam kurmaya çalışan insanların Filistin halkına karşı tavrı insanlık dışıydı. Çaresiz bir halka hükmetme gücüyle yaşadıkları psikolojik değişimler hastalıklıydı. İşgalci tarafla işgal edilen taraf arasındaki bu dengesiz koşullarda, kendi değerlerimle davranabilmemin imkansızlığını görmüştüm. Başlangıçta bu dengesiz durumun bir dereceye kadar düzeltilebileceğini düşündüm, ama sonuçta bu savaştan etkilenen her iki tarafın yaşam düzeyini ve kalitesini savunmanın biricik yolunu keşfettim: İşgal operasyonuna hizmet etmemek.

Üstlerimle konuştum. Beni belli bir göreve atanmadan birkaç ay beklettiler. Sonunda Negev'de bir temel eğitim bölgesinde gizli servis bürosuna eğitmen olarak gönderildim. Bu görevin, İsrail savunmasına katkıda bulunabileceğim bir görev olduğunu sanmıştım. Askere alınan gençlerin görüşlerini etkileyebileceğim bir görev için seçilmiş olmaktan gurur duymuştum. Ne kadar safmışım. Kısa bir süre sonra, bu görevimin doğrudan işgal operasyonuna hizmet etmek anlamına geldiğini anladım.

2002 yılının Nisan ayında, bu yeni görevime atanışımdan hemen sonra, İsrail ordusu yeni bir operasyon başlattı. Hükümetin emriyle Batı Şeria'daki Filistin halkına barbarca saldırılar düzenleniyordu. Bu operasyon, uluslararası anlaşmalarla belirlenmiş temel standartları ihlal etmekle kalmıyor, İsrail devletinin ve ordunun kendi içinde uyma-

sı gereken yasaları da ihlal ediyordu. Savaş dönemlerinde bile, ihlal edilemeyecek yasalar vardır. 2002 yılı Nisan ayında en ağır savaş suçları işlenmiştir. Bunlar sıradan bir askerin çatışmalar sırasında işlediği suçlar değildir. Yüksek rütbeli askerlerin ve hükümet yetkililerinin işlediği savaş suçlarıdır; çünkü savaş birliklerine tamamen yasalara aykırı emirler vermişlerdir. O dönemde kuşkularım giderek artmaya başlamış, kafam iyice karışmıştı. Masum bir sivil halka karşı tamamen terör eylemlerine girişmiş bir ordunun safında ben ne arıyordum?

Operasyon 'Savunma Duvarı' adıyla biliniyordu. Filistin sivil halkının fiziksel ve insani yaşam koşullarını tamamen yok ederek, gelecekte bir uzlaşma umudunu da ortadan kaldıran sistematik bir harekata kılıf uydurulmuştu. Yeşil Çizgi'nin Filistin tarafında kalan tüm topraklarda sadece yıkım, umutsuzluk ve açlık vardı. Bu ortamda, Şaron 'karşı taraf bir barış ortağı olamaz' iddiasını rahatlıkla doğrulayabilirdi.

Orduya hizmet etmeyi reddedişim, salt karşı tarafın mağduriyetine dayanmıyordu. Her ne kadar yeterli bir sebep olsa da, Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde insan haklarının çiğnenmesi tek nedenim değildi. Ben aynı zamanda, kendi yaşadığım İsrail toplumu adına orduyu reddetmiştim.

İki toplumun kaderi birbiriyle iç içe geçmişti. Filistin halkına yapılanlar bize geri dönerek, onların da masum İsrail halkına karşı yasadışı eylemlerine sebep oluyordu. Artık korku, günlük yaşamımıza girmiş durumda. Otuz beş yıllık İsrail işgali, bu toplumu bir şiddet toplumu haline getirmiş, ırkçı yapmış, dahası, kendi toplumunda yoksulluk ve cehalet içinde kalmış bir kesim yaratmıştır. Bize yetmeyen neydi? Bu bölgede son barış şansını da yok etmek için ne sebebimiz vardı? Bölgeye hakim bir güç olarak, kendi-

mize gelelim! Filistin halkına yasal haklarını tanıyalım, yoksa şu anda düştüğümüz durumdan çok daha kötüsüne hazırlıklı olmamız gerekir.

Bana göre, iyi bir vatandaş iki temel koşulda orduya hizmet vermeye hazırdır:

a) Sadece ve sadece vatandaşlarının hayatını ve özgürlüğünü savunmak koşuluyla,
b) Devletin ve güvenlik kurumlarının, Cenevre Konferansı'yla 'Savaş Dönemlerinde Sivil Halkın Korunması' yasasına ve Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi'yle uluslararası düzeyde belirlenmiş temel ilkelere sadık kaldığı sürece.

İsrail hükümeti ve İsrail ordusu tarafından bu koşulların tamamen çiğnediğini, yasadışı ve ahlak dışı politikalarla tüm bölgeyi bir felakete sürüklediğini göz önünde bulundurarak, artık İsrail Savunma Güçleri'nin bir askeri olmadığımı ve askeri emirlere itaat etme yükümlülüğümün bulunmadığını bildiririm. Yukarıda sözünü ettiğim koşullar sağlandığı anda, yaşadığım bu ülkenin vatandaşları için gerekli ve onların yararına olan her türlü hizmeti vermeye istekli olduğumu da belirtmek isterim.

HAPSE ATILAN YEDEK ASKERLERİN İFADELERİ

Ret Bildirgesi

Askerlik çağına gelen gençler ret hareketine coşkuyla katılmış, İkinci İntifada'da, görevlerini reddeden yedek askerlerin sayısı süratle artmıştır. İntifada başlar başlamaz, 'Yesh Gvul yüzlerce yedek askerin imzasıyla bir bildiri hazırlamıştır:

Bir Filistin özerk yönetiminin varlığına rağmen, İsrail işgali sürmektedir. Ancak otuz yılı aşan baskı operasyonları Filistin'in ulusal bağımsızlık mücadelesini engelleyemedi.

İsrail hükümetinin başlattığı bu savaş BİZİM savaşımız değildir. Ariel ve Bethel yerleşimlerini, Hebron'da İtamar ve Beit Hadassah canilerini savunmak adına verilen bu savaş BİZİM savaşımız değildir. Netzarim ve Kiryat Arba işgali için, Beytlehem'deki Aziz Rachel Mezarı ve Nebi Samuel için verilen bu savaş BİZİM savaşımız değildir.

Burada imzası olan, biz İsrail Savunma Gücü askerleri, işgal topraklarında Filistin halkına karşı bu baskı operasyonunda yer almayacağımızı bildiririz. Bu bölgede aynı amaçla kurulan yerleşim alanlarının savunması ve güvenliği için görev yapmayacağız.

Adaletsizliğin bu kadarı

David Enoch

Yedek güçlerde bir teğmen olan David Enoch, Ramallah bölgesinde görev yapmayı reddettiği için 25 günlük hapis cezasına çarptırıldı.

Adalet, doğruluk ve dürüstlük ilkelerine bağlılığım, askerlik görevim konusunda aldığım kararımı şekillendiren değerler olmuştur. Bu nedenle hapisteyim. Yüz binlerce insanın sistematik bir şekilde yaşama hakkının çiğnenmesi, benim bu değerlerimle bağdaşmıyor. İşte bu yüzden, bu operasyonların bir parçası olmayı reddediyorum.

Her insanın yapabileceği ve yapamayacağı şeyler için bir sınırı vardır, olmalıdır. Bir emri yerine getirmek uğruna bile bu sınırı aşmamalıdır. Hele yasal gibi görünen emirleri yerine getirmek uğruna bu sınırı hiç aşmamalıdır. Binlerce insanın yaşama hakkını elinden almak amacıyla uygulanan bir adaletsizlik, bu sınırı fazlasıyla aşar.

Kırmızı çizgi

Michael Sfard

Yedek güçlerde çavuş olan Sfard; işgal topraklarındaki İsrail yerleşimcilerine eşlik etme görevini reddettiği için 21 günlük hapis cezasına çarptırıldı. Halen vatandaşlık hakları davalarında avukatlık yapmaktadır. Yakın bir tarihte, retçilerden askeri mahkemede yargılanma talebinde bulunan David Zonsheine'ın bu talebinin kabul edilmeme-

si üzerine davasını üstlendi ve İsrail Yüksek Mahkemesi'ne başvurdu. Retçilere karşı ordunun genel olarak disiplin cezalarıyla önlem almaya çalıştığı kaçamak tutumunu irdeleyen Zonsheine, ancak yetkili bir mahkeme karşısında savunmasını yapabileceğini söylemiştir. Nitekim, Sfard'ın mahkemeye sunduğu dilekçe halen bekletilmektedir.

Ben bir emre karşı çıkmadım. Eğer bir yolunu bulabilseydim, itaatsizlik etmemeyi tercih ederdim. Bir emri reddetmek hoş bir davranış değil, kahramanlık da değil. Hapiste kaldığınız süre içinde, 'Ben haklıydım, emirler yanlıştı' diye düşünemiyorsunuz. Tam tersine, 'Belki ben yanlış yaptım, onlar haklıydı' diyorsunuz. Kuşku içinde kıvranıyorsunuz.

Ancak, bazen de itaatsizlikten başka seçeneğiniz olmuyor. Her insanın 'seçeneksiz' kaldığı bir an olabilir. Reddetmenin kişisel yönü de burada; herkesin kırmızı çizgisi farklıdır ama bu çizgiyi aşmak her insan için kişiliğinden, değerlerinden, özgünlüğünden ve en önemlisi vicdanından vazgeçmektir. İşgal topraklarındaki her emri reddederdim demiyorum ama ben üç haftalığına da olsa, insanların üstlerini aramak ve gerekirse tutuklamak üzere bir göreve atandım. Böyle bir görevi kabul etmiş olsaydım, üç haftanın sonunda asla aynı insan olarak kalamazdım.

Katılmayacağız!

Aşağıdaki ilan İkinci İntifada'nın ilk birkaç ayı içinde, Yesh Gvul tarafından otobüs duraklarında ve askeri ulaşım noktalarında İsrail Savunma Gücü askerlerine dağıtılmıştır:

Katılmayacağız

- Sivil halkı gıdasız, okulsuz ve sağlık hizmetlerinden yoksun bırakan bir kuşatmaya katılmayacağız;
- Netzarim, Kfar Darom, Kiryat Arba ve Psagot yerleşim bölgelerinde kadın, erkek, çocuk, bebek ayırt etmeksizin insanların katledildiği bir savaşa katılmayacağız.

Bu savaş bizim savaşımız değil!!!

Asker, unutma ki...

- Dördüncü Cenevre Konferansı sivil halka ve halkların mülkiyetine karşı toplu eylemleri; insanların cezalandırılması, sindirilmesi ve terör ile misilleme operasyonlarını yasadışı sayar.
- Aynı konferans kararlarıyla sivil halka fiziksel zarar vermek, işkence yapmak, sakatlamak ve öldürmek yasaktır.
- İşgal Güçleri, işgal edilen bölge halkına bedensel ya da ruhsal baskı yapmaktan kaçınmak zorundadır.
- İşgal Güçleri, işgal edilen bölge halkına şiddet uygulayamaz, tehdit edici ve aşağılayıcı davranışta bulunamaz.

(Başkumandanlık Emirleri, Ek Madde 61, Yasal Görüşler Bölümü, no.8, 1977. Askeri Başsavcılık Merkezi, 1979, s. 127.)

'Savaş suçlusu musun?' sorusuna hazırlıklı olun! Çocuklarınız ya da torunlarınız size er geç bu soruyu soracaktır.

Unutmayın!
Bir İsrail mahkemesinde, 40 yıl önce, askerlerin yasadışı emirlere itaat etmesi yasaklanmıştır. Bir yargıcın karşısına, yasadışı emirlerin yürütülmesinde sizin de payınız olduğu suçlamasıyla çıkmak büyük bir risktir.

Unutmayın!
Son yıllarda Sırbistan, Bosna, Uganda, Şili ve diğer pek çok ülkede savaş suçluları uluslararası mahkemelerde cezalandırılmıştır. Yıllarca hapis yatmayı göze alıyor musunuz?

'Yasal' sayılan ama ahlak anlayışımıza sığmayan emirler, görevler ve talimatlar alabilirsiniz. İdeolojik ve pragmatik bir yönetim altında bu tür emir, görev ve talimatlar yasallaştırılmış olabilir. Peki, siz hamile bir kadının hastaneye yetişmesini engellemek için yolunu kesip bekletmeyi kendi değerleriniz içinde doğru bulabilir misiniz?

Orada beklerken doğan bebeğinin göbek bağı henüz kesilmeden, kadının üstünü aramanızı gerektiren bir emre uymak sizin değerleriniz içinde kabul edilebilir bir davranış mıdır? Bir kanser hastasının tedavi görmesini engellemek, sizin değerlerinize sığar mı? Filistin köylerine ve kasabalarına yiyecek ve su teminini engellemek, yüz binlerce Filistinlinin geçimini sağla-

mak için günlük işini yapmasını engellemek sizce nasıl bir ahlak anlayışıdır?

Gazze Şeridi'nde 1,5 milyon Filistinli'ye, sırf Gush Katif'deki Yahudi yerleşimcilerin kaprisi ya da hırsı için baskı yapmak sizce adil midir?

Asker, 'yasal' diye nitelendirilse de, yerine getirilmeyecek emirler vardır. Doğru bir insan kimsenin evini yıkmaz, kadınları, çocukları ve bebekleri öldürmez, komşusunu açlığa terk etmez, kendisi gibi birinin sağlık gereksinimini görmezden gelemez.

'Zamanı geldiğinde, Şaron bir gün Lahey Uluslararası Ceza Mahkemesi önüne çıkarıldığında ben yanında olmayacağım? (Ulaştırma Bakanı Ephraim Sneh, *Yediot Aharonot* , 20/4/01.) Ya sen, asker?

Ne yapabilirsin?
Bunun için elimizde kesin bir tanım yok. Sadece vicdanının ve yüreğinin sesini dinle, aklını kullan ve kararını ver, diyebiliriz.

Biz senin adına karar veremeyiz. Sadece şunu söyleyebiliriz: Lübnan Savaşı'nda, ilk Filistin ayaklanmasında ve son ayaklanmada pek çok yedek ve asıl asker 'HAYIR!' deme cesaretini gösterdi.

Buna karar vermek sadece askerin kendisine aittir. Ama bir kez kararını verdikten sonra, ona yardım elimizi uzatıp desteğimizi esirgemeyeceğimizi görecektir.

İşbirliği beni bir suçlu yapıyor

Ro'i Kozlovsky

Yedek yüzbaşı Ro'i Kozlovsky, yerleşim bölgelerinde nöbetçilik görevini reddettiği için 18 günlük hapis cezasına çarptırıldı.

Yerleşim bölgeleri, bize ait olmayan toprakların çalınmasıdır. Ordunun süngüsü altında yüz binlerce Filistinli'ye yapılan baskı, komşularımızla barış yolunu tamamen kapamıştır. Bir avuç fanatiğin 'atalarımızın toprakları üzerinde tarihsel bir hak' iddiasıyla, sömürgeciliğe dayanan bir politika güdülmektedir. Arapların topraklarını ve haklarını Yahudilere vermesi şeklindeki bu politika, ayrımcı ve ırkçı bir politikadır. İnsanlara, daha doğrusu Filistinlilere, karşı organize bir şiddet uygulanması ve bu insanların sürekli aşağılanması artık televizyonda her gün gördüğümüz sahnelerdir. Bu, her İsrailli için bir kara lekedir.

Böyle bir görevi reddetmek insanlık görevimizdir. Söz konusu koşullar altında insanlık görevi, devlet yasalarına itaat etme görevimizin de önüne geçer. İsrail devletiyle bir işbirliği, şahsen beni bir suçlu yapacaktır. Ahlaka sığmayan bu emirleri yerine getirmenin sorumluluğu, sadece bu emirleri verenlere ait değildir, doğru olmadığını bile bile bu emirleri yerine getirenlere de aittir.

Benim olmayan bir dava

Alex Lyakas

Hayfa Üniversitesi'nde Bilgisayar Bilimi öğrencisi Alex Lyakas, eski Sovyetler'in Litvania bölgesinden gelen bir göçmen ailenin oğludur. İsrail Savunma Güçleri'nde yedek

çavuş olarak işgal topraklarında görev yapmayı reddettiği için, Lyakas, üstleri tarafından orduya yemek pişirmek üzere 1967 sınırları içinde bir göreve atandı, ancak Filistin halkına baskı operasyonlarına 'dolaylı' da olsa hizmette bulunmayı reddettiği için 24 gün hapis cezasına çarptırıldı. Komutanlarına yazdığı mektupta reddediş nedenlerini şöyle ifade etti:

Bugün Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde sürdürülmekte olan operasyonlara hizmet edemem. Bu operasyonlar insan öldürmek, insanların özgürlüklerini ve en doğal haklarını ellerinden almaktır. İsrail'e ne umutlarla göç ettiğimi anımsıyorum. Özgür bir ülkede, istemediğim bir göreve zorlanabileceğimi hiç düşünmemiştim. Askerlikten kaçmak için bir yol aramıyorum; ben yasalara saygılı bir vatandaş olarak sahte bir sağlık raporuyla ya da herhangi bir mazeretle askerlikten kaçmayı denemiyorum. Gerekçelerini dürüstçe ortaya koyarak, benim olmayan bir dava için eğitimimi bırakmak istemediğimi bildirmek istiyorum.

'Reddetme Cesareti' bildirgesi

'Reddetme Cesareti' adı altında bir hareket başlatan yedek askerlerden bir grup, 2002 yılının Ocak ayında aşağıdaki bildiriyi yayınlamıştır. Bildiri ilk yayınlandığında 52 kişi tarafından imzalandı. Çavuştan binbaşıya kadar yedek askerler; paraşütçü ve zırhlı savaş birliklerinden, hava ve deniz kuvvetleriyle Golan, Givati, Nahal taburlarına kadar isimleri açıkça belirlenen bu ilk grubun ardından, bildiriyi imzalayanların sayısı bugün için 500'ü geçmiştir.

İsrail Savunma Güçleri'nin yedek savaş birliklerinden subay ve askerler olarak, yetiştirildiğimiz Siyonizm anlayışıyla, İsrail devletinin savunmasında her zaman ön cephelerde, zor ya da kolay her türlü görevi yerine getiren öncü birliklerde savaştık.

Her yıl ülkemiz adına birkaç hafta süreyle, her türlü bedeli göze alarak, savaş birlikleri içinde görev yaptık. Ancak, işgal topraklarında devletin güvenliğinin korunmasıyla hiçbir ilgisi olmayan emir ve talimatlar alıyoruz. Bu emir ve talimatların, Filistin halkı üzerinde bir egemenlik kurmaktan başka hiçbir amacı yoktur.

İşgal operasyonunun her iki tarafta ne kadar çok kan dökülmesine neden olduğunu gören bizler,

Aldığımız emirlerin bu ülkede edindiğimiz her türlü değeri yıktığını gören bizler,

İşgal operasyonunun bedelinin İsrail Savunma Güçleri'nin imajını sarsan ve tümüyle İsrail toplumunu çökerten bir hareket olduğuna inanan bizler,

Bu toprakların İsrail'e ait olmadığının ve eninde sonunda bu toprakları terk etmek zorunda kalacağımızın bilincinde olan bizler,

Artık yerleşim bölgelerinin refahı adına savaşmayacağımızı bildiririz. Yeşil Hattın (İsrail'in 1967 öncesi sınırı) ötesinde egemenlik, baskı, açlık ve aşağılama amacına hizmet etmeyeceğiz.

Burada, İsrail Savunma Güçleri'nde, sadece İsrail devletinin savunması uğruna görev yapacağımızı; *işgal ve baskının bu amaca hizmet etmediğini ve buna katılmayacağımızı* açıkça ifade etmek isteriz.

Büyük 'kara bayrak'

Avner Kochavi

Avner Kochavi, 'Reddetme Cesareti' bildirisini imzalayan bir piyade başçavuşudur.

Bildiriye imza attığımı duyan arkadaşlarım, askerlik görevimi yerine getirmem gerektiği konusunda benimle çok tartıştı. 'Kara Bayrak' kategorisine giren emirleri her zaman için reddetme hakkım olduğunu söylüyorlardı ama bilmedikleri bir şey vardı. İşgal topraklarında ordunun her faaliyeti 'Kara Bayrak' kategorisindeki yasadışı emirler kategorisine giriyordu.

İşgal topraklarında görev yapmış olan her asker, anlatacağım olaya tanık olmuştur. Bir Filistin ailesinin evi üzerine kurulmuş gözetleme karakolu tam anlamıyla 'Kara Bayrak' kategorisindeki yasadışı uygulamalardan biridir ama ne yazık ki, Hebron yakınlarında Halhul'da böyle bir kulenin yapımında çalıştığımı itiraf etmek zorundayım.

Evin bahçesi dışkı ve tuvalet kağıtlarıyla doluydu, çün-

kü askerler bahçeyi tuvalet olarak kullanıyorlardı. Çatı ise, konserve kutuları ve diğer yiyecek artıklarıyla bir çöplükten farksızdı.

Nöbet saatlerinde askerleri gözetleme kulesine taşıyan zırhlı kamyon, evin önündeki kaldırımı çökertmişti. Her gece sabaha karşı saat iki sularında nöbet değişimi sırasında tüm halkı uyandıran bir gürültü kopuyor, küçük bir bebek korkuyla ağlamaya başlıyordu.

Aileden biriyle merdivenlerde her karşılaştığımda, gözlerinde aynı şeyi görüyordum: Aşağılanmış olmanın ezikliği.

Bu durum, bir 'Kara Bayrak' uygulaması gibi görünmese de, Filistin halkının yaşadığı her yerde halka yapılanlar genel olarak 'Kara Bayrak' uygulamasıdır.

719. Tabur komutanına mektup

Ehud Shem Tov

Ehud Shem Tov 'Reddetme Cesareti' bildirgesini imzalayan bir zırhlı birlik başçavuşudur.

Bir sonraki askerlik görevine katılmayacağımı gerekçeleriyle açıklamak istiyorum.

Son 16 yıldır dönemsel yedek askerliğimi aynı taburda yaptım. Bu süre içinde eğitim ya da savaş birliklerinde atandığım her görevi yerine getirdim. Genç bir tıp öğrencisi olarak başladığım askerlik hizmetim boyunca yerel halktan Arap ya da Yahudi pek çok yaralı ve ölü gördüm.

Bugün taburun en kıdemli doktoruyum. İlk acemilik yıllarımda ve daha sonraki yedek hizmetlerim sırasında karşılaştığım zor durumlarda, her zaman hekim yeminime sadık kaldım.

Ancak, işgal topraklarında İsrail hükümetinin ve ordusunun operasyonları benim görüş ve inançlarıma tamamen aykırı gelmeye başlamıştı. Artık yedek kuvvetlerde görevimi sürdürmek istemiyordum. Tekrar ediyorum, tamamen insani ve ahlaki değerler açısından bana aykırı gelen bu operasyonlara katılmak istemeyişimin politik hiçbir yanı yoktu.

Bu bölgede hizmetlerime devam etmem için bir tek nedene sarılmıştım: Çevremdeki benden daha az duyarlı, daha yıkıcı, daha ırkçı, daha acımasız insanları daha ılımlı düşünmeye sevk ederek sakinleştirdiğime inanıyordum. Buradaki varlığımla, Filistinlilerin evlerine baskın yapan, arabalarını ve üstlerini arayan, yollarını kesen askerlerin bu masum insanlara daha insaflı davranmaları için bir denetim sağlıyordum. Göstericilere karşı daha az saldırgan davranıyorlar, sivil halka ateş açmaktan kaçınıyorlardı.

2001 yılı Ağustos-Eylül dönemindeki son görevim bende çok acı bir iz bıraktı. Artık her şeyin değiştiğini ve sandığım gibi bir işlevim kalmadığını görmeye başlamıştım. Tanklar, uçaklar ve helikopterlerle sivil halk bombalanıyor, askerler sivil halka sonuna kadar eziyet ediyor, baskın yaptıkları evleri talan ediyorlardı... Oysa hepsi, bütün bunları çok daha ılımlı bir şekilde yapabileceklerini biliyordu.

Son görevim sırasında yaşanan birkaç olayı burada sizlere aktarmak istiyorum. Bunlar, karar vermemi sağlayan, bir asker ve bir hekim olarak orduda yetiştirilirken, bana verilen değerlere bağlı kalarak görev yapmanın imkansızlaştığını gösteren olaylardır.

1. Olay

İkinci günümdü. Tapuah kavşağındaki bir olay için ambulans çağrıldı. Tabur doktoru ve üç tıp öğrencisi zırhlı ambulansa bindik ve yola koyulduk. Araç çok ağır olduğu için

yavaş gidiyordu. İsrail yerleşimcilerine ait bir başka ambulans ve bazı askeri araçlar önümüze geçiyordu. Olay yerine geldiğimizde, Yahudi yerleşimcilerin bir Kızılay ambulansıyla birkaç Filistin aracına saldırmış olduğunu gördük. Sürücü kontrolünü kaybetmiş, araç yol kenarına devrilmişti. Dört Arap yararlı halde caddede yatıyordu. Etrafta askeri araçlar, yüksek rütbeli subaylar, albay ve generallerle askeri doktorlar olmasına rağmen kimse yaralıların başında değildi. Yaralılardan birinin durumu çok ağırdı ve acil müdahale yapılması gerekiyordu... ancak orada öldü. Olayın basına yansıtılışı, gerçeklere hiç uymuyordu. ('Araplar, Yahudi yerleşimcileri kıstırmak için bir diğer Arap grupla çatışmaya girdi.') Haberlerde İsrail Savunma Güçleri sözcüsünün verdiği bu bilgiler sonradan değiştirildi. O gün doktorların yaralı Arapların fotoğraflarını çekerek aralarında gülüştüklerini gördüm. Bu sahneler ve haberlerde anlatılan yalanlar artık her şeyin çığırından çıktığını gösteriyordu.

2. Olay

Bracha Yahudi yerleşim bölgesinin arkasındaki tepede Nablus kentini izlemek için İsrail Savunma Güçleri'nin bir kulesi vardı. Burada görev yaptığım sırada, her gece tepeden kente doğru rastgele ateş açılıyordu. Bunun nedeni, arada sırada duyulan silah sesleriydi; tek el bile ateş edilse, bizim taraftan otomatik silahlarla karşılık veriliyordu. Amaç karşı tarafı korkutmaktı. Emirler kesindi: Kesintisiz ateş açılacaktı. Aslında bu gereksiz gösteri, karşı tarafı sadece tahrik ediyordu. Olayın anlamsızlığı beni çok şaşırtmıştı ama ardında bir mantık vardı. Bizim tarafta hiç kimse için ölüm tehlikesi yoktu; bize yöneltilen saldırılar etkisiz kalıyordu ama verdiğimiz karşılık son derece vahşiceydi. Düşmana doğrudan zarar vermiyor, çevrede yaşayan sivil halktan masum insanları hedef alıyordu.

3. Olay

Merkez karargahına girişte ve kampı çevreleyen duvarlarda 'Araplara Ölüm!' sloganlarıyla 'Araplara son, teröre son demektir!' şeklinde ırkçı ifadeler vardı. Kamptaki yüksek rütbeli komutanların bütün bunlara kayıtsızlığı beni şaşırtan bir diğer olaydı. Yedek askerlik dönemlerimdeki 'temizleme' görevimizi hatırlıyorum. İlk intifada sırasındaydı, Filistin mülteci kamplarındaki sivil halka baskın yaparak gece yarısı insanları yataklarından kaldırıyor ve Filistin Kurtuluş Örgütü ya da Yahudiler tarafından yazılan her türlü kışkırtıcı yazıyı ve ilanı temizlettiriyorduk. İki taraf için de bu tür kışkırtıcı sloganları temizliyorduk. Şimdi kendi kendime soruyorum: Bu emirleri veren kumandanlar şimdi nerede diyorum? Kendi karargahlarında bu yazıları neden görmezden geliyorlar?

Orduda görev yapmayı reddedişim, hem bir asker hem de bir hekim olarak değerlerime saygımdandır; bir sivil olarak politik görüşlerimin bu kararımla hiçbir ilgisi yoktur. İşgal topraklarındaki İsrail Savunma Güçleri, -doğrudan ya da dolaylı olarak- masum Filistin halkına sonsuz bir eziyet çektiriyor. Yaralılarla kimse ilgilenmiyor, ambulansların yolu kesiliyor, doktorların acil olaylara yetişmesine engel olunuyor, hastaneler bombalanıyor, su ve elektrik kesintileri sağlıklı ya da sağlıksız herkesi bezdiriyor. Sayılamayacak kadar çok haksızlık yapılıyor.

Hekim yeminim ve geçmişte orduda edindiğim bazı temel değerlerle bu haksızlıkların hiçbiri bağdaşmıyor.

Bütün bu olanları göz önünde bulundurduğumda, bir sonraki görevim için taburuma asla katılamayacağımı artık çok iyi biliyorum.

Üç masum sivil öldürdüm

İdan Kaspari

Golani Tugayı'nda başçavuş olan İdan Kaspari, 'Reddetme Cesareti' bildirgesine imza atan askerlerden biridir.

1983 yılı Temmuz'unda tam üç sivil öldürdüm. Elli yaşlarının üstünde, silahsız insanlardı. Hiçbir suçları olmayan, işgal altında yaşayan masum insanlardı. İşgal askerlerinin 'keyfi' hareketleriyle rastgele ölen insanlardı. İnsan sayılmamaktan dolayı ölüyorlardı. Onların yaşamının hiçbir önemi yoktu; onlar aşağılanan ikinci sınıf yaratıklardı. Ben ve silah arkadaşlarım bu üç kişiyi kasıtlı olarak öldürmedik ama ölmüş olmalarına pek de aldırmadık. Tanımadığımız üç insanın yaşamları bizi ilgilendirmezdi. Çocukları mı vardı, borç harç zorla bir evleri mi olmuştu, geriye kalan aileleri ne yapacaktı? Hiç düşünmeden, gözümüzü kırpmadan öldürmüştük işte. Karınca ezer gibi.

Söylememe gerek yok: Hiçbirimiz bunun bedelini ödemedik. Hiçbir soruşturma açılmadı. Sadece on dakika süren bir ifade verdik. Olay sakin bir Lübnan köyü olan Suq al Gharb'da yaşandı. İsrail'in kuzey sınırlarında terörist avına çıkmış bir birliğin askerleriydik. Başımızda savaş kahramanı ve terörle savaş konusunda uzman bir lider vardı. Adı, Ariel Şaron'du. On dokuz yıl sonra, terör ve imha gücü halen başımızın üstünde kanlı dansını sürdürüyor.

Terör, umudunu yitirmiş insanların son çaresidir; güçsüz ve aşağılanmış insanların, bu dünyadan hiçbir beklentisi kalmamış, gelecekte kendilerine bir yer belirleyemeyen insanların son çaresi. İşgal, insanları bu umutsuzluğa iter ve umutsuz duygular terörü besler. İsrail son yıllarda kendini bu işgalle tanımlamış, özdeşleştirmiştir. Kendi ya-

rattığı umutsuzluğun, terör şeklinde geri dönüşüne karşı boşuna bir savaşla kendi adını lekelemiştir.

İşgal, huzursuz ruhlar gibi bizim de peşimizi bırakmayacak; yaşamımızı tehdit eden, giderek bedenimizi ele geçiren zehirli hücreler gibi bizi sarıverecek. Bizim dürtümüz nefrettir. Filistin'le bir kan gölünde sonsuz bir savaş içindeyiz. İşgal topraklarında görev yapmayı reddettiğimi var gücümle haykırıyorum: Artık yeter! Milyonlarca insanın her gün aşağılanmasına 'yeter' diyorum. Şiddet eğilimli, dizginlenemez fanatiklerin bu çılgınlığına 'yeter' diyorum. Ahlak, din, insanlık ilkelerini hiçe sayan bu egemenlik hırsına 'yeter' diyorum.

Gözleri dönmüş bu fanatikler için insan hayatının hiçbir değeri yok. Yaşam, onlar için hiçbir anlam taşımıyor. Sömürgeci yerleşimciler, vahşi hayvanlardan farksız bir yırtıcılık ve bencillik içinde ülke güvenliği adına palavralar sıkıyor; Siyonizmin, Museviliğin ardına sığınıyorlar. Onların yalanları baba oğul, ana çocuk, sayısız masum insanın sebepsiz ölümüne yol açıyor. Dünyanın yüzde 80'i İsrail'i Yeşil Hat sınırlarıyla tanımışken, artık bu gezegende hiçbir ülke 1967 sonrası işgal topraklarını İsrail'e mal etmeyecektir. Birleşmiş Milletler üyelerinden İsrail'i destekleyen tek ülke olan Micronesia (ufacık bir Pasifik Adası) bile İsrail'i yeni sınırlarıyla kabul etmeyecektir.

1967'deki İsrail işgalinden sonra kurulan Yahudi yerleşim bölgesi *Elon Moreh* ile 1930'larda İngiltere mandası altında kurulan Yahudi yerleşim bölgesi *Hanita* çok farklı amaçlarla kurulmuştur. İki bölgenin birbirinden farklı olmadığını söylemek büyük bir yalandır; bir aldatmacadır. *Hanita*, hiçbir şeyleri kalmamış Yahudiler için bir yerleşim yeri olmuştur. *Elon Moreh* ise, güçlü bir devleti arkalarına almış açgözlü sömürgecilerin işgal ettiği bir yerleşim böl-

gesidir ve göz koydukları bu bölge için her şeyi yok etmeyi göze almış insanların merhametsizliğine terk edilmiş bir bölgedir.

Bizim reddediş eylemimiz, evlerini terk eden bu yerleşimcilerin reddedişine benzetilebilir mi? Asla! Bir eylemin ardında yatan nedenler, eylemin kendisi kadar önem ve anlam taşır. Bizim eylemimiz insan hayatına değer verdiğimizin bir ifadesidir. İnsan hayatı her şeyin üstündedir ve bir insanın yaşamı, onuru ve saygınlığıyla vardır. Yerleşimcilerin tek önem verdiği şey topraktır; karşı tarafın ezilmesiyle kazanılan bir toprak. Bu, metafizik bir iddiadır ama inanç kişiseldir. Yaşamak, bu dünyada sarılabileceğimiz tek değerdir.

Tabii, bir yandan herkesin ağzında dolaşan saçmalıklara da cevap vermek gerekir. Orduyu reddetmek, demokratik değildir; bu reddediş politik amaçlarla kışkırtılmaktadır. Bunlara verilecek cevabımız şudur:

a) Demokrasi sadece çoğunluğun yönetimi değildir; bu, bir demokraside en az önemsenen koşuldur. İşgal ve baskı yönetimi demokratik değildir; demokrasiye aykırı olan, demokrasiyi hiçe sayan budur. Çoğunluğun diktatörlük yanlısı olması demokrasi değildir! Demokrasi, her şeyden önce demokratik bir kültürle vardır; işgal bu kültürün karşı tezidir.

b) İşgal operasyonunda yer aldığınız anda, bu eylemin bir parçası olursunuz. İşgale karşı çıkmanın tek yolu, işgalin bir parçası olmayı reddetmektir.

c) Politika, yaşam ve ölüm sorunundan kaçamaz. Verdiğimiz her karar politik bir karar sayılabilir; retçiler, kuşkusuz politik bir örgüttür. Ama bir parti değildir. Ne yazık ki, gazeteciler bunu bile ayırt edemeyecek kadar bilinçsiz.

3 Temmuz 1998'de ilk kızımız doğdu. İlk anda, bu tarihin anlamı üzerinde hiç düşünmemiştim, ama askerliğim sırasında tuttuğum günlükte ilginç bir rastlantı dikkatimi çekti. Kızımın doğum günü tam olarak üç Filistinliyi öldürdüğüm tarihti. On beş yıl sonra bu üç yaşamın karşılığında ben bir çocuk sahibi olmuştum. Kızımın hayatı benim için her şeyden önemli. Onun yaşamı adına, yeryüzünde ölümlere engel olmak için elimden gelen her şeyi yapmak zorundayım. Bir insanın ve tüm insanların yaşamı için. İşgal ordusunda savaşmayı, insan yaşamına ufacık da olsa bir katkıda bulunabilmek amacıyla reddediyorum. Yaşam çok kutsal bir değerdir, bunun dışında her şey bir spekülasyondur. İnsan sadece yaşam için mücadele etmelidir. Bir insanın ve tüm insanların yaşamı için. Ölüm orduları kör bir inançla aşılanmıştır, yaşam orduları ise bilinçle.

Yok olan bir düş

Omry Yeshurun

Hayfa yakınındaki Yagur Kibbutzu'nda yaşayan, zırhlı birlik teğmenlerinden Yeshurun, Yesh Gvul bildirilerine ve 'Reddetme Cesareti' adıyla yayınlanan bildirgeye imza attı.

Tam 25 yıl bir rüyada yaşadım. Kendimi, İsrail devletini düşmanlarına karşı savunan cesur bir asker olarak gördüğüm çok güzel bir rüyaydı. Her şey çok netti -kötüler ve iyiler karşılıklı durmuştu. Biz iyilerin tarafındaydık. Hiçbir soru sormadan görevimi yerine getiriyordum. Rüyamda saygın ve onurlu bir insan olarak ödüllendirilmiş, hatta subay rütbesine yükselmiştim.

Derken, işgal topraklarına gönderildim. Rüyam burada biraz bulanıklaşmıştı. 'Sınır'ı aşarak aç ailelerine yiyecek bulabilmek amacıyla kaçan Filistinli işçileri avlamak o ka-

dar büyük bir cesaret gerektirmiyordu. Yine de rüyamda onları avlıyordum, görevimi en iyi şekilde yapmam isteniyordu. Gecenin karanlığında Filistinlilerin evlerine giriyordum ve çocuklarını Shabak Güvenlik Polisi'ne götürüyordum. O insanların rüyaları bambaşka bir konuydu, onların rüyalarında neler gördüklerini bilmek istemiyordum. Sadece kendi rüyam devam ediyordu, hatta dönemsel askerliğimi bitirdiğimde de devam ediyordu.

Bir gece rüyamda, yatağından kaldırıp Shabak polisine teslim ettiğim çocuklardan birini görüm. Para'a'daki hapishaneye kadar, yol boyunca altına çişini etti ve durmadan ağladı. Ertesi sabah, o çocuğun nerede olduğunu çok merak ettim. İçimden bir ses, bunun için geç kaldığımı söylüyordu. Onun başına neler gelebileceğini çok önceden düşünmem gerekirdi. Artık İsrail Savunma Güçleri'ne karşı elinde silahıyla savaşıyor olmalıydı; belki de bir intihar bombasıyla kendini havaya uçurmuştu. Bunda benim de bir rolüm olmuş muydu? İşte o anda rüyamdan uyandım.

İsrail, Ortadoğu'nun en güçlü devleti olarak, bir avuç çocuğun ellerinde taşlarla bu devleti yok edeceğinden korkuyor. Bu korku artık öyle bir boyuta geldi ki, bir İsrailli olarak aynaya bakmaya bile korkuyoruz. İnsanlık tarihinin en korkunç rejimlerini bile geçtik. Masum insanların evlerine baskın yapmak için askerlerini görevlendiren bir devlet, kan dökülmesi için emirler veren bir devlet olarak ölüme davetiye çıkarıyoruz. Bu devlet, askerlerini ölmeye ve öldürmeye göndererek 'ölmek ve öldürmek' politikasını ayakta tutuyor.

Artık bu işlenen suçların bir parçası olmayacağım. Kendi devletimin yok oluşuna hizmet etmeyeceğim. Artık işgale yeter diyorum!

İnsanlar arasındaki en büyük bölünme 'Evet' ve 'Hayır' diyenler arasındadır. Burada 'Hayır' diyenler kutsanmış insanlardır ve cennetin krallığını geri getirecek olan onlardır.

İşgal: Her iki halk üzerindeki lanet

Bu Yesh Gvul bildirisi, Ocak 2002'de Ha'aretz gazetesinde paralı bastırılmıştır.

İşgal, Filistin halkına baskı, aşağılanma, yoksulluk ve umutsuzluk getirdi.

Bizlere ise, ahlaki değerlerin ve ekonominin çöküşüyle birlikte yoksullaşan insanların acı çığlıklarını getirdi.

Terör, suikast ve masum insanların katliyle, anlamsız bir savaş için her iki halkın kanı dökülüyor.

İsrail ordusu işgal operasyonuyla savunmasız bir sivil halka savaş açmış durumdadır ve yasal olmayan eylemlerini sistematik bir şekilde sürdürmektedir. Ordu, hem İsrail yasalarına hem de uluslararası hukuka aykırı eylemlerle askerlerini suça itmektedir. Filistin'deki sokağa çıkma yasağı uygulamaları, yolların tutulması ve insanların üstlerinin aranması, zincirleme saldırılara neden olan bir nefret yaymaktadır. **İşgal şiddettir ve terörizmi besler.**

İsrail Savunma Güçleri, işgal topraklarındaki yerleşim bölgelerini savunan bir ordu olmuş, esas amacı olan ülkesini savunma ilkesini unutmuştur. Sağlık, eğitim, refah ve altyapı gibi temel ekonomik ve sosyal gereksinmeleri çökerterek işgali sürdürmektedir. İşgalin durdurulması, tüm bunların geri kazanılması olacaktır. **Ekonomik ve sosyal canlanma, askerlik hizmetinin süresini azaltacak ve yedek güçlerin yükünü hafifletecektir.**

Kadın ve erkek bütün askerler kulak versin!

İnsanların evlerini barklarını yıkmak, hareket özgürlüklerini kısıtlamak, geçim kaynaklarını ellerinden almak, sivil halka ateş açmak, yiyecek ve sağlık malzemelerinden insanları yoksun bırakmak tümüyle ahlak dışı ve yasadışıdır.

Bu eylemlerin bir parçası olmayı reddedin!

İntifadadan bu yana, yüzlerce İsrail askeri işgal topraklarında görev yapmayı reddetti. Retçiler, yanlarında kendilerini destekleyen ve onlara yardım eden bizleri buldu.

27 Ocak Pazar günü, her bölgeden tüm Yesh Gvul üyeleri, askerlik çağına gelmiş gençlere ve askerlere yeni bir el ilanı dağıtacaktır. Bu kampanyamızda yer almak isteyenlerin bizimle temasa geçmesi rica olunur.

İŞGALE SON VERİN!
KAN DÖKMEYE SON VERİN!
ASKERLİĞİ KISALTIN!

Bin retçinin bayramı

Bu ilan Nisan 2002'de, İsrail Çocukları'nın Mısır köleliğinden kurtuluşunun kutlandığı Pesach Bayramı öncesinde Yesh Gvul tarafından yayınlandı.

Çeşitli ilahi ve dualarla kölelik ve özgürlüğün anıldığı bayramda, askeri hapishaneye bakan tepede düzenlenen kutlamalara ülkenin dört bir tarafından geniş bir katılım oldu.

2 Nisan 2002 Salı gününe rastlayan Özgürlük Bayramı'nda, Atlit 6. Askeri Hapishanesi'ne bakan tepede, başka insanların özgürlüğü uğruna kendi özgürlüklerinden vazgeçerek hapis yatan retçilerle dayanışmak üzere bir tören yapılacaktır.

'Bin Retçi' adıyla anılacak bu tören, işgal topraklarında savaşmayı reddeden ya da bu topraklara atandıkları takdirde askerlik görevini reddetmeye yemin eden İsrailllilerin sayısının dört haneli rakamlara ulaşmasını kutlamak üzere düzenlenmiştir.

Tüm reddeden ve reddedecek olan asıl ve yedek askerlerimizi Atlit'e davet ederek, 'dört kadeh şarap kutlamalarına' katılmalarını bekliyoruz.

Tören, bu akşamki bayram yemeğine katılmak üzere evlerinize vaktinde dönebilmeniz için, öğleden sonra erken saatlerde yapılacaktır.

Dünya üzerindeki diğer dostlarımızı, kendi ülkelerinde düzenleyecekleri törenlerle bize katılmaya davet ediyoruz!

İsrail ordusu bize Arapları taciz etmemizi söylüyor!

İshai Sgi

Yedek topçu teğmeni İshai Sgi, işgal topraklarında görev yapmayı reddettiği için 26 günlük hapis cezasına çarptırıldı. Serbest bırakıldıktan sonra Yesh Gvul üyelerinden Rum Rahat ile birlikte bir ABD turuna çıkarak askerliği reddetme nedenlerini bu ülkedeki insanlara duyurdu.

Aralık ayındaki yedek hizmetim sırasında kendi gözlerimle akıl almaz bir adaletsizliğe tanık oldum. İSG askerlerinin koyu tenli, Arapça konuşan herkese istisnasız eziyet ettiklerini gördüm. Bütün bunlardan sonra işgal topraklarında askerliğime devam edemeyeceğime karar verdim.

Daha önceki askerlik dönemimde ve hapishanede yattığım sürede, nöbetçi devriyelerin Arap manavların tezgahlarından ya da meyve bahçelerinden istedikleri kadar meyveye el koyup stokladıklarını duymuştum. Arap halkı bu durum karşısında sesini bile çıkaramıyor, sadece dövülmediği ve vurulmadığı için şükrediyordu.

İşte ordunun bize öğrettiği buydu. Bir Arap'a her şeyi yapabilirsiniz; hiçbir saygı, ahlak kuralı, insanca davranış söz konusu değildir. Sıradan günlük olay haline gelmiş bu tacizler İsrail medyasına hiç yansımaz. Ancak, ordunun bu emirlerinden sonra, İsrailli bir vatandaşın Arapça konuştuğu için bir markette dayak yemesine hiç şaşmamak gerekir.

İşgal topraklarına ilk atandığımda, görevimi reddettim ancak, yerime bir başkası atanana kadar geçici olarak bölgede kalacağımı ve bundan sonraki dönem için yoklama yaptırmayacağımı bildirdim.

Ordudaki ilk eğitimimde, çocukluğumdan beri edindiğim değerlere aykırı hiçbir şey hissetmemiştim. İlkelerim ve inançlarım çerçevesinde hareket ettiğimi sanıyordum. Şimdi, en başından bu görevleri reddetmediğim için pişmanım. Ordunun doktrinleriyle yaptığım her şeyin ne kadar yanlış olduğunu ancak görebiliyorum. Şu anda İsrail askerlerinin yaptığı her şeyi yanlış buluyorum.

Hapisteyken, askerlik görevimi yedek bölüğümde tamamlamak için bir başvuruda bulunmuştum. Bölükteki diğer askerleri 'ahlaki açıdan etkileyeceğim' gerekçesiyle bölüğüme geri dönmemi istemediklerini söylediler.

Kara bayrak

İtai Haviv

'Reddetme Cesareti' bildirgesini imzalayanlardan topçu yüzbaşı İtai Haviv, 14 Mart 2002 tarihinde 21 günlük hapis cezasına çarptırıldı.

İsrail Savunma Güçleri savaşçı birlikleriyle Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde bulundum. Bazen yaşamak için öldürmek gerektiğini bilmeyecek kadar saf biri değilim. İsrail devletini savunmak adına, bize taş atan çocukları da kovaladığım oldu. Mülteci kamplarında devriye gezdim, sabahın erken saatlerinde Filistinli köylülerin evlerini basıp döşeklerin altında basılı propaganda malzemeleri aradım. İnsanları yataklarından kaldırıp duvarlardaki sloganları temizlemeleri için süngümle itekledim. Sokağa çıkma yasağı uygulamalarında, üzerlerini aradığım insanların kimlik kartlarına el koydum. Filistin bayraklarını direklerinden söktüm. Cipimin arkasında kelepçeli insanları kamplara taşıdım. Ayaklanan halka ateş açtım. Gazze'nin ana caddele-

rinden birindeki pastanenin damına kurduğumuz gözetleme kulesinde nöbet tuttum. İşgalin gereği olan her şeyi yaptım. Tam otuz beş yıl, her gün, her saat.

Savaştan başka seçeneğimiz olmadığını düşünüyordum. Bu barış girişiminde her taşın altını kaldırmıştık doğrusu.

100'den fazla yerleşim yeri kurmuş, 200 bin İsrailli yerleşimciyi bu bölgelere taşımıştık. Kaybettiğimiz askerler olmuştu. Çocuklar, kadınlar, anneler... hepsi İsrail devletinin güvenliği için ölmüştü. Barış için. Bir sonraki intihar saldırısına engel olmak için. Tam otuz beş yıl, bir kara bayrağın altında savaştık ve gerçeği göremedik.

Ama artık değil.

Asker, her şey senin elinde!

Yesh Gvul tarafından 2002 yılı yaz aylarında İsrail Savunma Güçleri askerlerine dağıtılan bir el ilanı.

ASKER
Hepimiz ülkemizi savunmak istiyoruz.
Hepimiz terörizmden usandık.
Hepimiz barış istiyoruz.
Ama kan dökmeye bir son vermek için ne yapıyoruz?

1967 yılından bu yana, İsrail 3,5 milyon Filistinlinin yaşama hakkını elinden alarak bu insanları kendi topraklarında bir baskı rejimiyle yönetmektedir.

Bu işgal rejimi, İsrail'in güvenliğini daha çok tehlikeye sokmuş, tek tek vatandaşlarının hayatını tehdit eden bir uygulama olmuştur. Sizin hayatınız da dahil!

ASKER, her şey senin elinde!

Askerlik görevin boyunca devlet güvenliğini korumak adına ne yaptığını bir düşün. Bu yaptıklarının sadece Filistinli komşularımızla aramızdaki düşmanlığı ve şiddeti körüklediğini görmüyor musun?

ŞİDDETİ SEN DURDURABİLİRSİN!
Savunma uzmanları bile, terörizme askeri bir çözüm getirilemeyeceği konusunda hemfikir. Bu konuyla ilgili olarak, 19 Aralık 2001 tarihli *Ha'areız* gazetesinde üst düzey bir yetkilinin şu sözleri yer aldı: "Son bir yıldır aldığımız tüm önlemler, okyanusların suyunu boşaltmaya çalışmak kadar boştu."

Eski Shabak Güvenlik Polis Şefi Ami Ayalon ise şunları söylüyor: "Katil liderlerle ideolojiler ölmez."

Asker, bir düşün. Yeryüzünde işgal rejimine karşı koymayacak bir halk var mıdır?

Kendini bir Filistinlinin yerine koy. Acaba yabancı bir yönetime boyun eğer miydin?

Bugünkü intifada başladığından beri binin üzerinde Filistinli öldü. Bunların çoğu, savaşla hiç ilgisi olmayan silahsız sivil halktan insanlardı. İşgal politikasını sürdürdükçe, onların kanı kadar kendi kanımızı da dökmeyi sürdüreceğiz.

Reddetmenin üç aşaması

İshai Rosen-Zvi

Yedek çavuşlardan Rosen-Zvi Haziran 2001'de baskı operasyonlarına katılmayı reddettiği için iki haftalık hapis cezasına çarptırıldı. O sırada doktorasını yapmakta olan İshai Rosen-Zvi, ret hareketinin ilginç üyelerinden biridir. Ailesi, dini inançları nedeniyle 'Vaat Edilen Topraklar' adına bu savaşın destekçileri olmuş, Ürdün Nehri'nin kıyılarını İsrail'in toprakları olarak görmüştür. İshai'nin de ailesinin ve gittiği okulun etkisiyle aynı görüşleri benimsemesi beklenirdi; dini ve askeri eğitim veren, fanatik sağcıların yetiştiği bu tür bir okuldan İsrail-Filistin çatışması konusunda liberal görüşlere sahip bir öğrenci çıkması çok şaşırtıcıdır. Aşağıdaki yazısından da anlaşılacağı gibi, İshai Rosen-Zvi bu kalıbın dışına çıkmıştır:

Birinci raunt

'Seni egoist seni! Ya arkadaşların ne yapıyor? Birilerinin bu işi yapması gerek, öyle değil mi? Senin yapman daha doğru olmaz mı?'

Burada, aydınlığa kavuşturulması gereken bir tuzak var. Bu tartışmada işgal eyleminden hiç bahsedilmez; işgal, konu dışıdır. Burada yerine getirilmesi gereken bir görev vardır ve bunu birilerinin yapması gerekmektedir; daha duyarlı ya da daha duyarsız bir şekilde, daha doğru ya da daha yanlış bir şekilde. Yine de yapılması gereklidir.

Öte yandan, hiç yapılmaması gereken şeyler vardır; bunların duyarlı ya da duyarsız, doğru ya da yanlış şekilde yapılması söz konusu değildir. Hiçbir şekilde yapılmamalıdır.

Pek çok kötülük, aslında kötüler tarafından yapılmıyor olabilir; tam tersine, yüksek ilkelere sahip insanlar tarafından yapılan kötülükler de var. Filistin'de yoldan geçen herkesi sebepsiz yere dövmeyen, onlara küfredip aç susuz bırakmayan ve bu tür kasıtlarla davranmayanlar da var. Onlar sadece yolları tutarlar ve aynı amaca hizmet etmiş olurlar. İlk intifada sırasında Gazze, Tulkarem ve Nablus'ta bulundum. Maalesef, iki yıl öncesinde de Cenin'deydim. Kötülükler o kadar açıktı ki... ortada korkunç hiçbir şey yoktu. Ölü bebekler filan görmüyorduk. Sadece günlük olaylar devam ediyordu; güvenlik adına baskınlar yapmak, evlerin damına gözetleme kuleleri kurmak, meyve ağaçlarını kesip kökünden söküp atmak gibi şeyler. Bir ordunun yerel halkın elinden her şeyini alıp o halka yaşama hakkı tanımaması, kimliksiz ve kişiliksiz bırakması gibi durumlar alışılmış bir şekilde sürüp gidiyordu. Ama en korkuncu yolları kesmekti, çünkü burada kötülük hiç görünmez bile. Sadece yolu kesilen insanlar geldikleri yere

geri dönerler. Köylerinden ayrılmalarına izin verilmez. Evlerinden kıpırdayamazlar. Bir emirle binlercesi tutuklanır. Günlük işlerine gidemezler, günlük hayatlarını yaşayamazlar.

Bütün bunları yapanlar, kötüler değildir; kötülerin kendi yöntemleri vardır. Araplara kötü davranmaktan zevk alan, küfreden, dayak atan, sebepsiz yere onları vuran kötü insanlar başkadır. İyi solcuların yaptığı kötülükler, şeffaf kötülükler, işgal gerekçesiyle yapılan kötülüklerdir. Eğer işgal topraklarındaysanız, bunları yapmanız kaçınılmazdır.

İntifada sizi haklı çıkarır. İşgali şeffaflaştırmak, unutulmasına izin vermemek, İsraillilerin (yani İsrailli Yahudilerin) ateş kesildiği an her şeyi unutmasına izin vermemek gerekir. Yerleşimciler için bir şey gerekmez; onlar işgal ruhunu bir an bile unutmazlar. Bu, onların içine işlemiştir. Sorun solcu olanlardır. Onlar işgal zihniyetinden hoşlanmadıkları için her an unutabilirler.

Tüm bu konuşmalarımla dönüp dolaşıp aynı noktaya geliyorum ve bu beni şaşırtıyor: İşgal son derece şeffaf, kendi kendini açıklayan bir olay. Tüm tartışmaları yutuyor. Bütün bunları Filistinlilerin 'aniden bize savaş açtığı' şeklinde yorumlamak, olup bitene kayıtsız kalmaktır. 'Görevimiz yerleşimcileri korumak ve kendimizi savunmaktır' demek inanılmazdır. Koskocaman şehirler, köyler ve yüz binlerce insan yok oluyor. Otuz kırk yıl işgal altında kalmış, hakları ellerinden alınmış, hayatları beş para etmez insanlardan hiçbir iz kalmıyor. İşte şeffaflık budur. Sanki buralarda hiçbir işgal olmamış, hiçbir direniş gösterilmemiş ve sanki bu tür bir direnişin sonunda hiç zafer kazanılmamış gibi. Sanki biz de Mars'tan gelmişiz gibi.

İkinci raunt

Ya herkes bu savaşı reddederse? Bu soru, hasta olduğunuz halde antibiyotiğinizi almamaya benzer. Sizin için başkalarının ilaç almasını beklersiniz.

Bir an gelir, gerçekler ağır basar. Kim ne derse desin, kendi davranışlarınızı kendi gerçeği içinde görürsünüz. Varsayımlar geçersiz kalır. 2001 Haziran döneminde retçiler sadece yüz kişiydi; çok etkili bir rakam değil. Eğer üç yüz ya da beş yüz kişi olsaydı -bu savaş gerçek bir tehdit halini almadan- eylem etkili olabilirdi. O zaman, tepelerde birileri megalomanca bir savaş uğruna, onlara körü körüne hizmet edecek bir ordu kalmadığını belki fark edebilirlerdi. Bu lanet işgale giden yol belki tıkanırdı. Lübnan Savaşında retçiler yeterli bir sayıya ulaşabilseydi, on yıl önce her şey bitmiş olacaktı. İlk intifada başladığında bile bu sayı yeterli bir düzeye ulaşsaydı, işgal hiç değilse o sıralarda engellenebilecekti.

Üçüncü raunt

'Şaka değil, savaştayız.'

Bir savaşta iki taraf vardır, iki taraf arasında bir denge vardır ve savaş ancak savaş meydanında kazanılır. Bu, bizim yaptığımız bir savaş değil. Dolayısıyla, askeri bir karar gerektirmez. Karşı tarafta bir ayaklanma söz konusudur; işgale karşı, kısmen silahlı bir ayaklanma. Bu ayaklanmanın aldığı şekle bakılacak olursa, giderek şiddetleneceği açıktır. Bu durumda, bir çocuk bile İsrail için bir zafer umudu olmadığını görebilir.

Savaş değil, işgal. Peki, bunun nasıl bir sonu olacağını düşündünüz acaba? İyi niyetle, Yahudilerin insani yanıyla mı sonuçlanacağını düşünüyorsunuz? 1988 öncesinde Gazze ve Tulkarem'in neşeli pazar yerlerinde kim meyve

çalmayı aklına getirebilirdi? Hangi Yahudi, bir Arap'a bu kadar tepeden bakardı?

Eğer bu bir savaşsa, amacı nedir? Savaş denince ahlaki değerlerin çökmesi mi gerekir? Hangi noktada insanlar savaşa karşı çıkar? Lübnan Savaşı askerlere Beyrut'u bombalama hakkını mı veriyordu? Binlerce köylüyü yerinden etme hakkını mı veriyordu? Ahlaki değerler ne zaman bunun üstüne çıkacak? Siz istediğinizde mi? Barış ve huzur ne zaman geri gelecek?

Yesh Gvul'un Retçiler İçin Hayatta Kalma Paketi

2002 yılı başlarında yayınlanan *Retçiler İçin Hayatta Kalma Paketi*, örgütün en önemli girişimlerinden biri olmuştur. İdeolojik ve politik amaçlardan uzak, tamamen retçiler olgusunu açıklayan 16 sayfalık bu broşür, henüz kararsız askerleri teşvik etmeyi hedefliyordu. Hapis cezasının yarattığı korku ve endişeyi bertaraf ederken, başlıca amaçlarından biri de askerleri bilgilendirmekti.

Broşürde, retçi askerler, öncelikle birliklerine dilekçelerini göndermeleri konusunda bilgilendirilmiş, asker kaçağı sayılmamaları için görev tarihinde birliklerine teslim olmaları için uyarılmışlardır. Herhangi bir şekilde disiplin cezasına çarptırılanların en yakın kumandanlığa başvurmaları önerilmiştir, çünkü kumandanlığın kısa bir hapis cezasından daha ağır bir ceza verme yetkisi yoktur. Broşürde şöyle bir uyarı da yer almıştır: '*Ancak, politik görüşlerinize yakın subaylar daha ağır cezalar uygulayacaktır.*'

Hapis süresince maaşları kesilen askerlerin Yesh Gvul aile yardımlaşma fonuna başvurabilecekleri gibi, ailelerine moral ve psikolojik destek verileceği garanti edilmiştir. Askeri hapishanelerde, retçilerin diğer tutuklular ya da gardiyanlar tarafından hiçbir şekilde taciz edilmediği anlatılmış ve '*Tüm üyelerimiz sadece saygı gördüklerini bildirmişlerdir*' şeklinde güven verici bir ifade kullanılmıştır.

Hapishane koşulları anlatılmış ve görev seçimi gibi konularda bilgi verilmiştir. Her türlü kitap, dergi ve gazeteyi okuyabilecekleri gibi boş zamanlarında üniversite vizelerine hazırlanmak üzere ders çalışabilecekleri bir ortam bulacaklarından söz edilmiştir.

Hapishane yemeklerinin asker yemeğinden farklı olmadığı, günde on sigaraya izin verildiği, iyi davranışlarla her on günlük ceza süresinden bir gün düşülerek cezaların kısalabileceği de, hapishane kuralları arasında açıklanmıştır. İyi davranış örnekleri, ziyaret günleri ve saatleri, telefon etme hakkı gibi ayrıntılara kadar bilgi verilmiştir.

'*Hapse atılmak size ağır bir şok gibi gelebilir. Gardiyanlar önce sert tavırlarıyla kendilerini kanıtlamaya çalışır ancak bu en fazla birkaç saat sürer. Diğer tutuklular sizi aralarına alıp hapishane yaşamına alışmanıza yardımcı olacaktır*' şeklindeki açıklamalarla, kararsız bazı askerlerin korku ve endişelerini yenmek için daha önceki tutuklularla temas edebilecekleri adreslere yer verilmiştir.

Bu eylemlerin ve hapis cezalarının halka duyurulması konusunda da, tutukluların Yesh Gvul ile temasa geçmesi önerilirken, adının gizli kalmasını isteyen kişilere saygı gösterileceği de ifade edilmiştir.

Marwan Barghouti amcan mı oluyor?

İtai Ryb

İtai Ryb, Kudüs'teki İbrani Üniversitesi'nde okurken, işgal topraklarında görev yapmayı reddetti ve bir aylık hapis cezasına çarptırıldı. Bu olaydan sonra Yesh Gvul örgütüne katılarak tutuklular komitesinde çalışmaya başladı.

Tugay komutanıyla toplam on dakikalık bir görüşme yaptım. Görüşmemizin ilk iki dakikası içinde işgal topraklarında neden görev yapmayı reddettiğimi anlattım. Beş dakika kadar onun itaat ve ahlak konusundaki üstün görüşlerini dinledim, ardından levazım subayının Peugeot'daki hapishaneye sevk edilmem için belgeleri hazırlamasını bekledim. Hapishaneye giderken yoldaki ekibin sorularını cevapladım. Reddetme nedenlerimi sorduktan sonra, Filistinli politikacılardan Marwan Barghouti'nin amcam olup olmadığını sordular! Derken Nokia telefonumu kaça aldığım hakkında sorulara geçildi. Beni bir an önce 6. Askeri Hapishane'ye teslim edip dönmek için acele ediyorlardı. Tarih 1 Nisan'dı. Şaka gibi.

Filistin sorununu baskıyla çözmekten yana olmadığım için bunlar başıma gelmişti. Aslında beni cezalandırmaya o kadar da meraklı değillerdi, daha çok eylemimi küçümsüyorlardı. Tıpkı bu 'hukuki' işlemler ve beni götürdükleri hapishane gibi. Oysa ben kendimi çok etkili bir şekilde ortaya koyduğumu sanıyordum. Onlar için hepsi bir oyundu. Bir oyun olan görevimden, bir başka oyun olan reddediş oyununa geçiş yapmışım gibi. Tüm bu cezalar sanki yoktu, hapishane bir gerçek değildi -reddedişim de gerçek değildi. Bütün bunlar gibi, işgal de işgal değildi. Böyle bir bakış açısı herkesi rahatlatıyordu. Savaş sona erdiğinde bir aile tartışmasına hazırdılar.

Hapiste vicdanınız kıpırdamaya başlar, kendi kendinizi haklı çıkarmaya çalışmak zorlaşır. Vicdanım benim kim olduğumla ilgilidir. Beytlehem sokaklarında devriye gezmenin ne kadar kolay olacağını da söyleyebilir. Ne yazık ki, benim vicdanım hep aynı şeyi söylüyordu.

Bugün hapishaneden çıkışımdan iki ay sonra, umduğumu bulamadım diyebilirim. Değişmeyen İsrail politikasına karşı duyduğum endişe ve korkuyu hala hissediyorum. Aynı haberleri duymaya devam ediyorum; Lübnan savaşında bir çocukken, ilk intifada sırasında bir delikanlıyken, Güney Lübnan'da bir İsrail askeriyken duyduğum haberlerin aynısını duymaya devam ediyorum. Değişen hiçbir şey yok. Benim reddedişim, her şeyden çok, çözümsüz bir gerçekle uzlaşma çabasıymış.

Bu eylemin önemi ve etkileri konusunda benden çok daha akıllı ve çok daha yaşlı insanlar yazılar yazdılar. Bana sorarsanız, birey olarak savaşı reddetmek, değişime doğru ufacık ama kararlı bir adımdır. Tüm işbirliği çabalarının ve uyumun bir sonucudur. Bizi otuz beş yıldır süregelen işgalin tehlikeli ve kaygan yolundan azıcık da olsa uzaklaştıran bir birliğin göstergesidir. Şu anda kendimizi bir dar boğazda bulduğumuzu görüyorum. Kendi reddediş nedenlerim, Filistin'e yapılan baskılara karşı oluşum, barış çabalarım ya da hapiste başıma neler geldiği gibi konuların ayrıntılarına girmem gereksiz. Ben kendi yolumun barış adına doğru yol olduğunu kanıtladım. Bundan böyle bu yolu izleyeceğimi de. Hapishanenin demir kapılarından içeri girerken, vicdanımın sesine uyarak atabileceğim tek adımın bu olduğunu düşünmüştüm. Çıktığımda, aynı şekilde, işgal ve bununla birlikte gelen duyarsızlık devam ettiği sürece savaşmayı reddetmekte kararlıydım. Bu, insan olarak haklarımı kullanarak ve insan gibi davranarak bir çözüm arayışı için yapabileceğim tek şeydir.

İsrail Savunma Güçleri'ne neden kızgınım?

Ron Gerlitz

Donanma yüzbaşısı Ron Gerlitz, halen California'da bir elektronik firmasında çalışmakta ve 'Reddetme Cesareti' bildirgesine imza atan Yesh Gvul üyesi olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

Nisan 1996'da, Güney Lübnan'daki 'Gazap Üzümleri' operasyonu doruk noktasındaydı ve ben de bir gambot kumandanıydım. Kuzeye doğru günlük devriye görevine çıkmıştık. 'Güvenlik devriyeleri' Lübnan kıyılarının açıklarında operasyonlara başlamıştı. Kıyılar bize aitti, Lübnan abluka altındaydı, görevimiz çok heyecanlıydı. Hepimiz kendimizi müthiş hissediyorduk.

'Görev duygusu'ndan bahsettim mi?

Bize verilen son derece cazip görev şuydu: Lübnan kıyılarını bombalayacaktık. Yollar araçlarla doluydu, halkın çoğu kuzeye doğru kaçmaya çalışıyordu. Biz de, güneye doğru giden araçlara engel olma emrini almıştık ama doğrudan araçlara ateş açmamamız gerekiyordu. (Buraya kadar her şey insanca görünüyordu. Şimdi gerisini dinleyin.)

Bu kadar aracın bulunduğu bir yola ateş ettiğinizde, eninde sonunda bir tanesini vurursunuz. Bunu düşünebilmek için hiç kimsenin balistik uzmanı olması gerekmez. Nitekim, bir gün bir arabaya isabet eden atış ve arabanın içindeki herkesin ölümüyle sonuçlanan bir olay yaşandı. Bu olayın üzerinde fazla durmadık. (Böyle durumlarda 'biz' ifadesine sığınmak en uygunudur.)

İşte, İsrail Savunma Güçleri'ne kızgınlığım bu yüzden.

Çünkü beni, sivil halkın kullandığı bir yolu top ateşine

tutmakla görevlendirmişti. Bu masum insanların tek suçu güneydeki yakınlarını kurtarmaya çalışmaktı, o sırada İsrail, Güney Lübnan'ı bombalama tehditleri savuruyordu. İşte, İsrail Savunma Güçleri'nin beni 'seçeneği olan bu savaşa' göndermesine bunun için kızgınım.

Peki, bu durumda ben ne yaptım? Görevlerimi yerine getirdim. Dahası, bir asker olarak bu görevlerimi istekle yerine getirdim. Kendimi savunmak için söyleyebileceğim tek şey şu olabilir: Komutanımızla bir brifing sırasında, kullandığımız araç gereçlerden şikayet ettim. Aldığım cevap hem rahatsız edici hem de aşağılayıcıydı; hem benim açımdan hem topa tutuğumuz insanlar açısından.

Brifingden sonra bir bombardıman partisine daha katıldım. Heyecanımdan ve hevesimden hiçbir şey eksilmemişti. Adrenalin insanı zehirleyen bir ilaç gibidir, bilirsiniz.

Kendimi bağışlayamadığım şey nedir?

Emirlere itaat etmem değil. O zaman 23 yaşında, İsrail eğitim sisteminin yarattığı gençlerden biriydim. Bir askerdim ve İsrail Savunma (?) Güçleri'nin mitlerinin bir esiriydim. Bütün bunlar 'Hayır' demeyi zorlaştırıyordu.

Emirleri yerine getirmiş olmam konusunda kendimi bağışlıyorum. Sadece, en ufak bir kuşkuya bile düşmemiş olmamı bağışlayamıyorum. Kendimle hiç mi hesaplaşmadım? Masum sivil insanlara ateş açmanın yanlışını hiç mi göremedim? Buna nasıl izin verilebilirdi?

Böyle bir operasyon 'kara bayrak' kapsamına giriyor muydu, girmiyor muydu? Yoksa bayrak koyu gri miydi?

İsrail Savunma Güçleri ya da diğer ordularda, bu 'seçeneği olan' savaşa katılıp kabul edilemeyecek suçlar işleyen sayısız asker arasında ben en geç kalanlardan mıydım?

Kendimle hesaplaşsaydım, yine de kendimi bağışlayabilirdim.

Verilen emirler konusunda bir an tereddüt etseydim, yine de kendimi bağışlayabilirdim. *Görevimin insani ve ahlaki yönünden kuşkulansaydım*, yine de kendimi bağışlayabilirdim.

Ve bütün bu hesaplaşmalarımın bir sonucu olarak görevimi yerine getirmeye karar vererek devam etmiş olsaydım, yine de kendimi bağışlayabilirdim.

Ne yazık ki, en ufak bir kuşku bile duymadım. Bundan dolayı utanıyorum. İşte bu yüzden, kendimi asla bağışlamıyorum.

Bundan ne öğrendin, diye soracak olursanız, yaşadıklarımdan çok önemli bir ders aldığımı söyleyebilirim.

Yaşamı kavrayışımda 'neden-sonuç' ilişkisini karıştırdığımı öğrendim. Davranışlarımın kendi değerlerimle (ya da düşüncelerimle) belirlendiğine inanırdım. 1996 yılı Nisan ayında, geriye dönüp baktığımda, tam tersini görüyorum. Yaptıklarım, değerlerimi ve düşüncelerimi belirlemişti.

Bir kampta sabahtan akşama, insanların gelip geçtiği bir yolu topa tutarsanız, doğru bir şey yaptığınıza inanmaya başlarsınız. Kendinizi haklı çıkarırsınız. Bunu ürkütücü bir şekilde keşfetmiş bulunuyorum. (Daha da ürkütücü olan, sonraki yedek askerlik dönemlerimde de aynı mantığı sürdürmüş olmamdı.)

Sonuç nedir, peki?

Bu satırları yazarken üzerimde İsrail Savunma Güçleri'nin üniforması var. Evet, yedek görevimi yapıyorum ama artık davranışlarımı değerlerimin belirlemesi gerektiğini öğrendim. Bir asker olarak itaat etmeme yükümlülüğümü biliyorum. Bu 'seçeneği olan savaşta' yer almayacağımı da biliyorum. İnsanın yapmaması gereken şeyler olduğunu öğrendim. Bu canavarlığın adı bir şekilde 'güvenlik' gerekçesiyle temize çıkarılıyor, bunu öğrendim. Üstlerime, Gazze Şeridi'nde Filistinlilere karşı donanmanın hiç-

bir harekatına katılmayacağımı resmi olarak bildirmiş bulunuyorum. Bu işgal, benim değerlerime sığmıyor ve demokrasi anlayışıma ters düşüyor. Eğer bundan sonra bir göreve çağırılacak olursam, gitmeyeceğim.

Ya Siyonizm?

Bir yandan, hepimiz İsrail devletinin varlığını kabul edip refahını arzu ediyoruz. Siyonizm olarak adlandırdığımız bir harekete inanıyoruz.

Diğer yandan, ordunun yaptığı her şeyin devlet yararına olduğuna da inanıyoruz. Bu, görev duygusundan kaynaklanıyor olabilir ya da salt inancımızdan.

İşte bu noktada çelişkiye düşüyoruz.

İşgal rejimi güvenliğimizin felaketi olmuştur. İşgalin devam ettirilmesi de ulusal güvenliğimize büyük bir darbe indirmiştir. Bu işgal nedeniyle her gün insanlarımızı toprağa veriyoruz.

İşgal rejimine hizmet, ulusal çıkarlarımızla çelişiyor. Dolayısıyla, anti-Siyonist bir hareket oluyor.

Siyonizm, Yahudi insanına güvenli ve demokratik bir yurt sağlama amacını taşır. Demokratik olmayan bir yolda ilerleyen İsrail devleti, Siyonizm anlayışını uygulamıyor demektir. Filistin halkını ikinci sınıf görerek, 'öteki' sınıf olarak ayırarak tamamen anti-demokratik bir tutum sergiliyor.

Merhametimize kalmış milyonlarca insan... nerede bizim demokratikliğimiz?

Kuşatma, ezme, eziyet, politik tutuklamalar... nerede bizim demokratikliğimiz?

Filistin halkının özgürlük, sağlık ve onuruyla yaşama hakkını elinden almak... nerede bizim demokratikliğimiz?

Bütün bu yapılanlar ahlak ve insanlık dışıdır, dolayısıyla Siyonizm'e karşı işleyen bir mekanizmadır. Son zamanlarda İsrail devletinin, ordusuyla ve ahlak anlayışıyla bir düşüşe geçtiğini düşünmeye başladım. Bu düşüşe engel olmak görevimdir.

İçinde bulunduğumuz bu durumda Siyonizm'in anlamı, işgale katılmayı reddetmektir.

Gazze'nin bombalanışı bir savaş suçudur!

Temmuz 2002'de İsrail savaş uçakları, Gazze'de bir yerleşim bölgesini bombaladı. Amaç, Filistinli bir militanı öldürmekti. Bir tonluk bomba, hedefine ulaştı ama bebekler ve çocuklar da dahil olmak üzere pek çok masum insanın ölümüne yol açtı. Bu korkunç olay, İsrail kamuoyunda huzursuzluklara ve eleştirilere neden oldu. Hükümet sözcüleri bir bombanın boyutları, patlama gücü, düşüşü hakkında teknik tartışmalarla bir oyalamaca tutturdu. Soruşturma komisyonu kuruldu. Bombanın yönünü şaşırmış olduğu şeklinde açıklamalar yapıldı. Bu konuyla ilgili olarak, Yesh Gvul, Ha'aretz gazetesinde olayın ahlaki ve insani yönüne ilişkin bir ilan yayınladı:

Dökülen kanlar olayı açıklarken, 'teknik' ayrıntılara gerek yoktur. (Bombanın boyutları, zamanlaması, mesafe hesapları hepsi boş laf.)

Emri kimin verdiği ve kimin yerine getirdiği, hiçbir kuşkuya yer vermeyecek kadar açıkken, bir soruşturma komisyonuna gerek yoktur.

GAZZE'DEKİ BOMBA OLAYI BİR SAVAŞ SUÇUDUR VE SORUMLULARI YARGILANMALIDIR.

Kararı alan Başbakan **Ariel Şaron**,
Onaylayan Savunma Bakanı **Benyamin Ben Eliezer**,
Öneren Genel Kurmay Başkanı **Moshe Yaalon**,
Emri uygulayan **Hava Filosu Kumandanı**,
Ve bombayı atan **pilot**.

İsrail hukuk sistemi böyle bir görevi yapamıyorsa, sorumlu kişiler uluslararası mahkemelerde cezalandırılmalıdır.

Yesh Gvul, 27 Temmuz 2002 Cumartesi günü,
4. Askeri Hapishane önünde,

HAPİSTE YATAN RETÇİLERLE DAYANIŞMA İÇİN GECE NÖBETİ TUTACAKTIR

İşgal topraklarındaki baskı operasyonuna katılmayı reddedin ve bize katılın! İşgali reddeden İSG askerlerini destekleyin!

KAPANIŞ SÖZLERİMİZ

Generale cevabım

Yigal Bronner

Tel Aviv Üniversitesi'nde Güney Asya Edebiyatı öğretim üyelerinden Bronner, işgal topraklarındaki Filistin halkı için yardımlaşma amacıyla kurulan Ta'ayush üyesidir. Güney Hebron bölgesinde mağarada yaşayan çoban ailelerine yardım kampanyasına öncülük etmiştir.

> Generalim, tankınız güçlü bir araç...
> Ormanları ezer geçer; yüzlerce insanı altına alır.
> Ama tankınızın bir kusuru var
> O da sürücüsü.
> BERTOLT BRECHT, 1938

Sayın General,

'... ülkede uzayan savaş hali ve bunun bir sonucu olarak ihtiyaç duyduğumuz operasyonlar gereği, Horon bölgesindeki görevler için...' şeklindeki askerlik çağrınızı kabul edemeyeceğimi bildirmek isterim.

Seksenli yıllarda Ariel Şaron, işgal topraklarında yerleşimciler için düzinelerce koloni kurdu. Bu, Filistin halkı-

nın topraklarına el konulmasına ve baskı politikasına yönelik ilk adımdı. Bugün koloniler bölgenin yarısına yayılmış, Filistin köy ve kasabalarına kadar ulaşmıştır. Ve bugün Ariel Şaron projesinin son aşamasına gelmiştir. Savunma Bakanı'na ilettiği bu operasyonla ilgili emirleri bir komuta zincirine aktarmış, hükümette bulunduğu süre içinde baskı uygulamalarına devam etmiştir.

Genelkurmay, Filistinlilerin sağlık tehdidi oluşturduğu gerekçesiyle kemoterapi görmeleri gerektiğini bildirdi. Merkez Birlik Komutanlığı süresiz sokağa çıkma yasağı uygulamaktadır. Tugay komutanı tanklarıyla Filistin sokaklarında ambulansların yollarını kesmektedir. Tabur komutanları 'Ateş açın!' emri vererek, evlerinde oturan insanları 'kuşkulu' göründükleri gerekçesiyle topa tutmuştur.

Ben topçuyum. Bu komuta zincirinin en önemsiz ve en son halkasıyım. Emirlere itaat etmesi beklenen kişiyim. 'Ateş!' emrini duyar duymaz tetiği çekmesi istenen askerim. İnce ince düşünülerek hazırlanmış ve seksenlerde ilk adımı atılmış olan bu planın son hamlesini indirecek olan robot benim. Topun hedefine doğru uçmasıyla tankın sarsılışından başka hiçbir şey hissetmeyen bir robotum.

Ancak, Brecht şiirine şöyle devam eder:

Generalim, insanoğlu çok işe yarar...
Uçmayı bilir, öldürmeyi bilir.
Ama insanoğlunun bir kusuru var
O da düşünebilmesi.

Evet, *generalim*. Her kim olursan ol; ister tabur komutanı, ister ordu komutanı, ister başbakan. En tepedekilerden biri ya da hepsi adına bana bu mektubu gönderen kişi

olarak sana cevabım şudur: Ben düşünme yetisine sahibim. Belki bundan fazlasını yapamıyorum; bir asker olarak özel bir yeteneğim olduğu söylenemez, çok cesur olduğum da söylenemez, iyi bir nişancı olduğum da. Teknik bilgim çok azdır, sporculuğum hiç yoktur. Üniformam bile vücuduma tam oturmaz. Ama düşünmekte üstüme yoktur.

Beni nereye doğru sürüklediğinizi görebiliyorum. Öldürmeye ve ölmeye devam edeceğimizi ve bunun asla sona ermeyeceğini de biliyorum. '... *ülkede uzayan savaş halinin*' uzamaya devam edeceğini biliyorum. '... *ihtiyaç duyulan operasyonlar*'ın insanları avlamak ve bir ulusu açlığa terk etmek olduğunu biliyorum. Sözünü ettiğiniz gerekliliklerı yanlış buluyorum.

Dolayısıyla, görev çağrınızı reddetmek zorundayım. Sizin namınıza tetiği çekmek için bu göreve gitmeyeceğim.

Yanılmıyorum. Ben sizin için ezip geçeceğiniz bir sinekten farksızım. Kendinize hemen yeni bir tetikçi bulursunuz, hatta benden daha itaatkar ve benden daha yeteneklisini bulursunuz. Emir erlerinize kıran girmedi ya! Çark yine döner; tanklarınız yoluna devam eder. Bir sinek koskoca tankı durdurabilir mi? Tank birliklerine engel olabilir mi? Bu çılgın güruhun ilerleyişine bir son verebilir mi? Ama sinek çok rahatsız edicidir, tepenizde vızıldar, oranıza buranıza konar, hatta bir yerinizi sokuverir. Sonuç olarak, emir erleriniz ve tanklarınız, sürücüleriniz ve komutanlarınız bu anlamsız savaş üzerinde düşünmeye ve vızıldamaya başlayacaktır. Şu anda bile sizi çileden çıkaracak sayıda sinek tepenizde vızıldıyor, yakında kulaklarınızı sağır edecek ve bu sinek vızıltısı çocuklarınızın kulaklarında çınlayacak... çocuklarınızın çocuklarına kadar ulaşacak, tarih sayfalarına geçecek.

Evet, generalim, beni ezip geçmeden siz de biraz düşünmeye başlasanız iyi olur.

Bugünkü İsrail bir hapishanedir

Matan Kaminar

Aralık 2002'de hapis cezasına çarptırılan Matan Kaminar, mücadeleci bir aileden geliyor. Yesh Gvul'un kurucularından olan babası, Lübnan Savaşı'nda retçilere katıldı. Matan, aşağıdaki mektupta 'hapse giderken' hissettiği duygularını anlatıyor:

Özgürlük, başka şeylerle birlikte şunlardır;

Otobüse binebilmek, denize bakabilmek, kitap okuyabilmektir; rahatça. Ülkenin her köşesinde dolaşabilmek, her köşesini tanıyabilmektir; korkusuzca. Yeni insanlar tanıyabilmek, dostluklar kurabilmektir. Bir iş bulabilmek ve geçiminizi sağlayabilmektir. Bir servet ödemeden istediğiniz okulda okuyabilmektir. Demografik ya da ekonomik tehditlerden uzak, İsrail halkından her türlü insanla bir arada olmaktır. Trafik lambalarında beklemek, markette kuyruğa girmektir. Reklamlar ve haberlerle boğulmamaktır, masum insanların öldürüldüğünden bahsetmeyen bir ajans dinleyebilmektir.

Özgürlüğün olmadığı bir yer varsa, o da hapishanedir.

Bugünkü İsrail bir hapishanedir.

Hapishanelerin en kötüsü, hapishane olduğunu bilmediğiniz bir yerde kıstırılıp kalmaktır. Biz bu kıstırılıp kaldığımız hapishaneyi göremiyoruz çünkü hepimiz körüz. Acıyı hissetme duyumuz köreltilmiş, acı çeken insanlara karşı duyularımız körelmiş. Onlar bize benzemiyor, dağlarda yaşıyor, erkekleri bıyık bırakıyor, kadınları peçeyle dolaşıyor. Hepsi bizden nefret ediyor, çünkü biz daha güzel ve daha akıllıyız. Ama bize benzeyen insanların acı çekmesi-

ne de aldırdığımız yok. Biraz aksanlı da olsa, bizim dilimizi konuşan bu insanlar aslında bizler kadar üstün insanlar değil galiba; bu yüzden iş bulamıyorlar, bu yüzden çocukları aç. Sonuç olarak, kendi çektiğimiz acılara da kör gözlerle bakıyoruz. Aslında acı çekmediğimize öyle güzel inandırılmışız ki. Daha ölmediniz, diyorlar. Öldürmeyen acılar insanı daha güçlü kılar, öyle değil mi? Acıların zevk olduğunu söylüyorlar; umutsuzluğun bir oyun olduğunu söylüyorlar. Bizi buna inandırıyorlar.

Hapishanelerin en boğucu olanı camdan bir hapishanedir.

Ben bugün farklı bir hapishaneye gidiyorum. Taştan tuğladan yapılmış, dikenli tellerle çevrilmiş, üniformalı gardiyanları olan bir hapishaneye gidiyorum. 4. Askeri Hapishane'ye gidiyorum. Bunun için çok mutluyum, çünkü artık bir hapishanede olduğumu biliyorum. Dört duvar içindeyim. Hapishane binasının içindeyim.

Bu elle tutulur, gözle görülür hapishanede cezamı çekeceğim. İsrail'in Gardiyanlık Akademisi'ne gitmeyi reddettiğim için cezalandırıldım. Otuz beş yıldır bir halkı esir alan İsrail 'Savunma' Güçleri gardiyanlarına katılmadığım için cezalıyım. Bu hapishane duvarları arasında keskin bir 'görüş' kazanabilirim belki. Duvarların insanları nasıl birbirinden ayırdığını, dikenli tellerle insanlara nasıl 'polislik' yapıldığını görebilirim.

Bu görüş yeteneğinin bulaşıcı olmasını umuyorum. Bir kez görmeye başlayan insanların bu yalan duvarlarını yıkabilmelerini, dikenli telleri kesebilmelerini diliyorum. 4. Askeri Hapishane'de bu görme yeteneğini geliştirmeye çalışan insanlar olduğunu biliyorum. Benim de kendilerine katılmamı bekliyorlar. Görme yeteneğini bana da bulaştıracaklar. Eminim, sokaklarda ve okullarda, fabrikalarda, hatta mülteci kamplarında bu görme 'virüsünü' çevrelerine yaymak isteyenler vardır.

Yakında tüm bu 'gören' insanlar bir araya toplanacak. Bir anda, içinde kıstırılıp kalmış oldukları hapishaneyi görmeyi başaracaklar. Gardiyanlar bile birer tutuklu olduklarını fark edecekler.

İşte, hapishaneden o zaman kurtulacağız.

GÜNCEL

ORDU, AKILSIZ BİR 'ASKERİ MAKİNE' DEĞİLDİR!

Yüzlerce İsrail askeri ve subayı, asıl ve yedek askerler, işgal topraklarında görev almayı ve Filistin halkına baskı yapmayı kabul etmediklerini kamuoyuna açıklamış bulunuyorlar. İşgalin iki halk için de, hem İsrailliler hem de Filistinliler için, felaketten başka bir şey getirmediğine inandıklarını haykıran bu askerler, askeri emirleri bilerek ve açıkça çiğnerken ağır cezalarla karşılaşmayı ve toplumsal olarak da baskı görüp, tecrit edilmeyi göze alıyorlardı.

Bu cesur tavır, *Yesh Gvul* Hareketini İsrail içindeki işgal karşıtı muhalefetin en ön saflarına yerleştirdi. Bunun yanı sıra İsrail'in politikalarını oluşturan generaller ve politikacılar üzerinde de derin bir etki yarattı. Çünkü artık ordunun verilen her türlü emri yerine getiren robotlardan oluşan akılsız bir "askeri makine" olmadığını akıllarının bir köşesine yerleştirmek zorundaydılar. Bugün bu cesur askerlerin sayısı 1400 ise yarın ikiye, belki üçe katlanabilir ve en seçkin savaş birliklerinin her birine sızabilirdi. Bu, ülkeyi yönetenlerin artık dikkate alması gereken bir şeydir.

İsrail'deki bu hareket Filistinlilerle süren çatışmanın sona erdirilmesi açısından çok büyük önem taşıyor. Ama aynı zamanda evrensel düzeyde de çok anlamlıdır...

Bu kitap, dünyanın her yerindeki bu cesur askerlere ithaf edilmiştir...

Peretz Kidron

(*Türkçe Baskıya Önsöz'den*)

aykırı

İnternetten sipariş için
www.aykiri.net

ISBN 975-6154-01-2
9 789756 154014